

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

HELENA RYPOVÁ

2. ročník – navazující prezenční studium

Obor: Učitelství anglického jazyka a základů společenských věd

## **Vietnamské děti na českých školách**

Diplomová práce

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila jen  
uvedených pramenů a literatury.

V Křemenci dne ..... 2013.

.....

Touto cestou bych ráda vyjádřila své poděkování paní Mgr. Gabriele Medved'ové za odborné vedení diplomové práce a poskytování cenných rad a informací. Mé poděkování patří i mým nejbližším, kteří mě po celou dobu studia podporovali.

## OBSAH

ÚVOD.....	7
I. TEORETICKÁ ČÁST .....	10
1 Ukotvení vietnamské tematiky v bílé knize a v RVP.....	10
2 Dějiny Vietnamu .....	12
2.1 Nejstarší dějiny .....	12
2.2 První státní útvary .....	14
2.3 Nadvláda Číny .....	16
2.4 Formování samostatného státu.....	17
2.5 Francouzská kolonie .....	20
2.6 Druhá světová válka.....	22
2.7 Vietnamsko–americký konflikt.....	24
2.8 Současný Vietnam .....	25
3 Vietnamská socialistická republika .....	27
3.1 Geografie .....	27
3.2 Demografie .....	28
3.3 Hospodářství .....	29
3.4 Státní zřízení a administrativní členění.....	30
4 Kultura ve Vietnamu .....	32
4.1 Vývoj kultury .....	32
4.2 Víra a náboženství .....	33
4.3 Tradice, svátky a oslavy.....	37
4.4 Vietnamské stolování a jídlo.....	39
4.5 Jazyk a písmo .....	40
4.6 Umění.....	42
4.6.1 Hudba a tanec .....	42
4.6.2 Divadlo .....	43
4.6.3 Malířství, sochařství a architektura .....	44
5 Česko-vietnamské vztahy .....	47
5.1 První kontakty.....	47
4.2 Spřátelené režimy .....	49
6 Vietnamci v České republice.....	52
6.1 Česká republika jako multikulturní společnost.....	52

6.1.1	Imigrační politika v České republice.....	53
6.1.2	Migrace a důvody k ní.....	55
6.1.3	Integrace cizinců.....	56
6.2	Kořeny a vývoj migrace Vietnamců k nám .....	57
6.3	Statistické údaje o současnosti.....	58
6.4	Vietnamské organizace a vietnamská periodika v České republice .....	59
6.5	Zvyklosti a tradice udržované u nás .....	61
6.6	České nebo vietnamské státní občanství? .....	63
6.7	Aspekty života ve vietnamské komunitě .....	64
6.8	Vietnamská komunita, vietnamská menšina? .....	65
7	Výchova a vzdělávání ve Vietnamu .....	67
7.1	Tradice vietnamské výchovy a vzdělávání .....	67
7.2	Současný vietnamský vzdělávací systém .....	68
7.3	Vzdělávání pedagogů ve Vietnamu .....	69
8	Česká škola a vietnamské dítě .....	71
8.1	Aspekty života vietnamského dítěte v ČR.....	71
8.2	Právo na vzdělání.....	72
8.3	Cíle vzdělávání Vietnamců u nás.....	73
8.4	Příchod vietnamského dítěte na českou školu .....	74
8.5	Spolupráce s rodiči.....	74
8.6	Možné problémy vietnamského žáka a přístupy k nim .....	75
8.6.1	Jazyková bariéra .....	75
8.6.2	Sociokulturní bariéra .....	76
8.6.3	Předsudky a xenofobie .....	77
8.7	Školní specifika vietnamských dětí .....	79
8.7.1	Styl učení .....	79
8.7.2	Motivace .....	79
II.	PRAKTICKÁ ČÁST .....	80
9	Integrace vietnamských dětí .....	80
9.1	Výzkumný problém .....	80
9.1.1	Formulace hypotéz .....	80
9.1.2	Výzkumné otázky.....	81
9.2	Průběh výzkumu .....	82

9.2.1	Výzkumný vzorek .....	82
9.2.2	Výzkumné metody .....	83
9.2.3	Analýza získaných dat.....	83
9.2.4	Výsledky výzkumné sondy .....	84
9.3	Shrnutí.....	100
Závěr.....		102
Prameny a Literatura .....		104
Seznam obrázků a grafů .....		110
ANOTACE .....		112

## ÚVOD

České školy v současnosti zaznamenávají nárůst vietnamských dětí. Předkládaná práce se proto zabývá problematikou integrace vietnamských dětí na českých školách.

U vietnamských dětí se můžeme velice často setkat s pojmenováním „banánové děti“, význam tohoto pojmenování spočívá v tom, že nová generace Vietnamců je sice zvenku žlutá, ale uvnitř je bílá. Srovnáme-li spolu mladou generaci Vietnamců a generaci jejich rodičů můžeme si všimnout patrných rozdílů v míře integrace. Zatímco starší vietnamská generace žijící v České republice žije v uzavřené komunitě, špatně mluví česky a cítí stesk po své vlasti, vietnamské děti mluví česky leckdy lépe než vietnamsky a i přes vštěpování lásky k vietnamské vlasti mají často k Vietnamu neujasněný vztah. Je tedy patrné, že vietnamské děti jsou opravdu uvnitř bílé, převzali některé kulturní prvky a hodnoty české majoritní společnosti.

Významným faktorem ovlivňující jejich integraci do majoritní společnosti jsou české školy. Vzdělání pro Vietnamce představuje jednu z nejvyšších hodnot. Vietnamci žijící v České republice a jejich děti, které navštěvují české školy, to vědí. U těchto dětí integrujících se na českých školách můžeme sledovat vlastnosti jako je píle a cílevědomost a nadšení z nabývání nových vědomostí a dovedností. Z tohoto důvodu jsme se zaměřili na zkoumání integrace vietnamských dětí na českých školách.

Musíme si uvědomit, že vietnamské děti navštěvující české školy se necítí být odlišné od jejich českých spolužáků, popřípadě chtějí být přijímáni i přes své odlišnosti. Tyto děti často s nástupem do vzdělávacích institucí započnou i proces začleňování do majoritní společnosti. Zda bude tento proces úspěšný, nezáleží jen na nich, ale také na jejich spolužácích a učitelích. Přála bych jim, aby jejich cesta integrace byla úspěšná.

Jako cíl naší práce jsem si předsevzali vytvořit takový materiál, který poskytne ucelené informace o problematice vietnamského světa, jeho kultury, tradic a mýtů a přiblíží život ve vietnamské komunitě v České republice. Část diplomové práce je věnována i vietnamským dětem na českých školách. Informace z mnoha oblastí obsažené v diplomové práci mohou pedagogům a případným čtenářům usnadnit porozumění stereotypům chování vietnamských dětí. Diplomová práce může posloužit jako podklad pro samostudium pedagogům aby, byli připraveni vychovávat a vzdělávat děti z výrazně odlišného kulturního a jazykového zázemí.

Ke zpracování diplomové práce jsem využívala především odborné publikace, sborníky a články významných českých autorů věnujících se vietnamské problematice.

Dále jsem čerpala informace i z několika internetových zdrojů. Materiály jsem získala studiem a bádáním v ústřední knihovně Univerzity Palackého, v městské knihovně v Olomouci a ve vědecké knihovně v Olomouci a v její studovně.

K základním knihám patřily *S vietnamskými dětmi na českých školách* od kolektivu autorů Černík, Kocourek, Ičo a dalších a kniha *Migrace a kulturní konflikty* od Ednana Aslana. Je žádoucí připomenou i publikace Tatjany Šiškové *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století* a *Výchova k toleranci a proti rasismu: Multikulturní výchova v praxi*. V první zmiňované knize nalezneme kromě všeobecných informací o Vietnamu a Vietnamcích i náčrty problémů a přístupů, se kterými se může pedagog setkat při výchově a vzdělávání vietnamských dětí. Další zmiňované knihy přibližují problematiku integrace a možných konfliktů s ní spojených.

Ke zpracování jednotlivých oblastí vietnamské problematiky jsem využívala další publikace těch nejpovolanějších autorů, kteří mají hluboký vztah k Vietnamu, dlouhodobě se o vietnamskou kulturu a problematiku zajímají a pracují s Vietnamskou komunitou v České republice.

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretickou část jsme rozdělili do osmi větších kapitol, ve kterých se snažíme přiblížit danou problematiku.

První kapitola se zaměřuje na ukotvení vietnamské tematiky v Rámcovém vzdělávacím programu. Kapitola předkládá stručnou charakteristiku Rámcového vzdělávacího programu a průřezového tématu Multikulturní výchova, do které poznávání cizích kultur spadá.

Vietnamské děti jsou vychovávány v úctě k tradicím a k vietnamské vlasti a proto jsme následující tři kapitoly teoretické části diplomové práce věnovali zemi, ze které vietnamské děti přicházejí, její historii i současnosti. Díky těmto kapitolám se čtenář seznámí i vietnamskou kulturou a uměním.

Následující, tedy pátá kapitola přibližuje problematiku vzájemných česko-vietnamských vztahů. V této kapitole je zmíněna i historie příchodu Vietnamců do České republiky.

Šestá kapitola pojednává o různých aspektech současného života vietnamské komunity v České republice. Kapitola mimo jiné přibližuje systém české imigrační politiky a pojednává všeobecně o migraci a integraci cizinců.

Další kapitola je věnována vietnamskému školství, jeho tradicím, současnému systému a vzdělávání pedagogů.



Od vietnamských škol se postupně dostáváme k vietnamským dětem na českých školách. Tomuto tématu je věnována poslední kapitola, která objasňuje vztah žáka a jeho rodičů ke vzdělávání a k učiteli. Součástí kapitoly je i náčrt problémů, se kterými se mohou vietnamské děti setkat na českých školách, a možné přístupy k jejich řešení.

V praktické části přibližuje předkládaná práce na základě dotazníků pro vietnamské žáky a jejich učitele a s využitím metod kvalitativního výzkumu problematiku integrace vietnamských žáků a vliv rodinného faktoru, vzdělávacích institucí a komunity na začleňování do majoritní společnosti. Do bližšího kontaktu s vietnamskými dětmi se nedostane každý, a proto jsem rádi, že jsme získali alespoň malý výzkumný vzorek, který případnému čtenáři umožní nahlédnout do problematiky jejich integrace.

S vietnamskými dětmi se na českých školách setkáváme stále častěji. Domnívám se, že tato problematika by neměla být přehlížena. Proto jsme se v předkládané práci snažili poodhalit vietnamské tradice, kulturu a zvyky pedagogům, abychom jim usnadnili práci s vietnamskými dětmi a tak i jejich integraci.

# I. TEORETICKÁ ČÁST

## 1 Ukotvení vietnamské tematiky v bílé knize a v RVP

Počet cizinců na českých školách se rok od roku zvyšuje. Podle údajů z českých škol ze školního roku 2011/2012 jsou z celkového počtu 28 496 třetí nejpočetnější skupinou cizinců navštěvující české školy po Ukrajincích a Slovácích právě Vietnamci. Podle Českého statistického úřadu navštěvovalo české mateřské školy, základní školy, střední školy a vyšší odborné školy v roce 2011/2012 celkem 6493 žáků a studentů s vietnamskými kořeny.<sup>1</sup> Z těchto důvodů je nutné, aby pedagogové do svých hodin zařazovali multikulturní a interkulturní výchovu, a tak žáky seznámili s jinými etniky, jejich historií, kulturou a jazykem, a tou cestou ve svých žácích podporovali a posilovali demokratické a tolerantní postoje.

České školství si za jeden z hlavních cílů, mimo jiné, klade i posilování soudržnosti ve společnosti. V takzvané Bílé knize je zmíněno, že „vzdělávací soustava je jednou z nejvýznamnějších integrujících sil, a to nejenom předáváním sdílených hodnot a společných tradic, ale především zajištěním rovného přístupu ke vzdělávání, vyrovnáváním nerovností sociálního a kulturního prostředí i všech znevýhodnění daných zdravotními, etnickými či specificky regionálními důvody a podporou demokratických a tolerantních postojů ke všem členům společnosti bez rozdílu. Tyto úkoly se koncentrují do výchovy k lidským právům a multikulturalitě, která na základě poskytování věcných informací o všech menšinách, jejich osudech a kultuře, utváří vztahy porozumění a sounáležitosti s nimi. Důležitou úlohu v tomto smyslu má i menšinové školství, dvoujazyčné školy a vzdělávání cizinců a jejich dětí, jako součástí integrace těchto skupin do české společnosti.“<sup>2</sup>

Dále je třeba, aby se žáci naučili partnerství, spolupráci a solidaritě v evropské a globalizující se společnosti. Neboť je třeba žít život bez konfliktu a negativních postojů ve společnosti ve vztahu k druhým lidem ale i jiným národnostem, jazykům, menšinám a kulturám. Žák musí být schopen přijmout a respektovat odlišnosti mezi lidmi a kulturami dnešního propojeného světa.<sup>3</sup>

České školství se již dlouhá léta intenzivně snaží do výuky na všech úrovních a typech škol zavést obor zabývající se problematikou multikulturality.

---

<sup>1</sup> *Cizinci: vzdělávání* [online], [cit. 2013-06-15]. Dostupné z: [https://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove\\_udaje/ciz\\_vzdelavani](https://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_vzdelavani)

<sup>2</sup> *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s.14,15.

<sup>3</sup> Tamtéž, s. 15.

Na základě Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice se do Rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání a gymnázia, materiálů definujících vzdělávací obsahy, mimo jiné dostala i Průřezová témata. Průřezová témata procházejí celým vzděláváním a lze je vyučovat ve všech předmětech, pomáhají doplňovat a propojovat další vzdělávací oblasti. Mají ovlivňovat žákovu jednání, postoje a hodnotový systém.<sup>4</sup>

K průřezovým tématům se řadí i multikulturní výchova. Multikulturní výchova má připravit žáky na život v prostředí, v němž se setkávají a v budoucnu budou stále více setkávat s příslušníky jiných národností, etnik, ras, s lidmi vyznávajícími jiné náboženství, jiný životní styl, jiné hodnoty.<sup>5</sup>

Nejčastějším prostředím, kde se děti setkávají s příslušníky jiných národností, je právě škola. Multikulturní výchova se tak hluboce dotýká mezilidských vztahů uvnitř i vně školy.<sup>6</sup>

V rámci multikulturní výchovy by měli pedagogové do výuky na základních školách, středních školách či gymnáziích zařadit i tematiku Vietnamu a vietnamské komunity v ČR.

S Vietnamem a jeho obyvateli se mohou žáci seznámat v hodinách Českého jazyka a literatury, v Cizím jazyce, v Dějepisu, Geografii a v hodinách Občanské výchovy nebo v Základech společenských věd.<sup>7</sup>

Neboť pouze při seznámení se s vietnamskou historií, kulturou, jazykem, hodnotami uznávanými Vietnamci, jim můžeme blíže porozumět. Multikulturní výchova neslouží jen českým žákům jako prostor k poznání jiných národů a etnik, tedy i toho vietnamského. Zároveň slouží i vietnamským žákům k tomu, aby poznali blíže kulturu majoritní společnosti. To vše by mělo vést k rozvoji smyslu pro vzájemnou spravedlnost, toleranci a solidaritu, k chápání odlišných stereotypů v jednání a chování a tak k vzájemnému bezproblémovému soužití.

---

<sup>4</sup> *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <[http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV\\_2007-07.pdf](http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf)>. s. 100.

<sup>5</sup> *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia*. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <[http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPG-2007-07\\_final.pdf](http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPG-2007-07_final.pdf)>. s.73.

<sup>6</sup> Tamtéž. s. 107.

<sup>7</sup> Tamtéž. s. 73.

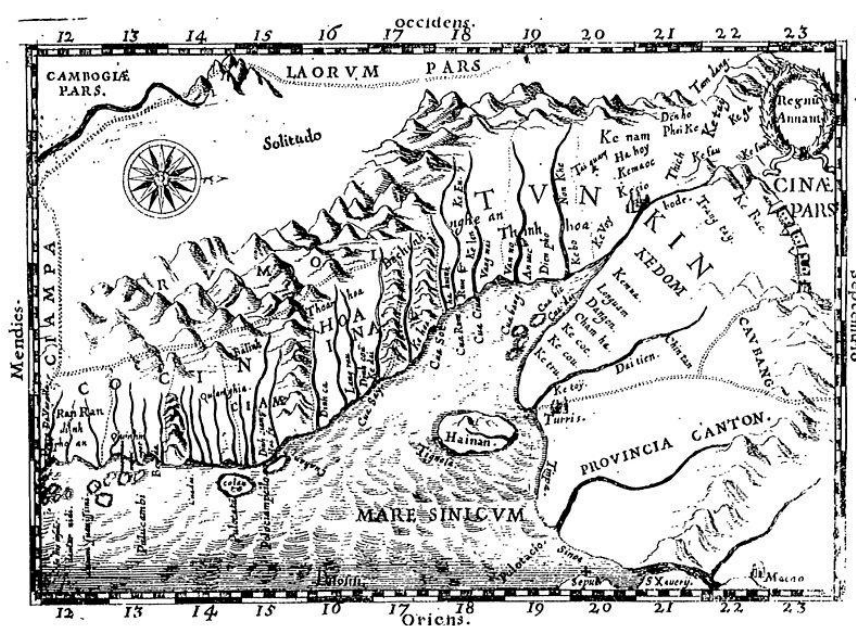
## 2 Dějiny Vietnamu

Historie Vietnamu sahá až do třetího tisíciletí před našim letopočtem. Vietnam byl v průběhu dějin utvářen dlouhými boji často s mnohem silnějšími protivníky, byl formován pod nadvládami jiných zemí, až si vybojoval samostatnost.

### 2.1 Nejstarší dějiny

Oblast dnešního Vietnamu byla osídlena již v paleolitu. Počátky vietnamské civilizace jsou spojeny s příchodem mongoloidních kmenů, které se smísily s kmeny australo-negroidními, postupně se zde vyvinula rasa tzv. jižních mongoloidů. Předci se usídlili v deltě Rudé řeky.<sup>8</sup>

Mapa č. 1 - Oblast Tonkinu, Severní Vietnam



Zdroj: [www.wikimedia.org](http://www.wikimedia.org)

K nejstarším kulturám na území Vietnamu patří bacsonská kultura a hoabinhská kultura, které se zde vyvinuly v období starší doby kamenné. Tehdejší lidé se živili sběrem rostlin, lovem a rybolovem. V Bacsonské době již lidé znali hrncířství.

<sup>8</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 9.

Později v mladší době kamenné objevila nová kultura Quynh Van, kde archeologické výzkumy dokazují, že se tito lidé živili nejen lovem a rybolovem, ale i sběrem mušlí.

Významnou kulturu v neolitu představuje kultura Phung Nguyen. Lidé v horských oblastech zůstávali v jeskyních, nicméně v nížinách a přímořských oblastech se lidé z jeskyní přesouvali do tzv. kolových staveb. Lidé Phungnguyenské kultury vyráběli nejrůznější nástroje, například sekery, čluny, znali též hrnčířský kruh. Archeologické nálezy svědčí i o existenci tkalcovství a zhotovování oděvů. V tomto období se začíná rozvíjet zemědělství, chová se dobytek a pěstuje se rýže. Indočína je jedna z prvních oblastí, kde se s pěstováním rýže začalo.<sup>9</sup>

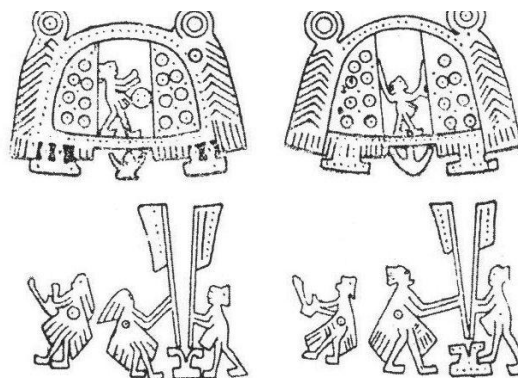
Kolem roku 1200 př. n. l., tedy v době bronzové, dochází k vytvoření kultury Dong Son<sup>10</sup>, jejíž otisky nalézají archeologové v severních horách a nížinách. Významnou památkou jsou dongsonské bronzové bubny, které se staly symbolem nejstarších dějin vietnamského lidu. Není dosud jednoznačně potvrzeno, jakým způsobem byly bubny (u jiných autorů nazývány kotli nebo mísami) užívány. Anton Payer<sup>11</sup> popsal, že bubny byly zavěšovány pomocí provazů za čtyři ucha do dřevěných podstavců a užívaly se jako bicí nástroje při slavnostních náboženských obřadech.<sup>12</sup> Někteří badatelé přicházejí s názorem, že bubny byly užívány jakožto pohřební urny, jiní pak, že byly zapuštěny do země a sloužily jako sluneční hodiny<sup>13</sup>. Existuje i zmínka o tom, že bubny byly

Obrázek č. 1 - Dongsonský buben



Zdroj: [www.asiafinest.com](http://www.asiafinest.com)

Obrázek č. 2 – Ptačí lidé



Zdroj: VASILJEV, I.; *Za dědictvím starých Vietů*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999, s. 32.

<sup>9</sup> KHAC VIEN, N. *Dejiny Vietnamu*. Bratislava: Pravda, 1978, s. 18.

<sup>10</sup> Název této kultury je odvozen od prvního a nejznámějšího naleziště v Dong Sonu.

<sup>11</sup> Anton Payer, Rakušan, působil u dvora Siamského krále, později se stal buddhistickým mnichem.

<sup>12</sup> VASILJEV, I. *Za dědictvím starých Vietů*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999, s. 8.

<sup>13</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 11.

zavěšovány do vodopádu, kde voda na ně dopadající z velké výšky je mocně rozeznívala. Hřmotný zvuk bubnů pak odstrašoval cizí útočníky.<sup>14</sup> Na bubnech byly kromě jiných motivů často vyobrazeny lidské postavy ozdobené ptačími pery, takzvaní „ptačí lidé“, tímto termínem jsou pak často označováni staří Vietové.<sup>15</sup> Další nalezené předměty jako bronzové zbraně, nářadí a bubínky, ozdoby a šperky spolu s bubny poukazují na vyspělost této kultury. Tato kultura zasahovala do celé Jihovýchodní Asie.<sup>16</sup>

## 2.2 První státní útvary

Nejstarším státním útvarem na území dnešního Vietnamu bylo království Van Lang, která byla spravována po dlouhá staletí dynastií Hong Bang. Obyvatelstvo této země bylo souhrnně nazýváno rodovým názvem Bach Viet. Tvořilo jej hlavně seskupení patnácti kmenů nazývaných Lac Viet. Svazu kmenů vládl král prostřednictvím civilních správců, vojenských velitelů a množství nižších úředníků.<sup>17</sup> Lavietové byli zemědělci, znali tkalcovství, tetovali si těla obrazy vodních zvířat, které měli odstrašit pravá zvířata. Pozoruhodným znakem této kultury bylo kousání betele a lakování zubů černým lakem. Již v této době se společnost diferencovala.<sup>18</sup>

Obrázek č. 3 – Lac Long Quan, Au Co a jejich děti



Zdroj: [www.khanhoathynga.wordpress.com](http://www.khanhoathynga.wordpress.com)

Tato doba dala vzniknout mnohým legendám, a to i té nejstarší vyprávějí o vzniku vietnamského etnika. Pohlédneme-li do dávnějších časů, existuje mnoho pověstí o Rodu Hong Bang, jehož aktéři měli být potomci bájného čínského Šen-nunga, který lidi učil pěstovat plodiny a užívat rostliny k léčení nemocí. Tato pověst byla nezbytná v kontextu tehdejších představ

o původu lidstva na Dálném východě, poukazuje také na značný čínský vliv na vietnamské

<sup>14</sup> VASILJEV, I. *Za dědictvím starých Vietů*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999, s. 10.

<sup>15</sup> VASILJEV, I. *Za dědictvím starých Vietů*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999, s. 15.

<sup>16</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: Nakladatelství H&H, 2006, s. 28.

<sup>17</sup> KHAC VIEN, N. *Dejiny Vietnamu*. Bratislava: Pravda, 1978, s. 23.

<sup>18</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 12.

etnikum. Vietnamci sami se pak považují za potomky horské víly Au Co a vodního draka Lac Long Quana.

Uveďme si jednu variantu této legendy. Jeden ze Šen-nungových pravnuků Kinh Zuong se stal panovníkem jižních zemí. Ten byl obdařen schopností sestupovat do vodní říše. Za ženu pojal dceru Dračího krále, vládce vod, která mu pak porodila syna Lac Long Quana (Dračí panovník Láků).<sup>19</sup> Než Lac Long Quan stanul na trůn po svém otci, cestoval po celé zemi, utkal se s obludou žijící ve Žlutém moři, na západě skolil devíticásou lišku unášející mladé ženy a v kraji Phong Chau se utkal s duchem zkázy děsící lid žijící v tomto kraji.<sup>20</sup> Během své vlády naučil lid zemědělství, chovatelství, rozdělil lid na urozené a poddané, a nastavil vztahy mezi otcem a synem, a mužem a ženou. Lac Long Quan sestupoval do vodní říše a vracel se zpět na zem kdykoliv ho lidé potřebovali. Jednou jižní kraje navštívil panovník ze severu se svou dcerou Au Co. Au Co se Lac Long Quanovi zalíbila a stala se ženou dračího panovníka. Za čas mu Au Co porodila vak se sto vejci, z nich se vylíhlo sto chlapců. Chlapci rostli sami od sebe, byli nadáni krásou, jasným rozumem a odvahou. Rodiče ale spolu nemohli žít, neboť Au Co byla horská víla a Lang Long Quan z rodu vodních draků, a tak se rozešli. Au Co s padesáti chlapci odešla do hor a Lang Long Quan se zbylými padesáti odešel do Vodního království.<sup>21</sup> Legendy mají několik variant a rozcházejí se v tom, zda dynastii založil jeden z chlapců, kteří odešli s matkou do hor, nebo zda trůn předal Lang Long Quan jednomu z chlapců, když odcházel do Vodního království. Někteří autoři uvádějí, že Vietnamci jsou potomky mořské víly Au Co, dcery Vodního draka, vládce vod, a knížete Lan Long Quana, vládce Rudých draků.<sup>22</sup>

Podle tradice vládlo Van Langu osmnáct panovníků, poslední z nich byl svržen severským šlechtice Thuc Phanem roku 258 př. n. l. Ten pak spojil své severní království s dobytým územím a vytvořil stát Au Lac.

Starověký stát Au Lac se rozkládal v deltě a na středním toku Rudé řeky a v oblastech na jih od ní.<sup>23</sup> Jeho hlavním městem se stala Co Loa (Mušlové město) s významnou pevností, jejíž části jsou dochovány dodnes a staly se nejvýznamnější historickou památkou vietnamského starověku.<sup>24</sup>

---

<sup>19</sup> VASILJEV, I. *Za dědictvím starých Vietů*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999, s. 21–22.

<sup>20</sup> *Dračí král: Vietnamské pohádky*. Praha: Dauphin, 2001, s. 35–41.

<sup>21</sup> VASILJEV, I. *Za dědictvím starých Vietů*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999, s. 21–22.

<sup>22</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 12.

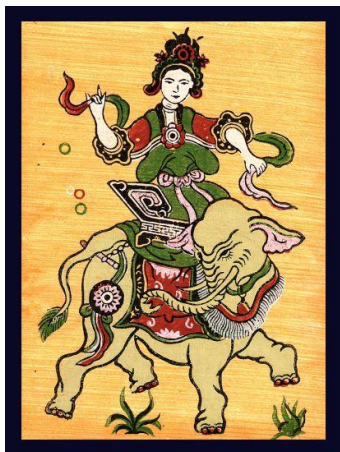
<sup>23</sup> Tamtéž, s. 13.

<sup>24</sup> KHAC VIEN, N. *Dejiny Vietnamu*. Bratislava: Pravda, 1978, s. 24.

## 2.3 Nadvláda Číny

Koncem 3. století př. n. l. bylo království napadeno a dobyté čínským císařem ČchinŠ'chuang-ti, po jeho smrti vznikl stát NamViet. Správa země byla reorganizována podle čínského systému, i tak si zachoval svou samostatnost. Lavietové dále expandovali

Obrázek č. 4 - Paní Trung Trac



Zdroj: [historysome.blogspot.com](http://historysome.blogspot.com)

a osídlili jižní oblasti severního Vietnamu. NamViet byl ve 2. století př. n. l. znovu napaden vojsky čínské dynastie Chan. Později byl NamViet připojen k chanské Číně a vznikla provincie GiaoChi. Rok 111 př. n. l. lze pokládat za počátek tisícileté severní závislosti, která trvala do roku 939 n. l. Zpočátku se čínská nadvláda v zemi projevovala pouze okrajově, ale počátkem 1. století př. n. l. byla zavedena čínská správa, což vedlo k mnohem většímu omezování a kontrole obyvatelstva.<sup>25</sup> Číňané vládli poměrně tvrdě a pokoušeli se o sinizaci obyvatelstva, tj. přejímání čínského způsobu života,<sup>26</sup> místní obyvatelé se čínské nadvládě houževnatě bránili a docházelo ke vzpourám. Mezi nejvýznamnější vzpoury vietnamského lidu patří povstání vedené sestrami Trungovými, které vypuklo ve čtyřicátých letech 1. stol. n. l. poté, co byl uvězněn manžel jedné ze sester. Podařilo se dobýt řadu pevností a paní Trung Trac se prohlásila královnou. Zajímavostí bylo, že povstání trvající tři roky vedly ženy. Další významné vzpoury, paní Thien ve 3. století a Ly Bona v 6. století zachvátily rozsáhlá území a Vietnam se na přechodnou dobu osamostatnil. Na potlačení těchto vzpour musely být povolány posily.<sup>27</sup> Tisícileté období čínské nadvlády nad územím Vietnamu trvalo do roku 938, kdy vojevůdce Ngo Quyen taktickým bojem porazil čínskou armádu v bitvě na řece Bach Dang.

Nadvláda Číny s sebou nepřinesla jen útlak a omezování. Během tohoto období došlo k vytvoření vietnamské společnosti. Vietnamci převzali základní filosoficko-náboženské systémy: buddhismus, taoismus a konfucianství.<sup>28</sup>

<sup>25</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 14–15.

<sup>26</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: Nakladatelství H&H, 2006, s. 30.

<sup>27</sup> Tamtéž, s. 32.

<sup>28</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 16.



## 2.4 Formování samostatného státu

Vítězstvím na řece Bach Dang byla obnovena národní samostatnost a vojevůdce Ngo Quyen využil své popularity a založil novou dynastii Ngo.<sup>29</sup> Došlo k centralizaci státního systému, ta byla nutná ze dvou důvodů - aby se mohla stavět velká vodní díla potřebná k rozvoji zemědělství, a k tomu, aby se udržela národní nezávislost na Číně.<sup>30</sup> Ustálení moci v nově vzniklém státu bylo složité a po smrti Ngo Quyena se stát fakticky rozpadl na dvanáct knížectví. Dlouhodobý pořádek přinesla až dynastie Ly. Za tu dobu se vietnamský stát přejmenoval na Da iViet, neboli Velký Viet. Za dynastie Ly došlo k rozvoji řemesel, obchodu mezi horskými a nížinnými oblastmi, ale i mezi jinými zeměmi. V oblasti umění a kultury se rozvíjela národní literatura a tradiční lidové divadlo zvané cheo a vodní loutkové divadlo tuong. Rozmach buddhismu vedl k budování velkého množství pagod, paláců a chrámů, jejichž typickým ozdobným prvkem byl lotosový květ symbolizující krásu a čistotu.<sup>31</sup> Typickým pro Vietnam se stalo umění inkrustace, tedy zdobení předmětů perletí.<sup>32</sup>

Dynastie Ly vládla více než 200 let, hrdě se hlásila k silnému národnímu povědomí, zajímavostí je, že převzali a dále používali instituce a formy správy založené Číňany. Král měl v rukou moc politickou, hospodářskou, společenskou i náboženskou. Panovníkovi byli podřízeni vyšší hodnostáři a úřednictvo civilní a vojenské složky. Území bylo rozděleno do 24 oblastí spravovaných důvěrníky královské rodiny. Půda byla ve vlastnictví státu a lidé z ní museli odvádět daně. Zaměříme-li se na vzdělání, to mělo vždy ve Vietnamu velký význam a neomezovalo se jen na úzký kruh bohatých.<sup>33</sup> Z rukou panovnického rodu Ly přešla vláda pokojně do rukou dynastie Tran. Jako každá nová dynastie musela i dynastie Tran znovu upevnit centrální moc panovnického rodu, omezit moc aristokracie a získat co největší část pozemků. Cestou jak získat moc zpět byla reorganizace systému řízení státu a administrativního aparátu, v čele státu stáli nově tři nejvyšší hodnostáři, byla budována silná armáda, země byla přerozdělena z 24 provincií na 12 provincií. Byl upraven a vydán nový soubor zákonů, byly zavedeny daně osobní a pozemkové.<sup>34</sup> Nejtěžší zkouškou pro vládnoucí dynastii se stala obrana země proti vpádům Mongolů. Po třech krvavých mongolských taženích v druhé polovině 13. století byla nezávislost Dai Vietu

---

<sup>29</sup> Tamtéž, s. 16.

<sup>30</sup> KHAC VIEN, N. *Dejiny Vietnamu*. Bratislava: Pravda, 1978, s. 29.

<sup>31</sup> Tamtéž, s. 56–57.

<sup>32</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: H&H, 2006, s. 33.

<sup>33</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 26–29.

<sup>34</sup> Tamtéž, s. 38–39.

uhájena. Tehdejší vietnamští vojevůdci Tran Hung Dao a Tran Binh Tronga jsou dodnes uznáváni jako národní hrdinové.<sup>35</sup>

Na přelomu 14. a 15. století se k moci ve Vietnamu dostává dynastie Ho. Za dynastie Ho byly zavedeny papírové peníze a poprvé byla zavedena Vietnamština jakožto úřední jazyk. Vietnamské království bylo v krizi, zemědělství stagnovalo, obchody byly ochromeny a královská pokladna byla prázdná. Panovnický rod se pokusil stabilizovat situaci reformami, které se u obyvatelstva nesetkaly s příliš kladným přijetím. Toho využila čínská dynastie Ming, jejichž vojska zaútočila na Vietnam v letech 1406 a 1407. Po druhém útoku se panovník rodu Ho vzdal panovnictví a Mingové ovládli Vietnam. Vietnam se tak po 400 letech stal opět provincií Číny. Nadvláda Číny ale netrvala dlouho, obyvatelé Vietnamu nebyli ochotni přijmout čínské zvyky a bouřili se. Po Lamsonském povstání, které vedl statkář Le Loi, byli Mingové vyhnáni a Le Loi se stal zakladatelem nového panovnického rodu Le.<sup>36</sup>

Dynastie Le vládla až do konce 18. století. Zakladatel a první panovník Le Loi vyhlásil pozemkovou reformu, která zavedla systém loc dien, podle kterého byla přidělována půda aristokratům a vyšším úředníkům, a systém quan dien, který přiřadil půdu každému členu obcí. Reforma pozitivně přispěla k rozvoji drobného rolnického hospodaření a vedlo to k obnově a rozvoji zemědělství. Potomek Le Loie Le Thanh Tong reorganizoval státní aparát, armádu a zákony. Panovník nesl titul „syn nebes“ a jeho osoba byla uctívána jako bůh. Nejvyšším orgánem byl královský dvůr v čele s dvěma ministry. Vláda se dělila na správy, jejichž funkce byla podobna funkcím našich ministerstev. Stát byl rozdělen na 5 správních oblastí, které se dále dělily na menší správní celky a okresy. Významným počinem tohoto panovníka bylo vydání Hong Duckova kodexu obsahujícího právo, občanské, rodinné a trestní.<sup>37</sup> Dalo by se říci, že svým humánním pojetím zahrnujícím i práva žen, by se dal považovat za první moderní vietnamský zákoník, který byl využíván až do konce 18. století.

V 16. století se vietnamská společnost dostala do hluboké krize. Panovnický rod se stal loutkami aristokratických rodin, konkrétně pak rodu Nguyen, který držel panovnický rod jako zajatce, neboť formální vláda dynastie Le napomáhala udržet mocenskou pozici rodu. Krize pak vyplynula ze svárů dvou rodů, rodu Mac a rodu Nguyen. Po vyhnání rodu Mac ze země začal být rod Nguyen ohrožován rodem Trinh. Mezi nimi došlo k mnoha

---

<sup>35</sup> KHAC VIEN, N. *Dejiny Vietnamu*. Bratislava: Pravda, 1978, s. 42.

<sup>36</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 45–49.

<sup>37</sup> Tamtéž, s. 53.

krutým válkám. Tento konflikt je označován jako tzv. Boj mezi severní a jižní dynastií.<sup>38</sup> Nakonec z klání vítězně vyšel rod Nguyen, nicméně i tak země zůstala rozdělena.

Zaměříme-li se na kulturu v 15.–17.století, můžeme zaznamenat hlavně rozvoj národní literatury, která je spjata s konfucianstvím, které v té době odsunulo buddhismus do pozadí. Konfucianská literatura dosáhla největšího rozmachu za vlády La Than Tonga.<sup>39</sup>

V 18. století se země potýkala s hlubokou krizí zemědělství, hladomorem a úpadkem vystavěných zavlažovacích systémů a cest. Zároveň však byly rozšiřovány zahraniční styky s okolními zeměmi, hlavně pak se zeměmi evropskými.

K opětovnému sjednocení země došlo až na konci 18. století. Moc jižních a severních vládců zlomili povstalci z vesnice Tay Son vedeni třemi bratry Nguyeny (pouze shoda jmen). Těm se postupně podařilo revoltu rozšířit po celém území Vietnamu, svrhnout vládce a ubránit zemi proti vpádu siamské armády v roce 1748 a proti útokům čchinské armády v roce 1788. Již ke konci války vedené s Čínou se jeden z bratrů Nguyen Hue prohlásil císařem a přijal jméno Quang Trung. Vláda nového panovníka byla významná svou úspěšnou reformou zemědělství, obrodou buddhismu a zavedením nového jazyka tzv. jižních znaků chunom. Nicméně jeho potomci nebyli schopni v započatých reformách a nové politické linii pokračovat. Země se tak dostala zpět do rukou rodu Nguyen, kterému k navrácení moci dopomohla Francie po příslibu volného obchodu a získání několika území. Vládcem sjednoceného Vietnamu se pak roku 1802 prohlásil princ Nguyen Anh.<sup>40</sup>

Dynastie Nguyen se stala poslední vládnoucí národní dynastií ve Vietnamu a její vláda trvala necelých 200 let.

Vláda Dynastie Nguyen byla velice konzervativní. Nguyenové razili nemoderní politiku, hlavou výkonné a zákonodárné moci byl nadále císař, výkonné orgány tvořilo 6 ministerstev. Hlavní město bylo přeneseno do střední části země, do Hue. Země byla rozdělena na 29 provincií.<sup>41</sup>

Rodu Nguyen se podařilo upevnit feudální centralizovanou moc, nicméně císaři dynastie Nguyen byli pod obrovským vlivem Francie, jak se dozvíme posléze.

---

<sup>38</sup> Tamtéž, s. 55.

<sup>39</sup> KHAC VIEN, N. *Dejiny Vietnamu*. Bratislava: Pravda, 1978, s. 85.

<sup>40</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 56–57.

<sup>41</sup> Tamtéž, s. 61–62.

## 2.5 Francouzská kolonie

Francouzští misionáři přijížděli do Vietnamu již od 17. století. Panovníci tehdejšího rodu Nguyen, který vládnul na území jižního Vietnamu, začali s Francouzi spolupracovat. V letech 1847–61 se pokusila Francie ovládnout Vietnam vojenskou silou za účelem učinit z něj svou kolonii.<sup>42</sup> V roce 1862 Phan Thanh Gian, tehdejší vietnamský guvernér, uzavřel smlouvu s francouzským generálem Bonardem. Na základě smlouvy

byly Francii postoupeny tři provincie Kočincíny, území na Jihu Vietnamu

s hlavním městem Saigon, taktéž byly Francii otevřeny tři přístavy v Tonkinu a Annamu.<sup>43</sup> Ztráta jižní části Vietnamu vyvolala silné politické a společenské napětí v zemi následované lidovým odporem v podobě partyzánských válek. Francouzi si ale tvrdě prosazovali své. Například v roce 1884, po nástupu nového císaře Ham Nghiho, se Francie pokusila Vietnamu vnutit novou dohodu o rozdělení Vietnamu na 3 části, a to kolonii Kočincínu, polokolonii Tonkin a protektorát Annam, s tím ale Vietnam nesouhlasil. Panovník se ukryl do svého sídla v horách, nicméně jeho pevnost byla dobyta a panovník deportován do Alžíru, a tím bylo docíleno původního plánu rozdělit zemi, narušit jednotu a hlavně samostatnost země.

Instituce císaře byla zachována, nicméně faktická moc byla v rukou Evropanů. Již po obsazení Kočincíny se Francouzi snažili vybudovat pevnou a účinnou politickou a administrativní organizaci. Formálně byla zachována i vietnamská administrativa, neboť vietnamští úředníci a intelektuálové odmítali spolupracovat, proto se koloniální vláda tedy spojila aspoň s feudály, aby upevnila svou moc. Král, civilní a vojenští hodnostáři se tak fakticky stali pomocníky francouzského systému.<sup>44</sup>

Roku 1887 vznikla tzv. Francouzská Indočína spojením území Annamu, Tonkinu, Kočincíny, tedy celého území Vietnamu, a dále ještě území Laosu a Kambodži. Hlavním

Mapa č. 2 - Území Francouzské Indočíny



Zdroj: [www.worldatlas.com](http://www.worldatlas.com)

<sup>42</sup> Tamtéž, s. 61.

<sup>43</sup> KHAC VIEN, N. *Dejiny Vietnamu*. Bratislava: Pravda, 1978, s. 128.

<sup>44</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 61–63.

městem se stala Hanoj. Zemi vedl francouzský guvernér a jednotlivé části byly spravovány tzv. rezidenty. Systém správy francouzské koloniální vlády se bez velkých změn udržel až do konce vlády.

Zhodnotit Francouzské působení ve Vietnamu je složité, na jednu stranu s sebou přineslo rozvoj infrastruktury, latinizovanou formu vietnamštiny, což přispělo k zvýšení gramotnosti obyvatelstva, byla založena první indočínská universita, nicméně se zakládáním rozsáhlých plantáží bylo vykořisťováno rolnictvo, byly zvýšeny daně a lidé museli pracovat v dolech při těžbě nerostných surovin.<sup>45</sup> Během první světové války se Francie snažila celou Indočínu využívat ke svým zájmům. Ze země byly vyváženy potraviny, suroviny a dále poskytovala pracovníky.<sup>46</sup> Není divu, že ve Vietnamu sílil odpor k Francii.

Obrázek č. 5 – Ho Chi Minh



Zdroj:historysomeblogspot.com

Od konce 19. století sílil protifrancouzský odboj, různá hnutí za nezávislost se formovala mezi komunisty, nacionalisty a chudou inteligencí. Vytvořilo se několik směrů vlasteneckého hnutí. Mezi nejvýznamnější patřili Nacionalisté, dále politicko-náboženské hnutí CaoDai spojující veškeré filosofie, náboženství a kultury vyskytující se na území Vietnamu, a v neposlední řadě Komunistická strana Indočíny a strana Tan Viet s marxistickou orientací. Cílem těchto hnutí byl boj proti francouzskému imperialismu, proti feudalismu, za nezávislost země a navrácení půdy rolníkům.<sup>47</sup>

Francii se dařilo jakýkoliv odpor potírat a ukázalo se, že mnohem efektivnější je volat po nezávislosti mezi Vietnamci žijícími v zámorí. Nejúspěšnějšími mezi antikolonialisty se ukázali být komunisté, kteří spojili frustraci a naděje nejširších mas spolu nacionalismem a ideologií komunismu.

Nejvýznamnější postavou byl Nguyen Ai Quoc, známý zejména pod jménem Ho Či Min. Po získání základního vzdělání Vietnam opustil a v různých zaměstnáních pracoval po celém světě. Patřil mezi zakládající členy komunistické strany ve Francii. Ho Či Min patřil mezi nejvzdělanější politiky 20. století. Mluvil několika jazyky a měl přehled o revolučních hnutích po celém světě. V roce 1923 odešel z Francie do Číny, kde založil Svaz revoluční mládeže. Ho Či Min působil v exilu, v Číně a v době japonské

<sup>45</sup> Tamtéž, s. 64.

<sup>46</sup> Tamtéž, s. 65.

<sup>47</sup> Tamtéž, s. 65–68.

intervence ve Vietnamu se vrátil do rodné vlasti a založil Viet Minh.<sup>48</sup> Významně se podílel na nezávislosti země a následně stal se prezidentem Vietnamské demokratické republiky.

Pro mnohé Vietnamce je Ho Či Min dodnes jednou z největších postav a je mu přikládána zásadní role při formování nezávislého Vietnamu.

Světová hospodářská krize se nevyhnula ani Indočíně. Upadala celá ekonomika, v zemi stoupla nezaměstnanost a platy výrazně klesly. Zhoršení hospodářské situace vedlo v 30. letech k několika stávkám a demonstracím, které byly tvrdě potlačeny. Na deset tisíc revolucionářů a komunistů bylo v období nepokojů uvězněno.<sup>49</sup>

## 2.6 Druhá světová válka

V období druhé světové války byl Vietnam okupován Japonci na základě smlouvy s Francií, která tak japonským vojenským jednotkám povolila vstoupit do Indočíny. Francouzská administrativa byla zpočátku zachována. Japonci obsadili uhelné doly, rýžová pole a vojenské základny. V roce 1945 však rozpustili francouzský aparát a obsadili Vietnam. Japonci chtěli využít potenciálu země k pokračování ve válce. V té době však již fungovala Liga za nezávislost Vietnamu – tzv. Viet Minh, která formovala vietnamskou osvobozenickou armádu, ta postupně osvobozovala pohraniční území a v době obsazení Vietnamu Japonskem přešla do útoku. V srpnu 1945 po shoení jaderných bomb na Hirošimu a Nagasaki japonské vojenské jednotky ve Vietnamu kapitulovaly.<sup>50</sup> 13. srpna 1945, v den kdy Japonsko kapitulovalo, byl svolán sjezd Komunistické strany Indočíny s cílem skončit s přítomností zahraničních agresorů v zemi, získat národní nezávislost a zvolit lidového vládcu. Dne 2. září téhož roku byl za prezidenta zvolen Ho Či Min a vyhlásil založení Vietnamské demokratické republiky.<sup>51</sup>

Po druhé světové válce začala Francie a Čína intervenovat opět do Vietnamu. Situace byla komplikovaná. Na severu operovala čínská armáda a na jihu se Francie pokoušela obnovit koloniální nadvládu.

Vypukla válka. Francouzi narazili na odpor jednotek Viet Minhu, což byla koalice komunistů a vietnamských nacionalistů vedených Ho Či Minem. V první části této války (1946–1950) vietnamský Viet Minh upevňoval a zesiloval svoji základnu, a to na poli

---

<sup>48</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 66.

<sup>49</sup> Tamtéž, s. 69.

<sup>50</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 71.

<sup>51</sup> Tamtéž, s. 72–73.

vojenském, politickém, hospodářském, ale i kulturním. V druhé fázi války (1951–1954) došlo k rozhodujícím vojenským bitvám. Počátkem 50. let uznal Sovětský svaz a Čína vládu Vietnamské demokratické republiky. Tyto dvě velmoci pak poskytovali Vietnamu i vojenskou pomoc. Boje tedy trvaly až do roku 1954, kdy Viet Minh dosáhl vítězství v bitvě u Dien Bien Phu. Válka trvající osm let za sebou nechala statisíce životů na obou stranách.<sup>52</sup>

Podle ženevských dohod došlo k rozdělení Francouzské Indočíny na Severní Vietnam ovládaný komunistickou stranou a na vietnamský stát na jihu, který podporovaly Spojené státy, Velká Británie a Francie. Země byla rozdělena 17. rovnoběžkou a v průběhu dvou let se měla znovu sjednotit po demokratických volbách, které se ale nikdy nekonaly.<sup>53</sup>

Ho Či Min a jeho vláda se na severu nacházela v kritické situaci zapříčiněné několika faktory. Nešťastná pozemková reforma, odchod asi jednoho miliony katolíků na jih, nedostatek potravin, budování infrastruktury spoléhající na nucenou práci se setkaly u obyvatelstva s negativními ohlasy.<sup>54</sup> Přerozdělování pozemků padli za obět' tisíce údajných vlastníků půdy. Popravami byly také vyřizovány účty z doby války. Reforma pomohla přerozdělit na dva miliony akrů půdy a produkce rýže rostla, nicméně v rámci reformy přišlo o život mnoho nevinných lidí.<sup>55</sup> Do jaké míry byl Ho Či Min zodpovědný za násilí během pozemkové reformy je stále otázkou.

V roce 1960 byla vytvořena Fronta národního osvobození. Na jihu zahájily komunistické jednotky Viet Congu a Viet Minhu v 50. letech partyzánské operace s cílem svrhnout režim prezidenta Diema. Boje mezi Diemovou armádou a Viet Congem se vyostřovaly a Diem povolil úplné vyhlazení členů hnutí Viet Minhu a Viet Congu. Bylo obviněno na 100 000 občanů, z čehož členů Viet Minhu bylo jen 10 000, což způsobilo rostoucí antipatie obyvatelstva vůči jihovietnamské vládě.<sup>56</sup>

---

<sup>52</sup> Tamtéž, s. 74–77.

<sup>53</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008, s. 188.

<sup>54</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008, s. 191.

<sup>55</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008, s. 15.

<sup>56</sup> Tamtéž, s. 202–203.

## 2.7 Vietnamsko–americký konflikt

Obrázek č. 6 - Běžící PhanThi Kim Phuc ze své vesnice TrangBang zasažené napalmem



Zdroj - [www.vietnam-war.0catch.com](http://www.vietnam-war.0catch.com)

V boji za nezávislost se dokázaly jednotlivé skupiny lidí sjednotit, ale když šlo o uspořádání státu, projevily se rozdíly. Zjednodušeně lze říci, že komunisté trvali na sjednocení země pod jednou společnou ideologií, demokraté na druhou stranu odmítali vládu jedné strany.

Zatímco na severu budovali komunistický stát se vším,

co k tomu patří, např. znárodnování půdy, centrálně řízené hospodářství, všudypřítomná ideologie, na Jihu panoval politický neklid, vláda se dopouštěla mnoha chyb a přehmatů, na „popud lidu“ pak Severní Vietnam přistoupil k otevřenému boji proti Jihu.<sup>57</sup> Západní společnost, hlavně tedy USA, se začala vměšovat do konfliktu, podporovala a prakticky vedla válku za Jižní Vietnam, neboť v komunismu spatřovala obrovskou hrozbu a připodobňovala situaci ve Vietnamu ke Studené válce mezi USA a SSSR. Od poloviny 60. let 20. století se v zemi rozpoutala válka, v níž byly užity nejnovější chemické zbraně, např. napalm. Na Jihu měla válka pozemní podobu, na severu byla vedena válka letecká. Nechvalně proslulé jsou operace „Hořící šíp“ (Flaming Dart) a „Dunivý hrom“ (Rolling Thunder), při kterých došlo k plošnému bombardování Severního Vietnamu. Po tomto incidentu se do války zapojil i SSSR.<sup>58</sup> Docházelo k masakrům páchaným na civilním obyvatelstvu. Válka se zdála být neřešitelná. Vyústění války významně přispělo veřejné mínění v USA, které se postavilo proti další intervenci, neboť ztratili víru v její oprávněnost. Odpůrci války poukazovali na neprůhlednost a neefektivnost války, brutalitu a vysoký počet obětí.<sup>59</sup> Za bod zlomu je považováno spuštění ofenzívy Tet organizací NFO v roce 1968, poté se začaly americké jednotky postupně stahovat.

Do roku 1973 ve Vietnamu zahynulo celkem 58 183 amerických a 223 748 jihovietnamských vojáků. Na Indočíně spadlo více tun munice než na celý svět během druhé světové války. Více jak 4 miliony civilistů přišlo o život. Jižní Vietnam po odchodu

<sup>57</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: H&H, 2006, s. 38.

<sup>58</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008, s. 215.

<sup>59</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 78–79.



Američanů dlouho nevydržel a podlehl tlaku ze Severu a roku 1976 byla vyhlášena sjednocená Vietnamská socialistická republika.<sup>60</sup>

## 2.8 Současný Vietnam

Ke sjednocení severního a jižního Vietnamu v jeden celek došlo dne 2. července roku 1976. Stát Vietnamská socialistická republika (VSR) musel vzdorovat velmi těžké situaci, která byla spojena s obnovou země po třicetiletém období bojů, sjednocením v jeden celek a unifikací naprosto odlišným vývojem ekonomických struktur.<sup>61</sup> Země byla zdevastovaná, poničená byla především infrastruktura, energetické sítě a průmysl. Vietnam byl proto po mnoho dalších let ekonomicky závislý na podpoře ze zahraničí. Společenská situace byla také nejistá. Velké množství Vietnamců opustilo země. Mezi hlavními důvody jejich emigrace byla především ekonomická situace v zemi, komplikovaná politická situace, nejasná budoucnost a také strach z komunistického útlaku.<sup>62</sup>

Přestože válka skončila, VSR čekaly další boje. Po rozdělení Indočíny panoval v Kambodži krutý režim Pol Pota, který byl tiše podporován Čínou. Rudí Khmérové pod vedením Pol Pota podnikali výpady do sousedního Vietnamu. V roce 1978 provedli vietnamští vojáci invazi do Kambodži a svrhli Pol Pota. Tento incident ochladil vztahy Vietnamu s Čínou a vedl k navázání užších vztahů Vietnamu se SSSR. Po roztržce s Čínou musel nutně Vietnam vyhledat ekonomickou a politickou pomoc u SSSR, neboť po vpádu do Kambodži byl Vietnam západním světem považován za expanzivní sílu usilující o nadvládu v oblasti jihovýchodní Asie.<sup>63</sup>

V následujících letech se Vietnam snažil zlepšovat svoji situaci. Významným mezníkem se stal 6. sjezd Komunistické strany v prosinci 1986, kde byla podpořena „perestrojka v rámci VSR a byl zahájen program reformy Doi Moi zahrnující přestavbu společnosti a hospodářství, který vedl k zemědělské soběstačnosti země.“<sup>64</sup>

Počátkem 80. let se stal Vietnam členským státem RVHP.<sup>65</sup> Vietnamci přijížděli do členských států RVHP jako dělníci, učni a praktikanti: vlády socialistických zemí se tak

---

<sup>60</sup> ČERNÍK, J. a kol. S vietnamskými dětmi na českých školách. Praha: H&H, 2006, s. 39.

<sup>61</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008, s. 238.

<sup>62</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 80.

<sup>63</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008, s. 239.

<sup>64</sup> Tamtéž, s. 81–82.

<sup>65</sup> Rada vzájemné hospodářské pomoci – obchodní organizace sdružující socialistické státy sovětského bloku.

snažili řešit problém „zaměstnanosti“ vietnamských občanů v jejich zemi.<sup>66</sup> Bylo nutné naučit značně zmilitarizované obyvatelstvo žít a pracovat v mírových podmínkách.<sup>67</sup>

Od počátku 90. let se Vietnam otevřel zahraničním investorům. Země vždy byla pro zahraniční investory velmi přitažlivá a to díky své geografické poloze, nerostnému bohatství a kvalitní pracovní síle. V polovině 90. let 20. století nastala mírná stagnace zahraničních investic, nicméně počátkem 21. století došlo k opětovnému nárůstu zájmu investorů o Vietnam, což je pravděpodobně způsobeno politickou stabilitou v zemi.<sup>68</sup> Díky politické stabilitě, vysoké úrovni gramotnosti a rozsáhlým ekonomickým reformám je Vietnam v rámci regionu jihovýchodní Asie pokládán za ekonomicky i politicky perspektivního partnera. Vedení VSR pokračuje ve svém úsilí zlepšit podmínky pro obchod a transparentnost státních zakázek, které mají za cíl učinit z Vietnamu stabilní a moderní zemi.<sup>69</sup>

---

<sup>66</sup> *Výchova k toleranci a proti rasismu: [multikulturní výchova v praxi]*. Praha: Portál, 2008, s. 83.

<sup>67</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 81.

<sup>68</sup> Tamtéž, s. 82.

<sup>69</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008, s. 254.

### 3 Vietnamská socialistická republika

V této kapitole se blíže seznámíme s vlastní Vietnamců, s Vietnamskou socialistickou republikou. Konkrétně s její geografí, obyvatelstvem, hospodářstvím a státním zřízením.

#### 3.1 Geografie

Přeneseme-li se vzdušnou čarou asi dvanáct tisíc kilometrů směrem na východ od České republiky, dostaneme se na takzvaný Indočínský poloostrov neboli poloostrov Zadní Indie, na jehož východním pobřeží se rozkládá stát známý jako Vietnam.

Oficiálním názvem tohoto státu je Vietnamská socialistická republika vietnamský název je Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Hlavním městem je Hanoj.

VSR se rozkládá na ploše 331 211 km<sup>2</sup>. Tedy je o něco větší než Polsko.<sup>70</sup> Země se táhne 1650 kilometrů podél poledníku, a to od hranic s Čínou až k mysu Ca Mau. V nejužším místě je země široká pouhých 47 km. Vietnam sousedí na severu s Čínou, na západě pak s Laosem a Kambodžou. Břehy Vietnamu jsou omývány Jihočínským mořem. Při vietnamském pobřeží se nachází několik ostrovů. Na severu nalezneme ostrov Cat Ba, na jihu pak souostroví Noc Dao a ostrov PhuQuoc v siamském zálivu. Tvarem země připomíná písmeno „S“ a Vietnamci rádi poukazují na to, že tvar země připomíná don gánh, tedy bambusová vahadla s koši rýže na jejich koncích<sup>71</sup>.

Vietnam je značně hornatá země, její „páteř“ tvoří hory lemující téměř celé hranice s Laosem a Kambodžou, nejvyšších výšek (3000 m n. m.) dosahuje na severozápadě na hřebeni Hoang Lien Son. Z nich se tyčí nejvyšší hora Vietnamu Phang Xi Pang se svými 3148 metry. Pro sever země jsou významné vody Rudé řeky, jejíž delta se rozkládá

Mapa č. 3 – Reliéf Vietnamu



Zdroj - [www.en18.dao.net](http://www.en18.dao.net)

<sup>70</sup> Vietnam [online], [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie\\_statu/asia/vietnam/index.html](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asia/vietnam/index.html).

<sup>71</sup> Koše s rýží představují hlavní zemědělské oblasti a to deltu řeky Mekong na jihu a deltu Rudé řeky na severu země.

jihovýchodně od pohoří Hoang Lien Son.<sup>72</sup> Na severu se vysočiny svažují do nížin, nížiny pak lemují celé východní pobřeží země dlouhé 3 444 kilometrů. Středem Vietnamu se táhne divoké pohoří Truong Son, které se na jihu mění v Annamské vrchy. Další hornatou oblastí je náhorní plošina Tay Nguyen na hranicích s Kambodžou. Na jihu se nížiny rozšiřují na celé území podél delty životodárné řeky Mekong. Nížiny jsou intenzivně obdělávány a jsou zde vybudovány soustavy kanálů a hrází sloužící k odvádění vody do polí a zároveň k ochraně proti záplavám. Vážný problém, se kterým se země potýká, je odlesňování, v současnosti zabírá plocha deštných pralesů méně než 30% plochy země, to je způsobeno nešetrným kácením a také použitím defoliantů během Vietnamsko-amerického konfliktu. Hustě zalesněné oblasti se nacházejí

Vietnam leží v tropickém a subtropickém pásmu, ale jeho proměnlivá nadmořská výška a zeměpisná šířka společně s polohou země v oblasti jihoasijských monzunů způsobují rozmanité klimatické podmínky. V severním Vietnamu můžeme rozpoznat čtyři roční období, s horkým a deštivým létem a podstatně chladnější a sušší zimou. Ve střední a jižní části země rozeznáváme pouze dvě roční období, období sucha a dešťů. Střední část Vietnamu bývá postihována tajfuny.<sup>73</sup>

## 3.2 Demografie

Vietnamská socialistická republika se svými 85 miliony obyvateli se řadí mezi nejlidnatější země světa, konkrétně na 13. příčku. Průměrný roční přírůstek je 2,1% obyvatelstva. Vzhledem k rychlosti populačního růstu brzy Vietnam obsadí místo v první desítce nejlidnatějších zemí světa. Věkový průměr populace je velmi nízký, více jak polovina obyvatel je mladší třiceti let. Většina obyvatel žije na venkově, ale v současnosti dochází k hromadnému stěhování do měst.

Na území Vietnamu se nachází směsice nejrůznějších etnických skupin, kultur a jazyků. Jednotlivé etnika žijí spolu v souladu, znají navzájem své jazyky a kulturu.

Nejpočetnější skupinou obyvatelstva jsou etničtí Vietnamci (67% populace) soustředění především v deltách hlavních toků a pobřežních rovinnatých oblastech.<sup>74</sup> Národnostní složení Vietnamu ovlivnili z velké části dějiny. Tisíciletá nadvláda Číny

<sup>72</sup> RAY, N.; BALASINGAMCHOW, Y.; STEWART, I. *Vietnam*. Praha: Svojtka, 2010, s. 78–79.

<sup>73</sup> SULLIVAN, J. *Vietnam*. Brno: ComputerPress, 2010, s. 26.

<sup>74</sup> *About Vietnam* [online], [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10002652>.

a expanze na jih a postupné ovládnutí Čampy a části khmétské říše<sup>75</sup> zapříčinilo, že Číňané (12% populace) Čamové a Khmétové dnes patří k nejpočetnějším menšinám ve Vietnamu. Zbytek tvoří dalších 51 národnostně-jazykových menšin.

Oficiálním jazykem je vietnamština, stala se jím poté, co Vietnam získal nezávislost na Francii v roce 1954. Vietnamština patří do skupiny austroasijských jazyků<sup>76</sup>. Během vývoje byl jazyk významně ovlivněn čínštinou a později také francouzštinou, proto je dnešní vietnamská abeceda založena na latince.<sup>77</sup>

Nejrozšířenějšími cizími jazyky na území Vietnamu pak jsou angličtina, čínština, ruština a francouzština.<sup>78</sup>

Duchovní život Vietnamců je formován čtyřmi velkými filosoficko-náboženskými systémy a to Taoismem, Konfucianismem, Buddhismem a později Křesťanstvím. Dále je uváděn i Hinduismus a Islám.

### 3.3 Hospodářství

Dle hodnocení Světové banky je Vietnam zařazen mezi rozvojové země s nízkým příjmem<sup>79</sup>. Hospodářský růst ve Vietnamu zaznamenal za celý rok 2012 růst o 5,9 %. To je nejhorší výsledek za posledních 13 let.<sup>80</sup>

Zemědělství je stále nejdůležitějším odvětvím, zaměstnává přibližně 67 % obyvatelstva. Zemědělství je koncentrováno v deltách řek Mekong a Rudé řeky, které jsou osázeny rýží, cukrovou třtinou, kasavou, kukuřicí, sójou a sladkými bramborami. Na horských svazích se rozkládají kaučukové, kávovníkové a čajové plantáže. Po celém území se pak pěstují tropické plodiny, např. ananasy a banány. Významným zdrojem obživy je také rybolov.

V severní části země se nacházejí bohaté zdroje nerostných surovin, zejména uhlí a rudy železa ale i zlato. V jižní části se rozvíjí těžba ropy. Obecně má země rezervy

---

<sup>75</sup> Viz. kapitola věnující se dějinám Vietnamu.

<sup>76</sup> Austroasijská jazyková skupina je jazyková skupina rozšířená v jihovýchodní Asii, zejména ve Vietnamu, Laosu a Kambodži. K nejvýznamnějším jazykům patří vietnamština a khmerština.

<sup>77</sup> *Vietnamese* [online], [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://www.omniglot.com/writing/vietnamese.htm>.

<sup>78</sup> *Vietnam* [online], [cit. 2013-03-19]. Dostupné z:

[http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie\\_statu/asi/vietnam/index.html](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/vietnam/index.html).

<sup>79</sup> *Poverty headcount ratio national poverty line* [online], [2013-03-27]. Dostupné z:

<http://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.NAHC/countries/VN?display=default>.

<sup>80</sup> *GDP growth (annual %)* [online], [2013-03-27]. Dostupné z:

<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>.

ve využívání svých zdrojů. To je způsobeno především zastaralým zázemím v rámci infrastruktury a dopravy. Mezi průmyslovými odvětvími dominují hlavně lehká odvětví, mezi hlavní produkty lze zařadit cement, hnojiva, potraviny, stroje, ocel, textil a obuv.

Hlavním zdrojem elektrické energie jsou vodní elektrárny, v současnosti dochází k rozšiřování elektráren tepelných. Vietnam chce do roku 2025 postavit dvě nebo tři jaderné elektrárny.

V sektoru služeb došlo v roce 2011 k pozitivnímu vývoji zejména v oblasti maloobchodního prodeje, dopravy a komunikací. Velký růst zaznamenává i turistický ruch. Ve struktuře HDP zaujímají služby druhou pozici za průmyslem a před zemědělstvím.<sup>81</sup>

Po liberalizaci obchodu po roce 1988 a členství v organizacích AESAN a WTO značně narostl objem jak importu, tak exportu.<sup>82</sup> Do exportního sortimentu je zařazena hlavně ropa, uhlí, obuv, textil a mořské ryby, káva, rýže, elektroniky a výrobky ze dřeva.<sup>83</sup>

Vietnamskou měnou je Vietnamský dong (VND). Hodnota 1000 VND odpovídá jedné koruně.<sup>84</sup> Druhou měnou přijímanou ve Vietnamu je USD.<sup>85</sup>

### 3.4 Státní zřízení a administrativní členění

Vietnamská socialistická republika je republika s monostranickým politickým systémem. Vedoucí úlohu ve státě má Komunistická Strana Vietnamu (KSV). Jiné politické strany v zemi oficiálně neexistují. Hlavním orgánem moci je Národní shromáždění, dále pak prezident, vláda a Nejvyšší soud. Cílem vlády je udělat z Vietnamu silnou, nezávislou, prosperující zemi.<sup>86</sup> To je zajištěno tím, že ač je Vietnam zemí s jedinou vládnoucí stranou, ekonomický systém je západního rázu.

---

<sup>81</sup> *Ekonomická charakteristika země* [online], [2013-03-27]. Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie\\_statu/asi/vietnam/ekonomika/ekonomicka\\_charakteristika\\_zeme.html](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/vietnam/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html).

<sup>82</sup> *Political system* [online], [2013-03-27]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10001578>.

<sup>83</sup> *Encyklopedie Zeměpis světa*. Praha: Columbus, 2002, s. 448–449.

<sup>84</sup> *Vietnamský dong* [online], [2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/VND-vietnamsky-dong/>.

<sup>85</sup> *Vietnam* [online], [2013-03-20]. Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie\\_statu/asi/vietnam/index.html](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/vietnam/index.html).

<sup>86</sup> *Political system* [online], [2013-03-27]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10001578>.

V současnosti je Vietnamským prezidentem Truong Tan Sang, který byl zvolen v červenci roku 2011. Prezident je volen z řad poslanců Národního shromáždění na období 5 let. Pravomoci prezident VSR se dají srovnat s pravomocemi našeho prezidenta.<sup>87</sup>

Země je správně rozdělena na 63 provincií a 5 měst úřední správy: Hanoj, Ho Či Minovo město Hai Phong, Can Tho a Da Nang. Provincie se dále dělí na městské a venkovské okresy, městské okresy se dělí na čtvrti a venkovské okresy se dělí na obce. Hlavním městem je Hanoj s asi 6,5 miliony obyvatel se rozkládá na ploše 3348 km<sup>2</sup>. Největším městem je Ho Či Minovo Město se 7 miliony obyvatel, které se rozkládá na ploše 2096 km<sup>2</sup>. V těchto dvou městech je soustředěno kolem 44 % městské populace země.

---

<sup>87</sup> *Vnitropolitická charakteristika* [online], [2013-03-20]. Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie\\_statu/asie/vietnam/politika/vnitropoliticka\\_charakteristika.html](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/vietnam/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html).

## 4 Kultura ve Vietnamu

Kultura ve Vietnamu je jedním z ukazatelů přírodních, ekonomických a sociálních jevů, ve kterém se odráží životní podmínky obyvatel, celá historie národa i současnost vietnamské společnosti. Vzhledem k bohaté kulturní historii Vietnamu a působení mnohých duchovních a filozofických proudů je Vietnam často nazýván „křižovatkou jihovýchodní Asie“.

### 4.1 Vývoj kultury

Vietnam má odvěkou a specifickou kulturu, která je úzce spjata s historií formování a rozvoje národa. Je považována za jednu z nejstarších v regionu jihovýchodní Asie.

Jednou z nejdůležitějších starověkých kultur na území dnešního Vietnamu byla kultura Dong Son, která byla charakteristická využitím bronzu pro výrobu důležitých potřeb. Dongsonští lidé ovládali techniku mokrého pěstování rýže, chovali domácí zvířata, živili se také rybolovem. Dalším významnou obnovou/změnou pod vlivem taoismu a konfucianství prošla vietnamská kultura v období Čínské nadvlády. Později význam konfucianismu bledne při pronikání západní kultury do Vietnamu. Období do konce francouzské nadvlády je poznamenán kulturní směsicí způsobenou dvěma protichůdnými trendy – evropeizací a antievropeizací, tedy bojem mezi vlasteneckou a koloniální kulturou. Moderní vietnamská kultura se postupně formovala v 30. a 40. letech minulého století pod praporem vlastenectví a marxismu-leninismu. Vietnamská kultura stále více se intenzivně zapojující do moderní civilizace si však stále zachovává národní identitu.

Dá se tedy říci, že ve vývoji vietnamské kultury se navzájem překrývají tři vrstvy tím, že se kultura místní mísí s čínskou kulturou a západní kulturou. Tak je tvořena specifická vietnamská kultura, která není asimilována jinými kulturami, ale využívá jejich prvky obohacení vlastní kultury, avšak zachovává si svůj jedinečný ráz.<sup>88</sup>

Kultura jako taková se vyvíjí z určitého prostředí, které má vliv na materiální a duchovní život národa, na charakteristické rysy Vietnamců. Stále tak můžeme najít kulturní rozdíly mezi Vietnamci a jinými národy v Jihovýchodní Asii. I když jihovýchodoasijské národy sdílejí stejný kulturní původ, charakter vietnamské kultury byl přetvořen kvůli dlouhotrvající čínské nadvládě a jejímu kulturnímu vlivu. Neustálé válčení

---

<sup>88</sup> Vietnam culture overview [online], [cit. 2013-04-27]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.



bylo hlavní příčinou proměnlivosti vietnamského sociálního a ekonomického vývoje. Také kvůli destruktivnímu aspektu válek ve Vietnamu nebyly zachovány v původním rozsahu prakticky žádné velké kulturní a umělecké památky. Významným rysem Vietnamské kultury i přes neexistenci gigantických památek zůstává vlastenectví a národní povědomí, které prostupuje všemi aspekty života. Ve Vietnamu žije na 54 etnických skupin mající svou vlastní specifickou identitu, proto vietnamská kultura obsahuje obojí: jak rozdílnost, tak soulad.<sup>89</sup>

## 4.2 Víra a náboženství

Duchovní život Vietnamců je prostoupen vírou v nadpřirozený svět, která vzešla z dávného animismu. Většina Vietnamců považuje vlivy nadpřirozených bytostí, jež v dobrém či špatném ovlivňují jejich osud, za samozřejmý díl života a tvoří součást komplikovaného duchovního světa vietnamského národa, který se navenek projevuje pověřčivostí a striktním dodržováním s ní souvisejících praktik.

U nejstarší kultur obývajících Vietnam dominovaly představy o mocných silách přírody. Základním zdrojem obživy po staletí bylo



Obrázek č. 7 – Domácí oltář předků

zemědělství, proto zde lidé uctívali přírodu, zvířata, rostliny. Zprvu nejasné představy o přírodě se postupně formovaly do konkrétních podob duchů, kteří ovlivňovali nejrůznější jevy v přírodě.<sup>90</sup> Tyto úvahy se dochovaly dodnes v mýtech a pohádkách, např. pohádka o sváru ducha hor a ducha vod, který každý rok ve snaze zničit ducha hor, který získal princeznu, rozpoutá bouři a jeho zlost se projevuje jako každoroční záplavy.<sup>91</sup>

Víra v duchy přetrvávala i přes vliv náboženství Číny a Indie. Duchové byli později rozděleni do několika kategorií podle moci, zásluh, vlivu na okolní vesmír a síly.<sup>92</sup>

<sup>89</sup> Vietnam culture overview [online], [cit. 2013-04-27]. Dostupné z:

<http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.

<sup>90</sup> IČO, J. *Náboženství ve Vietnamu*. 1. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 8.

<sup>91</sup> *Dračí král: Vietnamské pohádky*. Praha: Dauphin, 2001, s. 31–33.

<sup>92</sup> IČO, J. *Náboženství ve Vietnamu*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 8.

Z dávných dob pochází i jeden ze základních charakteristických vlivů současné vietnamské kultury – soubor rituů<sup>93</sup> a představ známý jako „Kult předků“. Vietnamci věří v duchovní stránku člověka, a v to, že duše zemřelého přetrvává v tomto světě. Ústředním místem kultu předků je takzvaný oltář předků. Poličky zdobené fotografiemi, obrázky a nejrůznějšími předměty je umístěna na vybraném místě a nechybí v žádné domácnosti. Kromě svých zemřelých příbuzných uctívají Vietnamci i své dávné krále.<sup>94</sup> V současnosti to někteří Vietnamci vnímají spíše jako kulturní než náboženskou záležitost.

Ačkoliv uctívání duchů, přírody a zvířat může být v současnosti vnímáno jako lidová pověřivost, některé jejich prvky přetrvávají a mísí se s ortodoxními náboženstvími.<sup>95</sup>

Náboženství ve Vietnamu nejsou od sebe oddělena tak striktně jak jsme tomu navyklí v Evropě, naopak navzájem se často prolínají. Kromě tří základních a nejdříve zavedených duchovních systémů, které formovaly vietnamskou kulturu - konfucianismus, taoismus a buddhismus - ovlivnily později Vietnam i náboženské proudy jako křesťanství, hinduismus a islám.

*„Podle různých svědectví a náznaků lze soudit, že Vietnam byl v raném období svého historického vývoje zapojen do námořního obchodu, který se uskutečňoval mezi Indií, Čínou a zeměmi jihovýchodní Asie.“<sup>96</sup> Z toho lze odhadovat, že základní duchovní systémy se na území Vietnamu zprvu dostali touto cestou.*

Buddhismus se do Vietnamu dostal asi ve 2. století n. l. z Indie. Vietnamský buddhismus zůstává připoután „k zemi“, více než nalezení nirvány je spojen s modlením se za štěstí, dlouhý život a bohatství.<sup>97</sup> Stejně tak jako jiná světová náboženství se buddhismus štěpil na nejrůznější školy a ve Vietnamu můžeme pozorovat následování dvou forem – theraváda, takzvané učení starších, zachovávající původní učení v nejčistší podobě, a Mahajána, která zdůrazňuje univerzálnost učení a možnost různých přístupů. Největšího rozmachu se buddhismus dožil v 10.–14. století n. l., avšak i v dalších stoletích jeho význam neslábl. Z mnoha buddhistických směrů se ve Vietnamu největší popularitě

---

<sup>93</sup> Ritus je soubor náboženských zvyklostí předpisů a nařízení.

<sup>94</sup> Vietnam cultureoverview [online]. [cit. 2013-04-27]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.

<sup>95</sup> Tamtéž.

<sup>96</sup> *Náboženství a společnost v jižní a jihovýchodní Asii: tradice a současnost*. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky, 2005, s. 252.

<sup>97</sup> Vietnam culture overview [online], [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.

těší takzvaný buddhismus Čisté země a směr, který je známý jako Zen-buddhismus. Buddhismus čisté země skládá svou důvěru ve znovuzrození v „Čisté zemi“, toho se má dosáhnout skrze opakování manter, krátkých textů, kterým je přisuzována magická síla. Pro nás známější Zen-buddhismus klade důraz na čistotu každodenního života a meditaci, které vedou k individuálnímu vysvobození bez nutné znalosti teorie a posvátných textů. I přes dlouhá válečná léta, kdy bylo zničeno mnoho památek, je dodnes Vietnam poset tisíci buddhistickými svatyněmi – pagodami. Ty slouží jako poutní místa i turistické atrakce.<sup>98</sup>

Jak jsme se již zmínili v předešlých kapitolách, čínská kultura měla na vietnamskou kulturu a společnost velký vliv. Neustále je připomínaná symbolika „staršího a mladšího bratra“ jakožto Číny a Vietnamu, čínský element je ve Vietnamu všudypřítomný. Nejrozšířenější mahajánový buddhismus má hodně společného s čínským, a kromě něj se ze severu na jih do Vietnamu dostaly i myšlenky konfuciánství a taoismu.<sup>99</sup>

Konfucius, zakladatel konfuciánského učení, žil v dobách válek a hledal cestu k lepšímu životu a správnému fungování společnosti. Jeho učení klade důraz na úctu, dodržování starých osvědčených zásad a neustálého sebezdokonalování. Konfuciánství nelze chápat jako náboženský systém, nýbrž jako soubor zásad a příkazů. Významnou praxí, kterou konfuciánství dalo dálně-východnímu světu, byly úřednické zkoušky (viz. kapitola o dějinách Vietnamu).<sup>100</sup> Během čínské nadvlády dostalo konfuciánství významnou pozici v životech Vietnamců. V 11. století n. l. byl na území tehdejšího vietnamského království založen první chrám věnovaný k uctívání Konfucia. V 15. století spolu s potřebou rekonstrukce a sjednocení národů ve Vietnamu se stal konfucianismus oficiálním náboženstvím a na nějaký čas nahradil buddhismus. Konfucianismus nebyl ve Vietnamu akceptován jako celistvý náboženský systém, byly pouze přijaty určité aspekty, zejména na poli politickém a morálním.<sup>101</sup>

Taoismus pronikl do Vietnamu koncem 2. století n. l.<sup>102</sup> Taoismus stojí stejně jako konfuciánství na základech, které položila starověká čínská kultura. „*Učení o Tao vychází z nejstarších kosmologických představ.*“<sup>103</sup> U vzniku taoismu stály dvě důležité postavy:

---

<sup>98</sup> IČO, J. *Náboženství ve Vietnamu*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 13–16.

<sup>99</sup> IČO, J. *Náboženství ve Vietnamu*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 17.

<sup>100</sup> IČO, J. *Náboženství ve Vietnamu*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 17.

<sup>101</sup> Vietnam culture overview [online], [cit. 2013-04-25]. Dostupné z:

<http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.

<sup>102</sup> Tamtéž.

<sup>103</sup> IČO, J. *Náboženství ve Vietnamu*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 21.

mudrc Lao-c' a Čuang-c. <sup>104</sup> Toto náboženství, které je považováno za učení o svobodě a harmonii, neboť nečerpá z žádných základních textů a pravidel, v sobě obsahuje kouzla a magii, a měl velmi blízko k tradičnímu lidovému uctívání přírody a duchů. Taoismus byl dlouhou dobu považován za vyhynulé náboženství, jehož zbytky přebývají jen v lidových pověrách. <sup>105</sup> „*Taoismus ve Vietnamu je dnes možné zjednodušeně vnímat jako označení pro rozmanité mystické a tajemné nauky a kultury, ale i jako teoretické východisko světového názoru o harmonii, pokoji, smrtelném i posmrtném životě.*“<sup>106</sup>

Evropští misionáři přinesli křesťanství do Vietnamu v 16. století. Toto náboženství se stalo prostředníkem západní kultury a kolonialismu. V době, kdy vietnamský feudalismus byl v krizi, buddhismus a konfucianství upadaly, nacházeli obyvatelé Vietnamu útěchu a podporu v křesťanství. Nicméně se toto náboženství nepodařilo začlenit do vietnamské kultury po dlouhou dobu.<sup>107</sup> Křesťanství bylo potlačováno komunistickou vládou a od roku 1990 však komunistická vláda zvolila liberálnější cestu.<sup>108</sup> Ve Vietnamu je v současnosti přibližně pět milionů obyvatel hlásících se ke křesťanské víře.<sup>109</sup>

Neobvyklým plodem vietnamského duchovního života je Cao Dai, takzvaný kaodaismus. Tímto názvem se označuje pokus o spojení všech hlavních náboženských směrů a vytvoření univerzální víry. Učení vychází ze světových náboženství východu

Obrázek č. 8 – Chrám Cao Dai



Zdroj: <http://vietnam.asean.cz/clanek/839-vietnam-pruvodce-nabozenstvi-ve-vietnamu/>

i západu, ale i dalších teorií. Kaodaismus byl založen počátkem 20. let minulého století. Nejvyšším cílem člověka podle kaodaismu je uniknout kruhu převtělování (viz buddhismus). Toho lze dosáhnout dodržováním přísných zásad a životem v askezi a celibátu. Neboť v dějinách

<sup>104</sup> Tamtéž, s. 21.

<sup>105</sup> Vietnam culture overview [online], [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.

<sup>106</sup> IČO, J. *Náboženství ve Vietnamu*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 23.

<sup>107</sup> Vietnam culture overview [online], [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.

<sup>108</sup> RAY, N., BALASINGAMCHOW, Y., STEWART I. *Vietnam*. Praha: Svojtka & Co, 2010, s. 55.

<sup>109</sup> Vietnam culture overview [online], [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.

lidstva se objevilo mnoho významných osobností, tak ve výčtu svatých se objevují takové osobnosti jako William Shakespeare nebo Victor Hugo, který patří mezi tři nejvyšší svaté. V současnosti má kaodaismus asi na dva miliony vyznavačů.<sup>110</sup>

Mezi další náboženství vyznávané ve Vietnamu patří hinduismus a islám.

Jak jsme zmiňovali výše, vietnamský duchovní život charakterizuje synkreze, tedy spojení nebo vzájemné splynutí. Abychom potvrdili předešlou domněnku, uvedeme citát krále Le Thán Tonga z 16. století.

*„Jsem konfuciánec, když vykonávám předepsané obřady, buddhista, když po obědě navštěvuji pagodu, a když potkám krásnou vílu, skládám poezii a stavím věže, aby víly mohly létat k nebi, v srdci jsem taoista.“*

Obvyklým pokusem o vyjádření vietnamského náboženského přístupu k životu je takzvaná Tam Giao neboli Tři cesty, to znamená, že typický člen společnosti v běžném životě volí podle potřeby nejvhodnější učení.

### 4.3 Tradice, svátky a oslavy

Vietnamské svátky svou bohatostí a rozmanitostí odrážejí synkretický charakter vietnamské kultury.

Vzhledem k bohaté vietnamské kulturní historii a vlivu mnohých náboženských a filosofických proudů v sobě vietnamské tradice a svátky spojují projevy několika náboženství, vlivy různých civilizací, jež na tuto zemi působily.

Vietnamské zvyky jako jsou svatby, pohřby, svátky a nejrůznější obřady se konají vždy v rámci komunity. Například svatby reflektují nejen touhu zamilovaného páru, ale i význam pro celou rodinu a komunitu, proto volba nastávajícího nebo nastávající je velmi opatrná a musí být schválena komunitou. Svatbě předchází mnoho příprav. Pohřeb se taktéž týká celé komunity, a předchází mu několik přípravných procesů, o vyřízení pohřebního obřadu se nestará rodina zemřelého, ale pomáhají s ním blízcí a sousedé.<sup>111</sup>

Slavnosti a svátky ve Vietnamu probíhají po celý rok, nejvíce pak na jaře, kdy je nejméně práce v zemědělství.<sup>112</sup>

---

<sup>110</sup> IČO, J. *Náboženství ve Vietnamu*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 24–27.

<sup>111</sup> Vietnam culture overview [online], [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.

<sup>112</sup> Tamtéž.

Nejvýznamnějším svátkem je lunární nový rok, Tet Nguyen Dan, dalo by se s nadsázkou říci, že lunární nový rok v sobě spojuje rodinnou pohodu českých Vánoc, bujaré slavení Silvestra a duchovní tradici a posvátnost Velikonoc. Lunární nový rok symbolizuje příchod jara, nový začátek, a v dávných dobách byl spojen s uctíváním přírody. Datum vietnamského nového roku je vzhledem k evropskému kalendáři pohyblivé. Nový rok se slaví mezi 21. lednem a 20. únorem, vždy kdy je v tomto období měsíc v novu.<sup>113</sup>Oslava nového roku je chvílí, kdy se vietnamská rodina schází, domů vracejí studenti a lidé, kteří odešli za prací. Také Vietnamci žijící mimo Vietnam se touží na nový rok vrátit do vlasti.<sup>114</sup>

Týden před příchodem nového roku je časem loučení se starým rokem, je věnován urovnání sporů, očistě, úklidu, výzdobě domu, a je také spojen s nákupním shonem. Samotné oslavy jsou příležitostí k modlení a přinášením obětí v podobě květin a ovoce duším zemřelých předků na domácím oltáři. Po ukončení ceremonií v rodinách se mnozí lidé vydávají k pouličním svatyním nebo do pagod. K oslavám nového roku patří i zapalování petard a navštěvování příbuzných a kolegů z práce. V současnosti je Lunární nový rok více individuální, i když některé prvky hromadného slavení zůstávají zachovány dodnes. Oslavy v dnešním Vietnamu se mnohdy vzdalují od spojitosti s přírodou, ale přinášejí lidem odpočinek od každodenní práce.<sup>115</sup>

K dalším významným vietnamským svátkům patří zejména Svátek středu podzimu - vietnamský den dětí, který se slaví patnáctého dne osmého lunárního měsíce, tedy na podzim. V minulosti byl svátek věnován obětím za dobrou úrodu, v současnosti patří dětem. Velmi důležitým svátkem je takzvaný „Den bloudících duší“, obdoba našich dušiček, který se odehrává patnáctého dne sedmého lunárního měsíce. V tento den se obětují speciální pokrmy duším zemřelých, aby našly věčný klid.

Kromě náboženských svátků se ve Vietnamu konají i slavnosti či rituály zasvěcené úrodnosti, různé slavnosti spojené s rukodělnými a řemeslnými pracemi, a v neposlední řadě jsou oslavováni při různých příležitostech národní hrdinové. Ceremonie se zpravidla skládají ze dvou částí: v první části je provedeno díkuvzdání, druhá část je pak věnována lidovým hrám a soutěžím.<sup>116</sup>

---

<sup>113</sup> Nón – fáze měsíce, kdy je měsíc k Zemi přikloněn neosvětlenou stranou.

<sup>114</sup> PECHOVÁ, E. *Vietnamský lunární nový rok: (Tếtnguyêndân)*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 7–10.

<sup>115</sup> Tamtéž, s. 11–33.

<sup>116</sup> Vietnam culture overview [online], [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.

## 4.4 Vietnamské stolování a jídlo

Ve vietnamské kultuře, stejně jako v mnoha dalších, má jídlo a kuchyně své nezaměnitelné místo.

Vietnamské stravování a stolování se od českého stylu velice liší. Proto bývá pro Vietnamce složité si na české, lépe řečeno evropské stravování zvyknout.

Tradičně se nestoluje jako u nás, Vietnamci při jídle sedí dokola na zemi v tureckém sedu. Běžně se k jídlu používají jídelní hůlky. Uprostřed jsou umístěny misky s různými druhy jídla a jedna velká mísa s rýží, které jsou pro všechny společné. Kolem jsou jídelní misky všech stolovníků. Před jídlem si Vietnamci nepopřejí dobrou chuť, nýbrž pozvou všechny k jídlu. Tradičně nejmladší stolovník či žena rozdává všem rýži a stolovníci si pak sami naberou porci podle chuti z různých druhů pokrmů. Pokud je stolovník sytý, nechá něco málo v misce, což je znamením pro hostitele, aby mu nepřidal. Po jídle se pije voda či zelený čaj. Jako poslední jedí hostitelé a kuchařky. Ve Vietnamu se tradičně jí třikrát denně, hlavní jídlo se skládá až ze šesti druhů pokrmů. Při slavnostních příležitostech se jídlo nejdříve předloží na oltář předků, aby se i oni mohli z hojnosti dopřávané rodině potěšit. Jídlo představuje pro Vietnamce možnost strávit čas s rodinou, stává se tak společenskou událostí a probírají se u něj nejrůznější témata.<sup>117</sup>

Vietnam je země s různorodou skladbou životního prostředí, z toho také vyplývá pestrá paleta nejrůznějších potravin a jídel.

Hlavní složkou vietnamské kuchyně je rýže. Pěstování rýže je velice náročná záležitost. Existuje legenda o tom, že předkové Vietnamců nebyli dostatečně vděční svým bohům, a ti je potrestali tím, že místo řádné stravy rozdrtili kamení na malinké kousky, ze kterých vznikla rýže, o kterou se museli lidé velmi pečlivě a intenzivně starat. Možná proto se v některých částech Vietnamu podává na závěr jídla velká mísa rýže jako to nejcenější.<sup>118</sup> Rýže se ve Vietnamu sklízí až třikrát do roka. Je to náročná záležitost. Zralé trsy rýže se uřezávají, suší a mlátí. Zajímavostí je, že k výmlatu často slouží silnice a jako mlátička projíždějící auta.<sup>119</sup>

Jako doprovodná jídla k rýži se pak podávají nejrůznější pokrmy. Ve Vietnamské kuchyni je znatelný vliv archaické indické a čínské kuchyně, nicméně vietnamská kuchyně je chuťově jemnější, neboť cílem vietnamských kuchařů je zachovat přírodní chuť ingrediencí. Lze však zaznamenat i další vlivy, například francouzský vliv, který s sebou

<sup>117</sup> KOCOUREK, J. *Vietnamská kuchyně*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 27–28.

<sup>118</sup> Tamtéž, s. 7.

<sup>119</sup> PICKA, J. *Vietnam: země pod obratníkem Raka: příroda a lidé*. Olomouc: Poznání, 2007, s. 132.

přinesl do Vietnamu špagety, grilované maso a bagety. Stále se připravují prastaré suroviny, jako jsou cvrčkové, bambusové výhonky a drobné divoké ptactvo. Mezi jídla, která se ujala v zahraničí, patří tradiční hovězí nudlový vývar, smažené závitky s masem, zeleninou a houbami, a průhledné rýžové nudle či rybí omáčka.<sup>120</sup>

## 4.5 Jazyk a písmo

Vietnamština je jeden z nejvýznamnějších zástupců austroasijských jazyků<sup>121</sup> a je mateřským jazykem pro 80% obyvatel ve Vietnamu a dalších asi 3 miliony lidí po celém světě.

Nejdříve si povíme něco o vývoji písma. Vietnam, stejně jako některé jiné asijské státy, se vyvíjel téměř dva tisíce let pod vlivem svého „velkého bratra“ Číny. Vietnamci tedy až do 19. století používali k písemné komunikaci takzvanou klasickou čínštinu, psali tedy čínskými znaky. Během tohoto období bylo do vietnamštiny přejato mnoho čínských výrazů. Díky tomu, že vietnamština a čínština jsou si strukturně tak blízké, čínské znaky se hodily k zápisu vietnamských slov. Problémy byly pouze se zápisem vietnamských jmen, neboť ty se od čínských lišily. To se řešilo tvořením nových znaků. Písmo bylo velice složité a ovládali jej pouze vzdělání lidé. V 16. století do jihovýchodní Asie přicestovali evropští katoličtí misionáři. Portugalští a francouzští misionáři ve spolupráci s místními vzdělanci vypracovali písmo založené na latince jak pro vietnamštinu, tak i pro čínštinu. Toto písmo bylo ale po dobu tří století z politických důvodů omezováno. Zavedeno jako oficiální písmo bylo až francouzskými kolonizátory v 2. polovině 19. století. Vietnamské písmo založené na latince je mnohem jednodušší a umožnilo překonat rozšířenou negramotnost vietnamského obyvatelstva.<sup>122</sup>

Čeština a vietnamština jsou rozdílné a vzdálené jazyky. Český jazyk je jazyk flektivní, což s sebou přináší složitý systém skloňování a časování, předpon a přípon u většiny slov. Zatímco vietnamština patří k analytickým jazykům. To znamená, že vietnamština nemá žádné gramatické vlastnosti a mluvnické kategorie jako čas, rod, pád či číslo. Gramatická platnost slov se určuje podle seřazení slov ve větách.<sup>123</sup> Vietnamština a čeština jsou velice odlišné jazyky nejen stavbou jazyka, ale i vzájemné obtížnosti

---

<sup>120</sup> KOCOUREK, J. *Vietnamská kuchyně*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 10–12.

<sup>121</sup> Austroasijské jazyky – skupina jazyků užívaná v jihovýchodní Asii, například v Kambodži, Laosu a ve Vietnamu.

<sup>122</sup> VASILJEV, I. *Vietnamština - jazyk na protipólu*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 31–32.

<sup>123</sup> Tamtéž, s. 10–20.



zvukové stránky jazyka. Tónový charakter vietnamského jazyka je také výrazným rysem. Při vyslovování záleží na tom, jak vysoko či nízko určitou slabiku vyslovíme. Podle toho se mění i její význam. Diakritická znaménka označující tón se píší nad nebo pod samohláskou slabiky. Zpěvavý způsob vyslovování může být pro Čecha velice složitý.<sup>124</sup>

Podstatným rozdílem mezi češtinou a vietnamštinou kromě tónů a stavby jazyka je asi ten, že vietnamština rozeznává daleko více samohlásek a pro rozlišování některých z nich má zvláštní znaménka.<sup>125</sup> Zaměříme-li se na písmo, je třeba zmínit, že současná vietnamská abeceda má 29 písmen a je založená na latince.<sup>126</sup> Český jazyk má proti tomu 42 písmen. Pro představu přikládáme vietnamskou abecedu.

A	Ă	Â	B	C	D	Đ	E	Ê	G	H	I	K	L	M	N	O	Ô	Ơ	P	Q	R	S	T	U	Ư	V	X	Z
a	ă	â	b	c	d	đ	e	ê	g	h	i	k	l	m	n	o	ô	ơ	p	q	r	s	t	u	ư	v	x	z

Níže také přikládáme tabulku vietnamských písmen a spřežek<sup>127</sup>, které se odlišují od češtiny a jejich správnou výslovnost.<sup>128</sup>

c	[k]
ch	[tʰ]
g	[přibližně g]
gh	[přibližně g]
gi	[z]
kh	[ch]
ng	[podobně jako anglické ng ve slově morning]
nhg	[podobně jako anglické ng ve slově morning]
nh	[ň]
ph	[f]
r	[z]
th	[t s přídechem]
tr	[č nebo tʰ]
x	[s]
y	[i, j]

<sup>124</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 107.

<sup>125</sup> *Bambus: časopis pro žáky vietnamské národnosti žijící v ČR = CâyTre : tap chí dành cho học sinh VN đang sống tại CH Séc*. Praha: Občanské sdružení Klub Bambus, 2004, s. 13.

<sup>126</sup> *Vietnamese language* [online], [2013-05-27]. Dostupné z: <http://www.vietnameselanguage.org/language/vietnamese-alphabet.html>.

<sup>127</sup> Spřežka je pojem používaný jako označení skupiny několika písmen, které slouží k zápisu jedné hlásky.

<sup>128</sup> MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. Praha: Libri, 2004, s. 109.

Rozdíly zde zmíněné vedou k problémům nejen v překladech, ale i komunikaci samotné. Vietnamština a čeština jsou tak vzdálené jazyky, že je stejně složité se pro Vietnamce naučit česky jako pro Čecha vietnamsky.

Etnické skupiny žijící ve Vietnamu daly vzniknout mnoha dialektům, ty jsou si však vzájemně velice blízké.<sup>129</sup> Vietnamština má tři základní dialekty, a to severovietnamský, takzvaný hanojský dialekt, středovietnamský dialekt a jihovietnamský, takzvaný saigonský dialekt. Dialekty se rozlišují množstvím tónů a jejich výslovností.<sup>130</sup>

## 4.6 Umění

### 4.6.1 Hudba a tanec

Tradiční hudba se hraje na různé vietnamské původní nástroje. K tradičním nástrojům patří dongsonské bubny, nejružnější gongy, litofony<sup>131</sup>, flétny a pišťaly, citera s jednou strunou či šestistrunná citera. Formy a melodie vietnamských lidových písní jsou rozmanité.<sup>132</sup> Lidové písně se zpívají většinou bez instrumentálního doprovodu. Klasická vietnamská hudba je většinou formální a nevýrazná. Každá z národnostních menšin žijících ve Vietnamu udržuje vlastní hudební tradice, které zahrnují charakteristické nástroje a kroje.

Podobně jako v jiných zemích jihovýchodní Asie se i ve Vietnamu daří populární hudbě.<sup>133</sup>

Vietnamské lidové tance byly dříve pouze součástí obřadů, slavností, či festivalů.

Velmi působivý je „tanec s kónickými klobouky“, kdy skupina žen tancujících v tradičních dlouhých šatech se natřásá a otáčí, se mávající špičatými klobouky.<sup>134</sup>

Obrázek č.9 -Tanečnice s kónickými klobouky



Zdroj:rangerfinderforum.com

<sup>129</sup> Vietnam culture overview [online], [cit. 2013-05-17]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.

<sup>130</sup> *Vietnamese* [online], [2013-05-17]. Dostupné z: <http://plc.sas.upenn.edu/vietnamese>.

<sup>131</sup> Litofony – sada ozvučených kamenů volně ležících na nosnících nebo zavěšených, na které se hraje jako na xylofón.

<sup>132</sup> Vietnam culture overview [online]. [cit. 2013-05-17]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.

<sup>133</sup> RAY, N.; BALASINGAMCHOW, Y.; STEWART, I. *Vietnam*. Praha: Svojtka, 2010, s. 57–58.

<sup>134</sup> Tamtéž, s. 58.

Vietnamský tanec v sobě zahrnuje několik silných, těžkých kroků, ale obsahuje také mnoho jemných, točivých pohybů hlavně rukou. Tancem se Vietnamci snaží symbolicky vyjádřit citové stavy za doprovodu hudby.<sup>135</sup>

#### 4.6.2 Divadlo

V asijském divadle se setkáváme s takzvaným plochým pojetím času. Ve hrách je potlačena budoucnost a minulost. Asijské divadlo klade důraz na emocionální působení na diváka pomocí gest, mimiky a pohybů. Představení je založeno na soustavě složitých vizuálních rysů. Bez předchozího seznámení je pro evropského diváka složité pochopit obsah hry.<sup>136</sup>

K tradičnímu performativnímu umění ve Vietnamu patří Cheo a Tung. Pojmenováním Cheo je označeno tradiční vietnamské divadlo. Hry Cheo čerpaly z vietnamských mýtů a legend, z šamanských zpěvů a příběhů o hrdinech. Tak vlastně Cheo přispívalo k udržení národního povědomí. Obsah her tvoří jeden či více příběhů plných přísloví, lidových moudrostí a rčení, jsou zde vychvalovány morální hodnoty a mohou být i reakcí na situaci ve společnosti. V současnosti vznikají osvětové hry na nejrůznější aktuální témata. Návštěvnost Cheo ve Vietnamu v současnosti bohužel klesá.<sup>137</sup>

Tuong je vietnamská tradiční zpěvohra, která se vyvíjela pod vlivem čínského divadla. Hry jsou silně ovlivněny konfucianismem. Obsah her často vyzdvihuje konfuciánské hodnoty. Hry tématicky čerpají z historických událostí a legend. Typické pro Tuong jsou minimální množství rekvizit na jevišti a text přednášený ve verších a doprovázený hrou na bubny či housle. Postupem času se Tuong rozdělil na takzvaný Dvorský Tuong, který byl velice slavnostní a zachovával si tradiční ráz, a Komedialní Tuong, který je lidovější a herci často improvizují ve snaze satirovat aktuální dění ve společnosti. V současnosti se změnil, je spíše mluveným divadlem než tradiční zpěvohrou.<sup>138</sup>

---

<sup>135</sup> Vietnam culture overview [online], [cit. 2013-05-17]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.

<sup>136</sup> VOHRADNÍKOVÁ, K. *Vietnamské divadlo: [tradiční formy a zrod moderní činohry]*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 7.

<sup>137</sup> Tamtéž, s. 10–14.

<sup>138</sup> VOHRADNÍKOVÁ, K. *Vietnamské divadlo: [tradiční formy a zrod moderní činohry]*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 15–19.

Loutkové divadlo má ve Vietnamské kultuře také své významné místo. Zatímco tradiční loutkové divadlo zanikalo, a obrody se dočkalo až v roce 1954 za vydatné pomoci československých loutkářů. Velké oblibě se těší vodní loutkové divadlo.

Obrázek č. 10 – Loutkové vodní divadlo



Zdroj: [www.howtotraveltovietnam.com](http://www.howtotraveltovietnam.com)

První zmínky o vodním loutkovém divadle nalezneme již ve 12. století, je však pravděpodobné, že vodní loutková představení jsou mnohem starší. Tento druh umění vznikl v deltě Rudé řeky, v místě, které je protkané říčkami, jezery, kanály a zaplavenými rýžovými poli, tedy v lokalitě přímo ideální pro vznik vodního loutkového divadla. Původně se loutkové divadlo hrálo při vesnických slavnostech, při nichž obyvatelé bohy prosili o bohatou úrodu, což je také důvodem jeho spojení s životodárnou vodou a jejím uctíváním. Jevišťe vodního loutkového divadla se skládá z pagody, která slouží jako manipulační místnost, a samotné představení se odehrává na vodní hladině. Loutky bývají až metr vysoké a jsou ovládány loutkáři schovanými v manipulační místnosti pomocí tyčí a řetězů pod hladinou. Představení bylo původně složeno ze scén bez slov pouze při doprovodu hudby, později byl děj doplněn psanými veršovanými pasážemi. Hra se skládá přibližně z deseti scén, které přibližují klíčové momenty z příběhů Cheo a Tuongu. Hry také čerpají témata z venkovského života.

Vietnamské divadlo i v současnosti láká svým neobvyklým provedením, kostýmy, líčením, tancem a hudbou.<sup>139</sup>

#### 4.6.3 Malířství, sochařství a architektura

Umění nejrůznějších forem a technik zpracování kamene, lití mědi či opracování terakoty se objevovalo ve Vietnamu již před 10 tisíci let před naším letopočtem. Později se měnily techniky práce i postupu ztvárnění a byly využívány nové materiály jako smalt a dřevo.

<sup>139</sup> Tamtéž, s. 24–30.

Obrázek č. 11 – Pagoda v Hanoji



Zdroj: www.mcheng.net

Hlavní slohové proudy v architektuře, které zasáhly Vietnam, byly indický a sinovietnamský, tedy čínský. V dekorativní výzdobě staveb převažovala dřevorezba nad čínským malovaným dekorem. Památníky staré architektury, které se zachovaly, jsou jen malým zlomkem původního stavebního bohatství.<sup>140</sup> Většina staveb ve Vietnamu se budovala ze dřeva, které rychle podléhalo zkáze, stavby z kamene a pálených cihel pak

většinou trpěly během válek a invazí. Zbylá starověká architektura je zachována v podobě pagod, chrámů, paláců, pevností a pradávných náhrobků a pomníků.<sup>141</sup> U novodobé architektury zaznamenáváme vliv poevropštěného stavebního slohu.

K tradičním formám výtvarného umění ve Vietnamu patří malba na hedvábí, malba lakem či inkrustace. Malba na hedvábí se datuje do 13. století, a byly jí vyobrazovány velkolepé přírodní scenérie či portréty.<sup>142</sup> Malba lakem spočívá v umělcově schopnosti zvládnout techniku broušení a leštění. Vytvořit lakový obraz je náročná práce. Lak se nanáší na dřevěný podklad, detaily musí být propracovávány průběžně, jednotlivé barvy se nanáší po vrstvách. Řemeslo laku se objevilo již v dongsonské kultuře a lak byl využíván nejen k tvorbě obrazů, ale i jako konzervační prostředek či dekorace.<sup>143</sup> Inkrustace neboli vykládání slonovinou nebo perletí je odvětví příbuzné dekorativnímu malířství.<sup>144</sup> Inkrustace také patří k oblíbeným formám malířství.

V minulém století bylo Vietnamské malířství ovlivněno západní kulturou a vznikala propagandistická díla. V současnosti se někteří umělci vrátili k tradičním technikám, jiní experimentují se současnými technikami a náměty.<sup>145</sup>

<sup>140</sup> HEJZLAR, J. *Vietnamské umění*. Praha: Artia, 1974, s. 54–55.

<sup>141</sup> Vietnam culture overview [online], [cit. 2013-05-17]. Dostupné z:

<http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.

<sup>142</sup> RAY, N.; BALASINGAMCHOW, Y.; STEWART, I. *Vietnam*. Praha: Svojtka, 2010, s. 61.

<sup>143</sup> VOHRADNÍKOVÁ, K. *Řemeslo a umění laku ve Vietnamu*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 7–24.

<sup>144</sup> HEJZLAR, J. *Vietnamské umění*. Praha: Artia, 1974, s. 27.

<sup>145</sup> RAY, N.; BALASINGAMCHOW, Y.; STEWART, I. *Vietnam*. Praha: Svojtka, 2010, s. 61.

Stejně jako v jiných zemích, hlína byla jedním z prvních materiálů, na kterých si člověk vyzkoušel modelaci původní beztvare hmoty. Ve Vietnamu umění keramiky nedosáhlo takové úrovně jako například v Číně. Keramika dosáhla velkého rozvoje zejména ve 13. a 14. století. Tvoří se nejrůznější nádoby, zastoupení ve Vietnamu má i figurální keramika, ale i další výrobky.<sup>146</sup>

Kultura a umění ve Vietnamu se ve 20. století setkává se západní kulturou. Tradiční kultura a umění jsou zachovávány a obohacovány. Vznikají nové kategorie umění na poli filmu, fotografie. Za hlavní cíl si Vietnamská socialistická republika klade důraz na zachování tradičních kulturních hodnot, jejich rozvoj a obohacení.<sup>147</sup>

---

<sup>146</sup> HEJZLAR, J. *Vietnamské umění*. Praha: Artia, 1974, s. 29–39.

<sup>147</sup> Vietnam culture overview. [online]. [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>.

## 5 Česko-vietnamské vztahy

Vynecháme-li fakt, že v minulosti při svých cestách zavítalo na území dnešního Vietnamu několik českých dobrodruhů a českých jezuitů obracejících na víru tamní obyvatele zejména v 17. a 18. století, ke stykům mezi našimi zeměmi do poloviny 20. století v podstatě nedocházelo. Teprve vznik Vietnamské demokratické republiky v roce 1945 a vývoj v Československé republice po únoru roku 1948<sup>148</sup> přivedly oba státy díky podobnému politickému zaměření k uvažování o možné spolupráci.

### 5.1 První kontakty

Kromě působení našich misí v 17. a 18. století ve Vietnamu lze jít i dále do historie. Jen stěží bychom v naší historii našli významnějšího objevitele a dobrodruha, než byl františkánský mnich Oldřich Čech z Pordenone. Ten jako první přinesl zprávy o východoasijské zemi. Na území tehdejší Čamské říše, tedy dnešního středního Vietnamu, se dostal kolem roku 1320. Zázitky z cest popsal ve svém cestopise, kde se zmínil o bohatosti zdejší země.

Další dochovanou zprávu o území Vietnamu, datovanou na 7. listopadu 1679, zanechal P. Matyáš Kukulín, jezuitský misionář z moravské Mohelnice. Sám na území dnešního Vietnamu nebyl, svou zprávu týkající se stavu křesťanství na území jihovýchodní Asie zpracoval z různých zdrojů ve španělské Seville.<sup>149</sup>

I další kontakty s Vietnamem vycházely z prostředí církve. Misionáři českého a slovenského původu byli ve Vietnamu ceněni za svou znalost lékárnictví a lékařství, matematiky a astrologie. Znalosti ve vědě a umění bylo ku prospěchu při šíření křesťanství na Dálném východě a proto se Evropané těšili přízni vietnamských vládců. Většina českých misionářů působili ve Vietnamu až do královského výnosu o vypovězení všech misionářů ze země.

Zaměříme-li se na národnostní otázku, je třeba říci, že ne všichni misionáři patřili k českému etniku. Ze všech sedmi misionářů jen dva pocházeli z českých rodin, jeden byl ze Slovenska a zbylí čtyři patřili k německé menšině usazené v českých zemích. V rámci jezuitského řádu nebyla na národnost brána zřetel.

---

<sup>148</sup> Přechod z demokracie k totalitě, v Československu došlo ve dnech 17.–25. února 1948 ke komunistickému převratu a k připojení země k sovětskému bloku.

<sup>149</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008, s. 255–256.

Je třeba zmínit minimálně tyto misionáře. Jan Koffler, pražský Němec působící u vietnamského dvora v letech 1739-1755, Václav Paleček působící v Tonkinu v letech 1736-1760, Jan Hoppe, slezský rodák působící ve Vietnamu spolu s Janem Kofflerem, na území Vietnamu zůstal až do své smrti v roce 1783, Jan Gruber působící v Kočinčině spolu s Janem Siebertem uznávaným za své přírodovědecké znalosti, jenž se stal osobním lékařem panovníka. Posledním z nich byl slovenský rodák Karel Slamenský, který po smrti Jana Sieberta zastával jeho funkci dvorního lékaře.<sup>150</sup>

Další Čechoslováci objevovali krásy Zadní Indie a konkrétně Vietnamu až za dlouhých sto let. Byli to čeští námořníci sloužící u rakousko-uherského loďstva, později pak, na konci první světové války, legionáři sibiřské armády. Se sibiřskými legionáři souvisí i první oficiální návštěva vykonaná členy České národní gardy. V rámci francouzských cizineckých legií se do Francouzské Indočíny během Velké hospodářské krize dostává i mnoho Čechoslováků, další přichází po rozbití našeho státu Hitlerem, následování pak dalšími Čechoslováky po komunistickém převratu u nás.

Zajímavostí je, že v současnosti, stejně jako tehdy, bylo vaření piva ve Vietnamu českou záležitostí. Obchodní kontakty s Vietnamem byly jako i jinde ve světě reprezentovány zejména činností firmy Baťa. I přes vyhlídku nevýhodné investice zde Jan Antonín Baťa ve čtyřicátých letech otvírá svůj obchod s obuví v HaiPhongu.<sup>151</sup>

K prvnímu neoficiálnímu kontaktu dochází krátce po únorovém převratu v roce 1948, kdy se po tzv. Aféře generálů ve Vietnamu uchylují dva Ho Či Minovy delegáti pod ochranu Československých tajných služeb. Je třeba připomenout i prvního Vietnamce pobývajícím v Praze, a to Luong Van Ticha, který přijel do Československa kvůli studiu v roce 1950.

Během akce „Vietnamci“, kterou rozběhla správa československého ministerstva, bylo s vietnamskou vládou jednáno o životy jednadvaceti československých občanů, zadržených přeběhlíků a zajatců z řad francouzských cizineckých legií. Vietnamská vláda po vyjednávání přislíbila mírné tresty.

---

<sup>150</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008, s. 257–259.

<sup>151</sup> Tamtéž, s. 259–262.



## 4.2 Spřátelené režimy

Země s de facto „nulovým“ průmyslem, technologickým „pravěkem“, nejzákladnější zdravotní péčí a nicotnou nepatrnou mírou vzdělanosti byla odkázána na pomoc spřátelených zemí.<sup>152</sup>

Oficiální diplomatické vztahy mezi Vietnamskou demokratickou republikou a Československou republikou byly navázány dne 2. února 1950. Československo se tak stalo čtvrtým státem, který s VDR navázal diplomatické styky (po Svazu sovětských socialistických republik Čínské lidové republice a Mongolské lidové republice). Proběhlo několik akcí vyjadřujících československou podporu tehdejšímu Vietnamu. Diplomatické styky byly udržovány na konzulární úrovni. Příkladem úspěšné spolupráce byla reemigrace zajatých československých vojáků zpět do ČSR. Pokračovaly výměny kulturních a propagačních materiálů. Instalaci Ho Či Minovy vlády v roce 1955 se účastnili velvyslanci spřátelených zemí včetně československého velvyslance. Téhož roku byla zahájena činnost Vietnamské ambasády v Praze.

V září 1956 pak byla mezi oběma státy podepsána Dohoda o hospodářské a vědeckotechnické spolupráci.<sup>153</sup> Pomoc čítala nenávratné peněžní dary, úvěry, dodávání technologie a strojních zařízení a budování nemocnic a pozdější investice do těžby. V roce 1957 byly sjednány dohody o kulturní spolupráci a dlouhodobá dohoda o výměně zboží.

Obrázek č. 12 – Chrastavské děti



Zdroj: [www.klubhanoi.cz](http://www.klubhanoi.cz)

Veškeré diplomatické vztahy se zahraničím byly důležité i z prestižních důvodů, neboť Jihovietnamská vláda udržovala mnohem bohatší styky.<sup>154</sup>

Počátkem šedesátých let došlo k omezení československých investičních zájmů ve Vietnamu vzhledem ke zhoršující se mezinárodně-politické situaci.<sup>155</sup> Nicméně spolupráce pokračovala. Od konce padesátých let byli v Československu vzdělávání

<sup>152</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008. s. 264–267.

<sup>153</sup> *Výchova k toleranci a proti rasismu: [multikulturní výchova v praxi]*. Praha: Portál, 2008. s. 83.

<sup>154</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008. s. 266.

<sup>155</sup> Tamtéž, s. 270.

vietnamští občané především v oborech strojírenství a lehkého průmyslu (např. potravinářský, textilní a obuvnický). Vietnamští občané zde pobývali po dobu nejdéle šesti let.<sup>156</sup> Počátkem šedesátých let na československé vysoké školy přijížděli uchazeči a studenti, kteří studovali převážně na školách ekonomického a technického zaměření. Šišková ve své knize dále uvádí, že po vypuknutí americko-vietnamského konfliktu byly v Československu přijaty dvě skupiny vietnamských sirotků do dětských domovů, jejich pozdější osud není znám, pravděpodobné však je, že po ukončení války v Indočíně v polovině sedmdesátých let se většina vrátila do své vlasti.<sup>157</sup> Hlavatá doplňuje, že vietnamských dětí umístěných v dětském domově v Chrastavě u Liberce bylo celkem sto ve věku od sedmi do patnácti let.<sup>158</sup> Klub Hanoi na svých stránkách zmiňuje, že se nejednalo pouze o sirotky, jak se všeobecně traduje. Výběr dětí pro vzdělávání v zahraničí souvisel zejména se zásluhami jejich rodičů v boji za nezávislost a sjednocení Vietnamu. Děti u nás měly získat vzdělání, které by po návratu mohly využít k rozvoji své vlasti. V roce 1959 se však vietnamská strana rozhodla vzít děti zpět, neboť se obávala ztráty jejich vlastní kulturní identity. Naprostá většina "chrastavských dětí" se tak vrátila do Vietnamu. V Československu zůstalo jen patnáct dětí a pokračovalo ve studiu.<sup>159</sup>

V sedmdesátých letech po vytvoření jednotného Vietnamu nedošlo v charakteru a „filozofii“ spolupráce Československa a Vietnamu k významnějším změnám. Československo poskytovalo stipendia pro vysokoškolské, středoškolské studenty a zaškolovalo vietnamské učně. Každoročně bylo přijato ke studiu na vysokých školách na 120 až 150 vietnamských studentů.<sup>160</sup>

Během válečných let poskytovalo Československo vojenskou a úvěrovou pomoc. V osmdesátých letech spolupráce pokračovala. Do Vietnamu jsme vyváželi stroje včetně náhradních dílů, lehké montované haly, přístroje, ložiska, různé dopravní prostředky, chemikálie, barviva a přísady. Z Vietnamu nám dováželi cín, kaučuk, čaj, pepř, arašidy, skořici, ovocné a zeleninové konzervy a jutu.<sup>161</sup>

Dne 8 dubna 1974 byla podepsána Dohoda o odborné přípravě občanů Vietnamské demokratické republiky v československých organizacích. V Československu pracovalo

---

<sup>156</sup> BROUČEK, S. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003, s. 120.

<sup>157</sup> *Výchova k toleranci a proti rasismu: [multikulturní výchova v praxi]*. Praha: Portál, 2008, s. 83.

<sup>158</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008, s. 278.

<sup>159</sup> MARTÍNKOVÁ, Š. *Chrastavské děti*. In: [online], [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocianku=2006071101>.

<sup>160</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008, s. 279.

<sup>161</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008, s. 272–275.

na 25 000 vietnamských dělníků, učilo se na 4 000 učňů a pobývalo na 1 000 stážištů. Zapracovávali se převážně ve stavebnictví, strojírenství a energetice.<sup>162</sup>

Sametová revoluce byla jednoznačným zlomem ve vztazích Československa s Vietnamem. Dosavadní vztahy založené na „bratrské pomoci“ nebyly a ani nemohly být přerušeny, radikálně se však změnila podoba vzájemných vztahů. Po rozpadu státu na Českou republiku a Slovenskou republiku odešlo z České a Slovenské republiky mnoho vietnamských dělníků, nicméně vietnamská komunita se nezmenšila. Transformace ekonomiky v České republice vedla k útlumu zahraničního obchodu a tedy i k opuštění značné části vietnamského trhu. Pohledávky a dluhy mezi oběma státy byly úspěšně ukončeny v roce 1996. Rozvojová pomoc České republiky pokračuje i po roce 2000. Dle objemu investovaného kapitálu do Vietnamu se Česká republika řadí na 44. příčku s 50 miliony investovanými za posledních 20 let.<sup>163</sup> Do budoucna se počítá s rozpracováním projektů, které povedou k vzájemně výhodné ekonomické spolupráci.<sup>164</sup>

Jak jste si mohli povšimnout, vztahy Československé socialistické republiky a Vietnamské demokratické republiky byli samozřejmě determinovány ideologickým společenstvím zemí socialistického tábora, kdy úkolem vyspělejší země bylo podporovat a rozvíjet ty slabší, což se také dělo. Ponecháme-li stranou politické pozadí, je třeba říci, že se dostalo pomoci celé řadě obyvatel Vietnamu, což pro ně znamenalo přežití, či otevření dveří k lepšímu životu.

Mezi nejvýznamnější šířitele povědomí o Československu ve Vietnamu a vietnamské kultury v Československu a posléze České republice byli a jsou studenti a pracovníci vietnamského původu a jejich děti.<sup>165</sup>

Během osmdesátých let se počet Vietnamců na území Československa pohyboval kolem dvou až tří desítek tisíc, od počátku devadesátých let jejich počet pravidelně roste. V současnosti je odhadován počet legálně žijících osob vietnamského původu v České republice na 60 000 osob.<sup>166</sup> Někteří v Československu a České republice žijí již ve druhé a třetí generaci.

---

<sup>162</sup> *Výchova k toleranci a proti rasismu: [multikulturní výchova v praxi]*. Praha: Portál, 2008, s. 84.

<sup>163</sup> Vietnam Embassy in Czech republic: Příležitost a naděje pro investice do Vietnamu [online], [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <http://www.vietnamembassy-czech.org/en/nr070521165843/nr070731070756/ns100121180111>.

<sup>164</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008, s. 275–277.

<sup>165</sup> HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008, s. 280.

<sup>166</sup> NĚMEČEK, J. *Cizinci v ČR: Vietnamci u nás zakořenili* [online], [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/cizinci\\_v\\_cr\\_vietnamci\\_u\\_nas\\_zakorenili20120214](http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/cizinci_v_cr_vietnamci_u_nas_zakorenili20120214).

## 6 Vietnamci v České republice

Žijeme vedle nich, nakupujeme u nich, avšak jejich jazyku nerozumíme a o jejich zemi, historii, tradici nebo kultuře mnoho nevíme. Tato kapitola nám přiblíží různé aspekty života Vietnamců v České republice.

### 6.1 Česká republika jako multikulturní společnost

Česká republika patří mezi země, kde národností menšiny tvoří asi 5% populace. Tyto menšiny jsou tvořeny většinou lidmi, kteří jsou většinové společnosti podobní, například barvou kůže, jazykem či historií, ale i lidé, kteří mají odlišnou kulturu i antropologický zevnějšek, například vietnamské etnikum.

Naše společnost bývala velmi uzavřenou zemí, která se od 2. světové války po sametovou revoluci problémy multikulturality či multietnického soužití nezabývala. Hranice státu byly uzavřeny, ve školách se o problému multikulturality neučilo a zkušenosti osobním kontaktem nebo přes masmédiu byl znemožněny. Až po roce 1989 jsme poznali, že každá menšina či etnická skupina může mít odlišnou historii, tradice a hodnoty, které se mohou lišit od naší „české normy“.<sup>167</sup>

*„Obecně lze říci, že problematika soužití lidí různých kulturních hodnot a tradic závisí: jednak na tom, jak velký je rozdíl mezi jednotlivými kulturami, rozdíl v oněch jejich etických a sociálních hodnotách, které se zřetelně projevují ve způsobu života; jednak na tom, jaké náhodné okolnosti ovlivní takové soužití.“<sup>168</sup>*

Je však třeba si uvědomit, že každá minoritní skupina svou odlišností však může oživit a obohatit celou společnost.

Cizinci mohou být přínosem pro ekonomiku, přináší s sebou inovace, rozmanitost, mají tvůrčí potenciál a tak přispívají k zvyšování hospodářské aktivity a k vytvoření flexibilního trhu práce. Migrace pracovníků ze zahraničí je důležitým faktorem zaměstnanosti a růstu, který vede ke zvýšení pracovních sil a řeší situace „úzkého profilu“ pracovníků. Je třeba připomenout, že cizinci „neberou“ práci českým občanům, neboť se vláda snaží dosáhnout hlavně zaměstnanosti vlastních občanů, cizinci pak získávají pracovní povolení jen na místa, které nejsou obsaditelná domácími zájemci. Cizinci mají pozitivní vliv také na demografickou situaci v České republice. V současnosti je u nás

<sup>167</sup> *Výchova k toleranci a proti rasismu: Multikulturní výchova v praxi.* Praha: Portál, 2008, s. 88.

<sup>168</sup> *Kontrastní hodnoty a multikulturní společnost.* Praha: Filozofický ústav AV ČR, 2002, s. 13.

zaznamenán negativní demografický vývoj, což povede k poklesu ekonomicky aktivních obyvatel a bylo by stále složitější podporovat ekonomiku z vlastních populačních zdrojů.

Imigrace s sebou zároveň přináší i problémy. Imigranti jsou potenciálně ohroženi segregací nebo sociálním vyloučením, dále pak průvodními jevy migračních procesů jako jsou vytváření uzavřených komunit či zneužívání přistěhovalců. Rizikem může být i nárůst intolerance ve společnosti.<sup>169</sup> Při společném soužití může docházet k nepochopení, nedorozumění nebo dokonce ke konfliktu. Neboť to, co nechápeme, čemu nerozumíme, se snažíme odstranit ze svého prostředí. Tak někdy dochází k negativním jevům, jako jsou xenofobie a rasismus. Proto je důležité se vzájemně blíže poznat a pochopit a něco pro vzájemné soužití udělat.<sup>170</sup> „*Vyspělost většinové společnosti se pozná vztahem k menšině a kvalitou soužití s ní.*“<sup>171</sup>

Za dvacet let od sametové revoluce jsme v naší společnosti ušli kus cesty, stále to však neznamena, že už jsme v cíli a není co objevovat a vylepšovat. Příkladem toho může být vietnamská komunita. Žijeme vedle nich, nakupujeme u nich, avšak jejich jazyku nerozumíme a o jejich zemi, historii, tradici nebo kultuře mnoho nevíme.

### 6.1.1 Imigrační politika v České republice

Na makroúrovni<sup>172</sup> se ve světě používají tři základní modely imigrační politiky.

1. Diskriminační model je založen na dočasném a návratném pobytu cizinců. Imigranti jsou začleněni pouze do určité společenské sféry, například na trh práce. Ostatní sféry společenského života jsou jim zapovězeny. Příkladem je systém sociální péče, participace na politickém životě. Právní mechanismy v takové zemi se snaží o odrazení cizinců.
2. Asimilační proces na druhou stranu podporuje cizince a umožňuje jim rychlé získání občanství, získání všech práv a povinností s tím spojených. Cizinec se rychle začlení do majoritní společnosti, nicméně ztrácí svou identitu, tedy mateřský jazyk a specifické kulturní a sociální rysy.
3. Multikulturní, pluralitní model podporuje odlišnost minority od majoritní společnosti. Imigranti mají stejná práva jako majoritní populace, zatímco jejich odlišný jazyk a kultura jsou podporovány a dokonce rozvíjeny.<sup>173</sup>

---

<sup>169</sup> Tamtéž, s. 77.

<sup>170</sup> *Výchova k toleranci a proti rasismu: Multikulturní výchova v praxi*. Praha: Portál, 2008, s. 88.

<sup>171</sup> Tamtéž, s. 88.

<sup>172</sup> Makroúroveň chápána jako celek.

<sup>173</sup> Tamtéž, s. 25.

Čistý typ těchto tří modelů se v současné společnosti nevyskytuje. Většina zemí se kloní k určitému modelu, nicméně využívá i aspekty z dalších modelů. Imigrační politika České republiky se přibližuje nejvíce multikulturnímu modelu.

Vlivem demokratických změn a vstupem České republiky do Evropské unie stoupl a dále stoupá počet cizinců přicházejících do České republiky. Volný pohyb osob a zvýšená mobilita pracovních sil v rámci Evropské Unie podporuje imigraci cizinců. Česká republika dnes již není pouze tranzitní<sup>174</sup> zemí, ale zemí cílovou pro stále více cizinců, kteří zde nalézají nový domov nebo místo pro svou ekonomickou činnost.<sup>175</sup>

Imigranti stále výrazněji ovlivňují demografický vývoj v České republice. Počet osob pocházejících z jiných zemí v České republice v posledních letech narůstá. Podle statistických analýz převažují v České republice imigranti z pěti států, a to ze Slovenska, Ukrajiny, Polska, Ruska, a také občané Vietnamu.<sup>176</sup> Podle sčítání lidu, domů a bytů se k vietnamské národnosti hlásí 29 660<sup>177</sup>, nicméně Svaz Vietnamců v ČR odhaduje počet Vietnamců v České republice přibližně na 100 000.<sup>178</sup>

Podmínky pro vstup a pobyt cizinců v České republice se po jejím vstupu do Evropské Unie liší a to podle země původu cizinců. Občané zemí EU, ale i občané Norska, Švýcarska, Lichtenštejnska a Islandu mají pobyt v České republice vcelku nekomplikovaný. Vztahuje se na ně právo volného pohybu osob. Pobývají-li zde více jak tři měsíce, mají oprávnění si požádat o potvrzení o přechodném pobytu, případně o povolení k trvalému pobytu. Zatímco občané zemí mimo Evropskou Unii a občané takzvaných třetích zemí, tedy i Vietnamu, si musí při vstupu do České republiky požádat o vízum na méně či více jak 90 dní podle předpokládané délky pobytu. Povolení k pobytu je vydáváno za určitým účelem, příkladem může být společné soužití rodiny, studium, či podnikání. Pokud je účelem pobytu cizince u nás zaměstnání, musí cizinec požádat o povolení k zaměstnání. Teprve po pěti letech trvalého pobytu může cizinec požádat o povolení k trvalému pobytu. Pak se stávají právoplatným občanem České republiky a mají téměř shodná práva s právy občana České republiky.<sup>179</sup> V současnosti vlna imigrantů proudících z Vietnamu přichází do České republiky nejčastěji za účelem

---

<sup>174</sup> Tranzitní země znamená zemi, kde cizinci pobývají přechodně nebo jen projíždí.

<sup>175</sup> *Výchova k toleranci a proti rasismu: Multikulturní výchova v praxi*. Praha: Portál, 2008, s. 75.

<sup>176</sup> *tamtéž*, s. 75.

<sup>177</sup> *Obyvatelstvo podle sčítání lidu, domů, bytů*. [online], [2013-05-24]. Dostupné z:

<http://www.scitani.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/04000-12>

<sup>178</sup> *Chceme být uznávanou menšinou, volají Vietnamci* [online], [cit. 2013-05-24]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/203743-chceme-byt-uznanou-mensinou-volaji-vietnamci/>.

<sup>179</sup> *Občané EU a jejich rodinní příslušníci*. [online], [2013-05-24]. Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-eu-a-jejich-rodinni-prislusnici.aspx>.

společného soužití rodiny. Takové příjezdy za příbuznými nebyly a nejsou pouze reakcí na pozvání, ale i odezvou na nastalou ekonomickou situaci ve Vietnamu, na pověst České republiky i odezvou na tradici rodinných vazeb i povinností, jichž lze využít. Nově příchozí tak u nás našli zázemí u svých příbuzných a většinou se zapojili do rodinného podnikání.<sup>180</sup>

### 6.1.2 Migrace a důvody k ní

Proces migrace chápeme jako proces přesouvání osob z jednoho státu do druhého, může docházet i k migraci mezi kontinenty nebo vnitrostátnímu pohybu obyvatelstva. S pojmem migrace jsou spojeny i pojmy emigrace a imigrace, první z nich znamená odchod ze země, člověk se tedy stává emigrantem, imigrace je chápána jako příchod do nové země. Emigrace a imigrace mohou být chápány jako jeden proces, neboť osoba migrující může být označena zároveň jak za emigranta, tak i za imigranta. Změna místa pobytu pak může být dočasná nebo trvalá.

Masivní pohyby obyvatelstva mají mnoho příčin a důsledků. Obecně a velmi zjednodušeně lze na globální úrovni mezinárodní migraci vnímat jako tok obyvatelstva z chudých zemí do bohatších. Bohaté, tradičně západní země, se stávají imigračními zeměmi. Za hlavní determinanty těchto pohybů můžeme považovat hluboké rozdíly v bohatství jednotlivých oblastí, síly jednotlivých ekonomik, životní úroveň společnosti v dané oblasti a za rozhodující jsou považovány i rozdíly v míře demokracie a politické stabilitě.<sup>181</sup> Podle OECD<sup>182</sup> počet imigrantů proudících do vyspělých zemí roste každým rokem o 10%.<sup>183</sup>

Všeobecně je imigrace do nového prostředí chápána jako velmi závažný čin, který hluboce zasahuje do života člověka. Stres z migrace je často přirovnávám k situacím, jímž člověk čelí například v případě ztráty blízkého člověka, při velkém osobním zadlužení či při rozvodu. Imigranti mnohdy přicházejí do nové země nedobrovolně, zcela nepřipraveni, bez osobních kontaktů a bez finančních a materiálních prostředků.<sup>184</sup>

---

<sup>180</sup> ASLAN, E. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011, s. 214.

<sup>181</sup> *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha: Portál, 2001, s. 19.

<sup>182</sup> OECD - angl. Organisation for Economic Co-operation and Development, je mezinárodní organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.

<sup>183</sup> *International migration policies and data* [online], [2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/els/mig/keystat.htm>

<sup>184</sup> *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha: Portál, 2001, s. 23.

Do nové země přicházejí s vidinou zlepšení své ekonomické situace. Přicházeli a přicházejí sem za lepším výdělkem, než jaký měli ve Vietnamu. Vietnamci neemigrují ve jménu touhy po změně kulturního prostředí nebo poznání něčeho nového. Přicházejí obětovat svůj přítomný život za materiální zajištění v blízké budoucnosti. S sebou si sem berou svou rodinu.<sup>185</sup> Emigrace z Vietnamu k nám je zcela pochopitelná, neboť ve Vietnamu panuje velká nezaměstnanost a lidé odcházejí nejčastěji z chudých venkovských oblastí. Když se Vietnamci žijící v zahraničí vrátí do vlasti, působí jako bohatí a úspěšní podnikatelé, přitom skutečnost však může být jiná.<sup>186</sup>

### 6.1.3 Integrace cizinců

Integrace je proces začleňování nově příchozích do hostitelské společnosti. Je to komplexní oboustranný proces přizpůsobování, který vyžaduje aktivní přístup všech zúčastněných a je založena na vzájemné interakci. Integrace nově příchozích je klíčovou pro zachování sociální soudržnosti a ekonomické stability v hostitelské zemi. Proces integrace zasahuje do všech sfér života. Je třeba přistěhovalce zapojit nejen do pracovní sféry, ale i do kulturního, politického a společenského života majoritní společnosti.

Schopnost začlenění se do hostitelské společnosti je ovlivněna osobními předpoklady imigrantů, průběhem migrace, vliv má i rozdílné podnebí či vzdálenost od rodné země. Vliv na integraci má i postoj majoritní společnosti. Důležitá je i míra příbuznosti jazyka a kultury. Problémy vznikají při neznalosti jazyka a zvyklostí majoritní společnosti. Imigranti často postrádají svou rodinu a hledají oporu v komunitě osob stejné národnosti. Důležité však je, aby nezůstali v izolaci od majoritní společnosti. Nově příchozí s úmyslem se zde usadit musí přijmout způsob, zvyklosti a hodnoty hostitelské země za své. Být integrován do majoritní společnosti však neznamená vzdát se své vlastní identity, svých tradic a kultury.<sup>187</sup>

Nedostatečná integrace může vést k závažným problémům jak pro majoritní společnost, pro imigranty, ale i pro společnost jako celek. Může docházet k ilegálním pobytům, k sociálněekonomické marginalizaci, čili k vytlačení cizinců na okraj společnosti, tak i k segregaci tedy k silnému odmítání cizinců majoritní společností. Vše

---

<sup>185</sup> BROUČEK, S. *Historie imigrace z Vietnamu do českých zemí*. [online], [2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocclanku=2005040901#1989> .

<sup>186</sup> ASLAN, E. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011, s. 214.

<sup>187</sup> *K toleranci a proti rasismu: Multikulturní výchova v praxi*. Praha: Portál, 2008, s. 77–78.



záleží jednak na imigrantech samých, ale i na imigrační politice daného státu a postoji majoritní společnosti.<sup>188</sup>

## 6.2 Kořeny a vývoj migrace Vietnamců k nám

Za počátek migrace vietnamského etnika na naše území je spojen s navázáním diplomatických vztahů mezi Vietnamskou demokratickou republikou a Československou republikou, a to 2. února 1950.

Tyto vztahy byly navázány shora a byly účelové. Vzájemná spolupráce vyplývala z povinnosti Československé republiky účastnit se pomoci potřebným státům v rámci Vzájemné hospodářské pomoci. Československá republika nabízela vietnamským občanům možnost vysokoškolského vzdělání či vyučení a praxi v československých podnicích. Možnost vycestovat do zahraničí měla jen hrstka vybraných. Ti absolvovali předodjezdové školení a během pobytu u nás byli pod dohledem svých krajanů. Největší počet vietnamských občanů, více jak 35 000 osob, přicestovalo do Československa v 1. polovině 80. let.<sup>189</sup> Nejčastěji do Československa jezdili tedy studenti, praktikanti, učňové a pracovníci a pak v rámci mezinárodní pomoci válkou postiženému Vietnamu i váleční sirotci.<sup>190</sup>

Prvotní záměr vyškolit kvalifikované pracovníky vzal za své a u obou stran, jak ze strany Čechoslováků, tak i ze strany Vietnamců, došlo k využívání okolností pro vlastní prospěch. Vietnamští pracovníci byli dosazováni do neatraktivních oborů a pracovních pozic. Na vietnamské straně se motivací pro pracovní výjezd stala vidina výdělků namísto zvýšení vlastní kvalifikace.

V rámci předodjezdového školení ve Vietnamu i díky vzájemnému předávání informací formou intenzivního písemného styku mezi Vietnamci pobývajícími u nás a ve Vietnamu se Československá republika a styl života zde dostaly do širokého povědomí ve Vietnamu.

Po roce 1989 byly ukončeny veškeré vztahy s Vietnamskou socialistickou republikou. V následujících letech byly uskutečněny reformy v českém politickém systému a konkrétně i v migrační politice, kde byly vytvořeny odpovědné orgány, legislativa

---

<sup>188</sup> *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha: Portál, 2001, s. 23.

<sup>189</sup> ASLAN, E. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011, s. 210–211.

<sup>190</sup> *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha: Portál, 2001, s. 103–104.

a specifické programy.<sup>191</sup> Řada Vietnamců, kteří k nám přijeli před rokem 1989, zde zůstala. Z původní státem ustanovené regulované a dočasné migrace privilegovaných vietnamských občanů za účelem zvýšení kvalifikace se po vzniku České republiky zrodila spontánní, ekonomická migrace obyčejných lidí spojená s cílem zlepšit vlastní životní úroveň. V novém státě lze tedy poprvé hovořit o formování vietnamské komunity, a to zejména ve velkých městech a v pohraničí. K vietnamským „starousedlíkům“ u nás se přidávají následné imigrační proudy. Do České republiky přicházejí Vietnamci ze zemí bývalé východní Evropy, konkrétně z Maďarska, Polska a Slovenska. Významná vlna přichází z Německa, kde vietnamští pracovníci byli vázáni smlouvou z doby Německé demokratické republiky, jejich pracovní pobyty byly ukončeny a Vietnamci byli nuceni zaplatit finanční vyrovnání za nedodržení smlouvy nebo emigrovat. Většina z nich se nevrátila do Vietnamu, ale přesunula se do České republiky. Většinu Vietnamců přicházejících k nám však tvořili imigranti přímo z Vietnamu. Nelegální migrace z Vietnamu přes Rusko, Maďarsko a Slovensko trvala i několik měsíců.<sup>192</sup> Do roku 2005 narůstal počet vietnamských imigrantů v České republice přirozeným vývojem. Větší část nově příchozích Vietnamců přijíždí za svými příbuznými.

### 6.3 Statistické údaje o současnosti

Podle posledního Sčítání lidu, domů a bytů 2011 Českého statistického úřadu žije v současné České republice 30 830 vietnamských občanů. Podle odhadů Svazu Vietnamců a Asociace českých občanů vietnamského původu žije v u nás asi 100 000 Vietnamců.<sup>193</sup> Vietnamci jsou tedy u nás třetí nejpočetnější skupinou. Vzhledem k dalším minoritám pocházejících z Asie je v České republice občanů s vietnamským původem bezpochyby nejvíce. Počet Vietnamců u nás každoročně roste.<sup>194</sup> Vietnamci, podobně jako i jiní cizinci, se nejčastěji usídlují ve velkých městech, v Praze, Brně či Plzni. Nejvíce Vietnamců žije v Praze, na Ústecku a Karlovarsku a dalších pohraničních oblastech.<sup>195</sup>

<sup>191</sup> ASLAN, E. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011, s. 211.

<sup>192</sup> BROUČEK, S. *Historie imigrace z Vietnamu do českých zemí*. [online], [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocclanku=2005040901#1989>.

<sup>193</sup> *Chceme být uznávanou menšinou*. [online], [cit. 2013-05-24]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/203743-chceme-byt-uznanou-menšinou-volaji-vietnamci/>.

<sup>194</sup> *Sčítání lidu, domů a bytů*. [online], [cit. 2013-05-27]. Dostupné z:

<http://www.czso.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/home>.

<sup>195</sup> *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. Sociologický ústav AV ČR, 2006. s. 51–52.

Stále častěji se však setkáváme s Vietnamci provozující například prodejny s potravinami na malých městech či na vesnicích.

Zároveň podle policejních statistik Vietnamci patří na třetí příčku u nelegálně pobývajících cizích státních příslušníků v České republice.<sup>196</sup>

Z hlediska ekonomické aktivity je podle posledního sčítání Českého statistického úřadu zhruba 15 000 vietnamských občanů u nás ekonomicky aktivních, z toho většina pracuje na vlastní účet. Většinou pracují v maloobchodech nebo v pohostinství.<sup>197</sup> České školy navštěvuje podle Českého statistického úřadu na 4 000 Vietnamců.<sup>198</sup> Nejvíce žáků na školách pocházejících z národnostních menšin je v Česku právě Vietnamců.<sup>199</sup> Jak jsme již zmiňovali, počet občanů vietnamského původu u nás je pravděpodobně mnohem větší než odhalilo Sčítání lidu, domů a bytů 2011.

V České republice se vzdělávalo ve školním roce 2011/2012 celkem 67 438 cizinců, tvořili tedy 3,4% ze všech žáků a studentů. Z toho studovalo na všech stupních českých škol vyjma škol vysokých celkem 6 493 Vietnamců, tedy 22,8% z celkového počtu cizinců studujících u nás.<sup>200</sup> Což znamená, že vietnamští žáci a studenti se v minulém roce stali nejpočetnější skupinou cizinců docházejících na české školy.

## 6.4 Vietnamské organizace a vietnamská periodika v České republice

Zprostředkovatelský servis jako takový zajišťují zprostředkovatelské organizace DICH VU, které pomáhají vietnamským imigrantům neznalým zdejšího jazyka a kultury s nutnou komunikací s většinovou společností a jejími institucemi. Tuto službu zprostředkovávají firmy nebo jednotliví živnostníci, kteří za příslušný poplatek svým krajanům poskytují poradenství, informace o českém podnikatelství, vyhledávají

---

<sup>196</sup> *Police: Počet nelegálně pobývajících lidí v ČR loni mírně vzrostl* [online], [cit. 2013-05-27]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/police-pocet-nelegalne-pobyvajicich-lidi-v-cr-loni-mirne-vzrostl/916690>.

<sup>197</sup> *Sčítání lidu, domů a bytů*. [online], [cit. 2013-05-27]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/home>.

<sup>198</sup> Tamtéž

<sup>199</sup> *Vzdělávání dětí cizinců: výzva českému školství*. [online], [cit. 2013-05-27]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/vzdelavani-deti-cizincu-vyzva-ceskemu-skolstvi>.

<sup>200</sup> *Kdo jsou nově příchozí*. [online], [cit. 2013-05-30]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/pocty-cizincu-na-skolach>.

ubytování, tlumočí ve školách či u lékaře, a samozřejmě zařizují za ně věci na českých úřadech. V současnosti je síť zprostředkovatelů těchto služeb velmi objemná.<sup>201</sup>

Na seknutí a odloučení vietnamské komunity od majoritní společnosti působí několik faktorů, a to jazyková bariéra, kulturní odlišnost, ekonomické důvody pobytu a také tradiční provázanost komunity. V rámci vietnamské komunity u nás působí několik krajanských organizací, které se snaží obohatit jejich kulturní život.<sup>202</sup>

Zastřešující organizací pro Vietnamce je Svaz Vietnamců v ČR, tato organizace byla založena před necelými 15 lety a je chápána jako nejvyšší oficiální orgán vietnamské komunity u nás. „*Účelem této organizace je vybudování podpůrných vztahů a vzájemné pomoci při výuce, pracovní činnosti a podnikání v souladu s právními předpisy České republiky, zachování národní kulturní identity, zachování a podpora tradičních vztahů mezi etnickými Vietnamci a Českou republikou a praktické aktivity směřující k jejich rodné zemi.*“<sup>203</sup> Tato organizace se tedy řeší problémy týkající se komunity, a také pořádá řadu kulturních akcí. Svaz Vietnamců včetně jeho centrálních orgánů a místních poboček má v současnosti asi pět tisíc členů a dobrovolníků.<sup>204</sup>

Druhou oficiální<sup>205</sup> vietnamskou organizací u nás je Svaz Vietnamských podnikatelů. Tato organizace byla založena v roce 1992 s cílem podporovat vietnamské podnikatelské subjekty a jejich ekonomické aktivity v české republice.<sup>206</sup>

Významnou celostátní organizací je i Česko-vietnamská společnost. Organizace vznikla v roce 1997 v Praze s cílem podporovat vzájemné vztahy a spolupráci mezi Českou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou. Za další cíl si klade rozšiřování informovanosti ve vietnamské komunitě o životě ve Vietnamu. Česko-vietnamská společnost pořádá semináře, besedy a výstavy pro své krajany.<sup>207</sup>

Mezi další vietnamské organizace u nás patří Občanské sdružení vietnamsky hovořících občanů České republiky, známý též pod názvem Club Bambus, který má za cíl zachovat v rámci vietnamské komunity vietnamskou kulturu a jejich rodný jazyk hlavně pro vietnamské děti. Dále pak Svaz vietnamské mládeže a studentů, Buddhisté, Sdružení

---

<sup>201</sup> ASLAN, E. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011, s. 216.

<sup>202</sup> Tamtéž, s. 216.

<sup>203</sup> *IV sjezd svazu Vietnamců v České republice* [online], [cit. 2013-05-28]. Dostupné z: <http://eicvn.eu/v-magazin/viet-magazin/aktualn-ve-vietnamske-komunit/6093-iv-sjezd-svazu-vietnamc-v-eske-republice>.

<sup>204</sup> ASLAN, E. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011, s. 216.

<sup>205</sup> Oficiální organizací je chápána taková organizace, která je registrována na ministerstvu vnitra ČR.

<sup>206</sup> ASLAN, E. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011, s. 216.

<sup>207</sup> *Česko-vietnamská společnost* [online], [cit. 2013-05-28]. Dostupné z: <http://www.cvs-praha.cz/>.

Českých občanů s vietnamským původem, Svaz žen, Sdružení Kultury a umění a Asociace zprostředkovatelských agentur.<sup>208</sup>

Důležitou roli ve zprostředkování informací hrají i vietnamská periodika tištěná u nás. V současnosti u nás vychází několik vietnamských tiskovin, které informují o dění v České republice, ve Vietnamu i v celém světě, jsou v nich udílány praktické rady o životě tady a v některých nalezneme kurzy českého jazyka na pokračování. Nejčtenější jsou týdeníky Tuan Tin Moi (Novinky týdne), Van Xuan (Deset tisíc jar), časopis Suc Song (Síla k životu) a časopis pro mladé The Gioi Tre (Svět mladých). Vedle těchto titulů jsou v Praze k dostání i periodika tištěná ve Vietnamu, příkladem jsou vládní listy určené českým Vietnamcům An Ninh The Gioi (Světová bezpečnost) a Than Nien (Mládež).

Oblíbeným zdrojem informací je i Viet magazin dostupný na internetu.

Vysokou sledovanost u českých Vietnamců má i vietnamský televizní program VTV4, který je věnovaný právě Vietnamcům žijícím v zahraničí.<sup>209</sup>

## 6.5 Zvyklosti a tradice udržované u nás

Zaměříme se na tradice, hodnoty a některé rysy jednání a chování, které se liší od našich a tak se mohou stát příčinou nedorozumění. Neboť důležitou podmínkou pro vzájemné porozumění je naše znalost jiných kultur a také schopnost pochopit příčiny odlišného chování a jednání.

Jinakost se projevuje v mnoha oblastech, třeba v rodinných hodnotách. Nejdůležitější hodnotou je pro Vietnamce rodina. Ale rodina v jejich případě je mnohem širší, než naše – pradědeček i sestřenice ze třetího kolena jsou považováni za velmi blízké rodinné příslušníky. Vietnamci nechápou smysl domovů důchodců. Pro ně je nepřijatelná představa, aby se o své rodiče či prarodiče nepostarali sami.<sup>210</sup>

Vietnamci u nás zachovávají několik tradic. Dítě ve Vietnamské rodině je vedeno k úctě a věrnosti k vietnamské vlasti. Vietnamské děti od dětství slýchávají, že Vietnamci jsou nejlepší národ, že dokázali odolat Číňanům, porazili Francouze i Američany a získali nezávislost.<sup>211</sup>

---

<sup>208</sup> *IV sjezd svazu Vietnamců v České republice*. [online], [cit. 2013-05-28]. Dostupné z: <http://eicvn.eu/v-magazin/viet-magazin/aktualn-ve-vietnamske-komunit/6093-iv-sjezd-svazu-vietnamc-v-eske-republice>.

<sup>209</sup> ASLAN, E. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011, s. 215–216.

<sup>210</sup> VONDRA, V. *Češi očima Vietnamců: Trochu barbari, kteří myslí jinak*. [online], [cit. 2013-05-31].

Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/blogy-a-nazory/komentare/clanek.phtml?id=746539>.

<sup>211</sup> Tamtéž.

První věci, které si všimnete při bližším kontaktu s Vietnamci u nás, je příprava jídla a stolování, kterému věnují Vietnamci i několik hodin, a jídlo je považováno za společenskou událost. Vietnamci u nás si odvykli stolovat na zemi, což je v jejich zemi běžné a sedí při jídle u stolu.

Nejdůležitější tradicí udržovanou u nás je uctívání předků. V každé vietnamské domácnosti nalezneme vyzdobený oltář věnovaný blízkým zemřelým.

Nejvýznamnějším svátkem, ve kterém se spojují české vánoce se slavením Silvestra, je vietnamský nový rok, takzvaný Tet. Během oslav tohoto svátku se Vietnamci vzájemně navštěvují, hostí se a dávají si dary.

V jejich a našem jednání a chování nalezneme několik rozdílů. Vietnamci neztráčí úsměv na tváři i v nepříjemných situacích. Úsměv v asijských zemích má kromě námi vnímaného tradičního významu, pocitu veselosti a radosti, ještě několik dalších významů. Nachází-li se Vietnamec v nepříjemné situaci, při nesnázích, dokonce i při ztrátě blízkého člověka, stále se na nás usmívá. Tím chce zmírnit fakt, že vás svými problémy obtěžuje. Často úsměv vyjadřuje také omluvu v případě, že mluvčímu nerozumí.

Citové vnímání má pro Vietnamce širší význam než pro nás. Líbání a objímání párů na veřejnosti je nepřijatelné. Vietnamci si projevy vzájemné náklonnosti ponechávají, až když jsou v soukromí. Naopak když zahlédneme dva objímající se studenty, není to projevem jejich sexuální orientace, nýbrž projevem přátelství. Dotyk či pohlazení po vlasech je výsadou pouze rodičů hladících své děti.

Při podání ruky si Vietnamci podávají obě ruce, kdy druhá ruka přikryje a stiskne obě první podávané ruce. Při ukazování na vás rukou hřbetem nahoru a pokyvováním rukou v zápěstí vás neodhání, nýbrž volají k sobě.

Při rozhovoru je přímý pohled do očí vnímán jako nepříjemný a vyjadřuje domýšlivost. Ostrá argumentace při konfliktu je považována za velice nepříjemnou a nevhodnou i mezi mladými Vietnamci.

Pohostinnost je nejen Vietnamci považována za základní ctnost slušného chování. Vietnamci jsou zvyklí každému se naplno věnovat a pohostit jej. Mlaskání, říhání či drobky kolem misek nejsou považovány za výraz neslušného chování nýbrž za výraz spokojenosti a bývají pochvalou pro hostitele.

Za slušné je Vietnamci považováno umírněné vystupování. Při konverzaci se nezmiňujeme o svých problémech, mluvíme v klidu bez afektu, a tím pak projevujeme úctu k druhému.<sup>212</sup>

## 6.6 České nebo vietnamské státní občanství?

Za posledních dvacet let došlo k významné demografické změně u přistěhovaleckých skupin v České republice. Stále se zvyšuje počet trvale usdlých vietnamských občanů u nás a přibývá příslušníků jejich druhé generace, tedy jejich dětí, které jsou jazykově i kulturně již integrovány.

Více jak polovina Vietnamců v České republice používá trvalý pobyt, který jim zajišťuje rovnocenná práva jak sociální, tak i občanská a ekonomická. Vzhledem k jejich vnitřnímu vnímání životní situace, tedy cíl zde vydělat peníze a vrátit se do Vietnamu, není divu, že je tu tak málo držitelů českého občanství, české státní příslušnosti, která jim navíc dává možnost zasahovat do politického života v zemi. Trvalý pobyt zde bez přijetí české státní příslušnosti Vietnamcům vyhovuje, vyjadřují tak přechodný stav věci, jsou tak součástí obou národních celků a uchovávají si legální pouto k oběma zemím.<sup>213</sup> Navíc trvalý pobyt je dostačující pro kvalitní a spokojený život.

Druhá generace Vietnamců narozená v České republice to vnímá jinak. Fenomén druhé generace je velice aktuální téma, neboť děti a mladí Vietnamci se zásadně odlišují od ostatních vietnamských migrantů. Vietnamské děti a studenti mají před sebou potenciálně složitou integrační cestu. Díky českým „babičkám“ nebo „tetičkám“, vychovatelkám najímaným rodinou, či kamarádům ve škole, se děti učí česky, ví mnoho o české historii a kultuře víc než o té vietnamské. Vše to může vést k intergeneračním a interkulturním konfliktům ve vietnamských rodinách.<sup>214</sup> Představitelé druhé generace, i když se narodili v Česku, zůstávají občany Vietnamské socialistické republiky. Avšak kvůli pracovním, studijním a cestovním důvodům má tato generace zájem stát se právoplatnými občany České republiky. Tím se však často dostávají do konfliktu s rodinnými příslušníky, kteří chtějí zůstat „Vietnamci“.<sup>215</sup> Neboť jejich zájem o české občanství nekoresponduje s plány

---

<sup>212</sup> *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha: Portál, 2001, s. 101–103.

<sup>213</sup> DVOŘÁKOVÁ, M. *Potomci vietnamských přistěhovalců a české občanství* [online], [cit. 2013-05-28] Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2011123001>.

<sup>214</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: H&H, 2006, s. 161.

<sup>215</sup> DVOŘÁKOVÁ, M. *Potomci vietnamských přistěhovalců a české občanství* [online], [cit. 2013-05-28] Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2011123001>.

zůstat natrvalo v České republice. Většina z nich však nakonec shledá život zde „lepším“, ekonomicky výhodnějším a zůstávají zde. Nicméně tu stále žijí jako vietnamští občané. Důvodem toho bývají hlavně administrativní potíže s procesem žádosti. Vietnamci vnímají proces udělování českého občanství jako administrativně a finančně náročný. Komplikace přináší i vyřízení pozbytí vietnamského občanství.<sup>216</sup>

## 6.7 Aspekty života ve vietnamské komunitě

V rámci vietnamské komunity, stejně tak jako i v jiných společnostech funguje určitá hierarchie.

Na pomyslné špičce hierarchické pyramidy se nachází vietnamští starousedlíci. Jsou to vlivné a respektované osoby, často významní podnikatelé, disponující patriarchální ochranou a z ní vyplývající závazky ostatních členů komunity. Jejich pozice je vnímána i jako politická hodnota v komunitě. Prostřednictvím těchto osob dochází k řešení nejrůznějších sporů v rámci komunity.

Střední vrstvu komunity tvoří samostatní podnikatelé a obchodníci provozující vlastní obchody. Tito obchodníci často najímají české prodavače a chůvy či hlídače pro své děti. V této vrstvě můžeme zaznamenat tendence vytvářet nejrůznější zájmová a podnikatelská seskupení.

Nejnižší sociální vrstvou jsou nově příchozí a slabě zakořenění Vietnamci. Jedná se o řadové prodavače na tržnicích, číšníky a kuchaře v bistrech, či dělníky v továrnách.<sup>217</sup>

Utváření vietnamské komunity v České republice bylo primárně spojeno s ekonomickými důvody. Cílem většiny Vietnamců je stále rychlé zbohatnutí a následný návrat do země původu, což vede k oddálení integrace do majoritní společnosti. Proto je život příslušníku komunity dodnes spojen s vysokým pracovním nasazením, což se promítá i do modelu adaptace, podle kterého komunita dodnes funguje. Příkladem toho jsou vietnamské tržnice, které bychom mohli nazvat samostatným asijským světem. Při největší z nich, tržnici SAPA v Praze, vznikla významná komunita několika tisíců Vietnamců, kteří v ní tráví veškerý svůj čas. Tento styl života ovlivňuje jejich životní rytmus. Většina ekonomicky aktivních Vietnamců vlastní živnostenské oprávnění, i když pracují třeba na pozici zaměstnanců. Velká část výdělku jde na náklady spojené s živobytím zde, například

---

<sup>216</sup> Tamtéž.

<sup>217</sup> ASLAN, E. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011, s. 215.



nájemné za byt, vzdělání dětí, a nemalá část na zprostředkovatelský servis.<sup>218</sup> Právě vietnamští zprostředkovatelé také významně oddalují integraci Vietnamců. Neboť za ně komunikují s majoritními institucemi a Vietnamci sami do styku s majoritou často nepřichází.<sup>219</sup>

Většina Vietnamců vnímají svůj život zde jako provizorium, což má vliv na ochotu se integrovat, učit se jazyk, poznávat hlouběji Českou republiku. Dalším důvodem slabé motivace se integrovat do české majoritní společnosti je spojena i se značnými rozdíly v ekonomickém, politickém a kulturním vývoji obou zemí. Většina Vietnamců si ani neuvědomuje možnost „vystoupit“ z komunity a přiblížit se běžnému životu majority.

Na druhou stranu skutečnost, že jejich děti se díky školní docházce rychle identifikují s českým prostředím, posunuje jejich rodiče často k přijetí faktu, že tu zůstanou déle, než plánovali. Z generačních odlišností však vyplívá mnoho konfliktů, se kterými se potýká mnoho vietnamských rodin a mají vliv i na celou komunitu.<sup>220</sup>

Za pozitivní aspekty života u nás Vietnamci považují příjemné podnebí a krásně členěná krajina, klidný život, příležitost zlepšit svou životní situaci a kvalitní vzdělání pro jejich děti, ochotné úřady, lepší fungování sociálních a zdravotnických sítí.

Negativně vnímají odcizení od rodiny a vlasti, byrokratické překážky nejen v podnikání ale i v záležitostech s prodlužováním pobytu, zhoršující se ekonomická situace a nepřátelské projevy majoritní společnosti vůči nim. V zásadě však problémy spojené s životem zde Vietnamci veřejně nedeklarují, neboť jsou zvyklí si problémy řešit sami.<sup>221</sup>

## 6.8 Vietnamská komunita, vietnamská menšina?

V současnosti se o vietnamské komunitě mluví zejména ve spojení s žádostí o uznání Vietnamců jakožto národnostní menšiny. Čeští Vietnamci zastoupeni Svazem Vietnamců v ČR a Asociací českých občanů vietnamského původu žádali vládu o uznání již několikrát, naposledy se tak stalo minulý rok v listopadu.

Podle českých zákonů tvoří národnostní menšinu lidé s českým občanstvím a jinou než českou národností, kteří v České republice dlouhodobě žijí a od ostatních se liší etnickým původem, tradicemi a kulturou a musí to být početná minorita. Legislativa se

<sup>218</sup> ASLAN, E. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011, s. 215–218.

<sup>219</sup> *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 57.

<sup>220</sup> Tamtéž, s. 218.

<sup>221</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: H&H, 2006, s. 109, 110.

zmiňuje o tom, že se menšiny mohou sdružovat ve svých organizacích či stranách. Za určitých podmínek mají právo na informace, vzdělávání či vysílání ve svém jazyce. Od státu mohou dostávat dotace na podporu kultury a jazyka.<sup>222</sup>

V české republice je v současnosti dvanáct uznaných národnostních menšin, nejpočetnější z nich jsou Slováci a Ukrajinci. Třetí nejpočetnější skupinou v České republice jsou pak Vietnamci.<sup>223</sup>

Jak jsme již zmiňovali výše, k vietnamské národnosti se při předloňském sčítání lidu hlásilo 29 660 lidí. Podle posledních statistik ministerstva vnitra pobývá v Česku legálně 57 762, z nich 39 035 má potvrzení k trvalému pobytu, zbytek k přechodnému.<sup>224</sup>

Vietnamci si od uznání národnostní menšinou slibují rovnoprávné podmínky pro vietnamskou komunitu, jednodušší jednání se státními orgány, stálé zastoupení v Radě vlády pro národnostní menšiny a možnost finančních dotací na podporu jazyka a kultury.

Proti uznání vietnamské komunity oficiální národnostní menšinou se objevují i kritické hlasy. Zásadní problém je spojen s masivní kriminalitou a konkrétně s drogami vyráběnými organizovaným vietnamským zločinem. Tyto kauzy se často objevují v českých médiích.<sup>225</sup> Zároveň se upozorňuje na fakt, že se Vietnamci nesnaží integrovat do české majoritní společnosti a že jsou menšinovou společností, která vznikla v důsledku novodobých migrací, tudíž nemá právo na uznání národnostní menšinou, neboť tu nežijí dlouhodobě.<sup>226</sup>

Jejich žádosti o uznání jako národnostní menšiny bylo částečně vládou vyhověno. Rada vlády pro národnostní menšiny, poradní orgán vlády ČR pro otázky týkající se národnostních menšin, zve pravidelně na svá jednání zástupce vietnamské komunity, a to jako hosta. Zástupci Vietnamců však nadále žádají o oficiální uznání jejich komunity národnostní menšinou.<sup>227</sup> Vláda ČR v současnosti jejich návrh spolu s návrhem Bělorusů projednává.

---

<sup>222</sup> *Menšinový zákon*. [online], [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/dokumenty/vladni-dokumenty/specificka-zakonna-uprava---mensionovy-zakon-16438/>.

<sup>223</sup> *Chceme být uznávanou menšinou, volají Vietnamci* [online], [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/203743-chceme-byt-uznanou-mensionou-volaji-vietnamci/>.

<sup>224</sup> *Sčítání lidu, domů a bytů*. [online], [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/home>.

<sup>225</sup> *Vietnamci v ČR usilují o uznání jako národnostní menšina. Překazit jim to může pověst drogové mafie* [online], [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vietnamci-v-cr-usiluji-o-uznani-jako-narodnostni-mensina-prekaziti-jim-to-muze-povest-drogove-mafie>.

<sup>226</sup> ASLAN, E. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011, s. 219.

<sup>227</sup> Tamtéž, s. 220.

## **7 Výchova a vzdělávání ve Vietnamu**

K tomu abychom pochopili stereotypy a chování vietnamského žáka nebo studenta a jeho rodičů ve vztahu ke škole, je třeba poznat kulturní, výchovné a vzdělávací tradice Vietnamu a současnou podobu vietnamského vzdělávacího systému.

### **7.1 Tradice vietnamské výchovy a vzdělávání**

Výchova a vzdělávání ve Vietnamu bylo ovlivněno třemi výraznými vlivy: konfuciánstvím, evropským tradičním vzdělávacím systémem a válečnými konflikty.

Na výchovu a vzdělávání ve Vietnamu má dodnes největší vliv konfuciánství. Cílem výchovy podle Konfucia bylo dosažení mravnosti a poctivosti. Této zásady se drží jeho následovníci dodnes, a proto není divu, že sebevýchova a věrnost rodné zemi má stále důležitou roli. Konfuciánská výchova do škol zaváděla společenskovední předměty, jako jsou literatura, mravní výchova a hudební výchova. Později se vzdělávání zaměřilo jednostranně na mravně-výchovné cíle. Vzdělávání se zaměřovalo na mravy a vztahy mezi lidmi spíše teoreticky, v konkrétních schopnostech a dovednostech se lidé nevzdělávali. Přírodní vědy jako matematika, fyzika či vojenství se nerozvíjeli. Zatímco Evropa vychovávala vědce a filosofy, Asie vychovávala členy společnosti znalé dobrých mravů a společenského řádu. Výchova podle konfuciánských hodnot k vlastenectví, zodpovědnosti jsou dodnes cílem škol ve Vietnamu.

Přestože výchově ve Vietnamu byla přikládána důležitost, neexistovali žádné školy pro učitele, žádné didaktické pomůcky, znalosti žáků byly hodnoceny pouze podle závěrečných zkoušek.

S příchodem Evropanů do Vietnamu bylo rozšířeno zaměření výchovy a vzdělávání a zároveň došlo k doplnění spektra vyučovacích předmětů a systém školství tak nabyl evropskou podobu. V průběhu francouzské kolonizace v 19. století vešel v platnost francouzský systém, který s sebou přinesl novou filosofii hlásající demokracii a svobodu. Ke vzdělání měli však přístup pouze bohatší vrstvy, a tak většina obyvatelstva zůstávala negramotná.

Během válek odehrávajících se ve Vietnamu byly vyzdvihovány vlastnosti jako patriotismus, vytrvalost a ochota obětovat se za svobodu země. Lidé si začali uvědomovat, že k životu jsou třeba nejnужnější schopnosti a dovednosti, proto začalo školství procházet

mnohými změnami. Moderní školství ve Vietnamu je relativně mladé, během válečných konfliktů<sup>228</sup> se rozvíjelo ve složitých podmínkách.<sup>229</sup>

V několika posledních dekádách jsou zaznamenávány významné pokroky ve vietnamském školství. Za hlavní cíl si vláda kladla eliminaci negramotnosti a ustálení systému základního školství.<sup>230</sup> V současnosti je ve Vietnamu 93% lidí nad 15 let, kteří umí číst, psát a počítat<sup>231</sup>, což je velký úspěch vzhledem k tomu, že v roce 1945 bylo 95% vietnamského obyvatelstva negramotných. Rozvoj výchovy a vzdělávání je pro vietnamskou vládu prioritou. Školství ve Vietnamu prochází mnoha reformami, které se snaží zlepšit dostupnost kvalitních materiálních a nemateriálních prostředků, snížit počet dětí v jednotlivých třídách a dotovat školní poplatky a učebnice, aby byly finančně dostupné opravdu všem.<sup>232</sup> Nicméně se vietnamské školství ještě dnes potýká s mnoha problémy. Ty jsou způsobeny především nízkou úrovní moderní vědecké činnosti, nepříhodnými ekonomickými podmínkami, a jak jsem se již zmínila, mladou pedagogickou disciplínou, která ještě nedostatečně rozvinula své působení. V současnosti se Vietnam hlásí k obecným světovým vzdělávacím trendům.<sup>233</sup>

Vzdělání ve Vietnamu má vysokou hodnotu, neboť dosažené vzdělání dítěte posiluje prestiž rodiny. Děti ve Vietnamu nemají takovou volnost jako jejich vrstevníci v České republice. Jejich rodiče chtějí, aby dosáhli co nejvyššího vzdělání bez ohledu na to, zdali k tomu mají předpoklady. Děti se věnují hlavně škole, pokud mají nějakou mimoškolní aktivitu, jedná se téměř vždy opět o vzdělávací kurz.<sup>234</sup>

## 7.2 Současný vietnamský vzdělávací systém

Povinná školní docházka ve Vietnamu je podobná českému systému, začíná stejně jako u nás od 6 let věku dítěte, kdy žáci absolvují první a druhý stupeň. Po absolvování druhého stupně žáci podstupují závěrečnou zkoušku, po níž nastupují na různé druhy škol

---

<sup>228</sup> Druhá světová válka, americko-vietnamský konflikt.

<sup>229</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: Nakladatelství H&H, 2006, s. 130–135.

<sup>230</sup> Education overview [online], [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.vietnamonline.com/az/education-overview.html>.

<sup>231</sup> Literacy rate, adult total (% of people ages 15 and above). [online]. [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.ZS>.

<sup>232</sup> Education overview. [online]. [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.vietnamonline.com/az/education-overview.html>.

<sup>233</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: Nakladatelství H&H, 2006, s. 130–135.

<sup>234</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: Nakladatelství H&H, 2006, s. 138.

od škol všeobecných (podobných našim gymnáziím) po různé odborné střední školy a učiliště. Tyto školy jsou pak chápány jako třetí stupeň základního vzdělávání. Po ukončení těchto škol mohou nastoupit na vyšší odborné školy, kde získávají bakalářské vzdělávání nebo na vysoké školy, kde po absolvování získají magisterský titul.<sup>235</sup>

Vzdělávací systém ve Vietnamu se potýká s několika problémy, a to se špatnou dostupností, zastaralými metodami výuky, finanční náročností, přeplněností a časovou náročností. Dodnes jsou ve Vietnamu aplikovány pouze tradiční verbálně-pamětní metody. Ty spočívají v učení se teoretickým poznatkům z paměti.<sup>236</sup> Vzdělání pro vesnické děti je špatně dostupné, vesnické děti většinou ukončují své studium po absolvování pouhých dvou stupňů základního vzdělání, neboť školy se nacházejí ve větších městech. Doprava a další financování studia je velmi náročné. Stát si však tento stav uvědomuje a snaží se vesnické děti podporovat, aby jim umožnil vyšší vzdělání. Studium ve Vietnamu je pro mnohé finančně velice náročné. Už v rámci základního studia je nutné škole přispívat na nejrůznější pomůcky a podobně. Z důvodů přeplněnosti (až 35 dětí v jedné třídě) probíhá vyučování na menších školách dopoledne i odpoledne, aby se děti vystřídal.<sup>237</sup>

Celkové zlepšení situace a podmínek ve vietnamském školství je jedním z prioritních cílů vietnamské vlády.

### 7.3 Vzdělávání pedagogů ve Vietnamu

Ve Vietnamu se potýkají s velkým nedostatkem pedagogů zejména v horských oblastech, vláda nastalou situací řeší tím, že nabízí vyšší finanční ohodnocení pedagogům působícím v těchto oblastech a je zavedeno pravidlo, že každý pedagog má povinnost v horských oblastech nějaký čas po studiích působit. Nedostatek pedagogů stát řeší i tak, že podporuje studia na pedagogických školách, studenti jsou oproštěni od poplatků a navíc získávají stipendium.

Na učitelské obory jsou studenti přijímáni po absolvování střední školy. Učitelství se studuje na střední pedagogické škole dva roky. Učitelé 1. stupně na střední škole musí absolvovat tříleté bakalářské studium. Učitelé působící na 2. stupni střední školy jsou vzdělávání na vysoké pedagogické škole, kterých je v zemi jen několik. Tito učitelé po

---

<sup>235</sup> Inkluzivní škola: Vietnam. [online]. [cit. 2013-06-04]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/vietnam>.

<sup>236</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: Nakladatelství H&H, 2006, s. 140.

<sup>237</sup> Inkluzivní škola: Vietnam. [online]. [cit. 2013-06-04]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/vietnam>.

ukončení studia mohou působit na obou stupních středních škol i na základní škole, učitelé 1. stupně středních škol mohou působit jen na 1. stupni středních škol nebo na nižším stupni, tedy na základní škole.<sup>238</sup>

---

<sup>238</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: Nakladatelství H&H, 2006, s. 139.

## 8 Česká škola a vietnamské dítě

České školy od začátku nového tisíciletí zaznamenaly velký nárůst vietnamských dětí. České školství je tak podrobena zkoušce, zda jsou školy, školský poradenský systém a hlavně pedagogové připraveni vychovávat a vzdělávat děti z výrazně odlišného kulturního a jazykového zázemí. Přítomnost vietnamských dětí na českých školách může být chápána jako nová etapa česko-vietnamského soužití. Cílem této kapitoly je poukázat na problematiku vzdělávání dětí z Vietnamu.

### 8.1 Aspekty života vietnamského dítěte v ČR

Běžný život vietnamského dítěte vám přiblížíme pomocí studie Martiny Jiráskové, která provedla několik rozhovorů s těmito dětmi a vytvořila následnou studii.

V současné době žije v České republice celkem početná skupina vietnamských dětí. Většina z nich se zde již narodila, Vietnam nikdy nenavštívila a znají jej pouze z vyprávění. Mnoho z nich už neumí tak dobře vietnamsky a český jazyk vnímají jako mateřštinu. Ve většině případů se ji naučily díky českým vzdělávacím institucím.

Život dítěte vietnamského původu není zpočátku jednoduchý. Bojuje s češtinou, zapomíná na Vietnam, nebo se spíše o něm nechce s námi bavit. Pokud ovládne český jazyk, většinou začne vynikat nad spolužáky a čeká jej perspektivní budoucnost.

Denní rutina všedních dní malých Vietnamců se nijak zvlášť neliší od té českých dětí. Určujícím faktorem je škola, kde děti tráví celé dopoledne. Vietnamským dětem je doporučeno docházet i do školních družin, aby rychleji zvládly mluvenou češtinu a snadněji se zařadily mezi své české spolužáky. Vietnamské dítě si ze školy často vyzvedávají rodiče, nebo odchází za doprovodu zprostředkovatele, který je dovede k rodičům. Pozdní odpoledne a večer většinou děti věnují přípravě do školy. Večeře ve vietnamské rodině je čas, který tráví celá rodina spolu. Je to taky jediná chvíle, kdy si děti mohou povídat se svými rodiči. Volný čas vietnamské děti většinou tráví v kruhu sourozenců a příbuzných většinou doma. Z důvodu pracovní vytíženosti rodičů, kteří tvrdě pracují celé dny, nejsou podnikány rodinné výlety a podobně. O letních prázdninách vietnamské děti jezdí na tábory organizované vietnamskými organizacemi. Rodiče, pokud

jim to finanční podmínky dovolí, své děti posílají na prázdniny do Vietnamu, aby poznaly příbuzné a lépe se naučily jazyku.<sup>239</sup>

Hlavní náplní života vietnamského dítěte je studium, neboť pro Vietnamce je vzdělání velmi důležité a vietnamské děti věnují školní přípravě hodně času. Motivace ke studiu u vietnamských dětí je obecně vyšší než motivace českých dětí, neboť je dětem vštěpována již od malička rodinou a společností.<sup>240</sup>

Vietnamské děti žijí ve velkém společenství, jsou obklopeni nejen nukleární rodinou ale i tetičkami a strýčky. Vietnamské dítě je od mala vedeno k úctě ke starším. V rodinách má nejvyšší autoritu otec. Od dítěte se očekává, že bude poslušné, bude se dobře učit a bude pomáhat rodině. Komunikačním jazykem v rodině zůstává vietnamština. Pokud se zaměříme na práci pro rodinu, lze ji rozdělit na dvě činnosti. Domácí práce a výpomoc v obchodech či na tržnici.

Svět vietnamského dítěte je výsledkem působení podnětů ze tří oblastí: rodiny, školy a vrstevníků. Tím je dána i jejich míra integrace.<sup>241</sup>

## 8.2 Právo na vzdělání

Právo na základní vzdělání mají všechny děti. V praxi to znamená, že i děti s cizí státní příslušností mají stejná práva jako jejich čeští spolužáci. Tato práva jim zaručuje Úmluva o právech dítěte i Školský zákon. Úmluva o právech dítěte v článku č. 28 uznává dítěti právo na vzdělání na základě rovných možností.<sup>242</sup> Podle školského zákona paragraf 2a je vzdělání založeno na rovném přístupu ke vzdělání bez jakékoliv diskriminace, například z důvodu jiné barvy pleti, národnosti nebo etnického původu.<sup>243</sup>

Vzdělání cizinců věnuje školský zákon celý paragraf 20. Cizinci jsou zde rozděleni na dvě kategorie: na občany Evropské Unie a jejich rodiny a na občany zemí mimo Evropskou Unii, tedy občany takzvaných třetích zemí.

Občané Evropské Unie mají stejné podmínky v přístupu ke vzdělání a školským službám jako občané České republiky.

---

<sup>239</sup> *Etnické komunity v české společnosti*. Praha: Ermat, 2006. s. 318–324.

<sup>240</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: Nakladatelství H&H, 2006, s. 164.

<sup>241</sup> Tamtéž, s. 326-337.

<sup>242</sup> *Úmluva o právech dítěte* [online]. [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>, s. 7.

<sup>243</sup> *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů*. [online], [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/novela-skolskehozakona-vyklady-a-informace>, s. 4826.



Občané států mimo Evropskou Unii, tedy i občané Vietnamské socialistické republiky, pokud pobývají na území České republiky, mají přístup k základnímu vzdělávání a školským službám za stejných podmínek jako občané Evropské Unie. Chtěli-li studovat na středních nebo vyšších školách musí se příslušným institucím prokázat oprávněním pobývat na území České republiky. U předškolního vzdělávání a uměleckého základního vzdělávání mají nárok se vzdělávat pouze osoby s právem pobytu na našem území po dobu delší než 90 dní.<sup>244</sup>

### 8.3 Cíle vzdělávání Vietnamců u nás

Při stanovování cílů výchovy a vzdělávání cizinců je nutné vycházet ze základního východiska, že cizinci zůstanou navždy příslušníky svých států. I Vietnamci zůstanou Vietnamci. Děti vietnamského původu se učí podle stejných osnov jak jejich čeští spolužáci. V předmětech jako je český jazyk a literatura, dějepis, či zeměpis se učí o našem národě, naší historii a kultuře, o tématech, které jim nemusí být tak blízké. Při probírání a prověřování těchto témat by měl pedagog brát v úvahu blízkost probrané problematiky pro české žáky a pro vietnamské žáky. U nich by se pak měla soustředit pozornost na spojitost témat se světovou problematikou.

Může se stát, že se učitel během vysvětlování nějaké látky, dostane do konfliktu s etnickým či náboženským cítěním vietnamského žáka. Dojde-li k tomu, je vhodné nenutit žáka k vyjádření jeho postoje. Prověřování znalostí problematické látky je vhodné se vyhnout. Jako příklad zde uvedeme americko-vietnamský konflikt, učivo dějepisu na střední škole.

Všeobecným cílem výchovy a vzdělávání Vietnamců na českých školách je jejich výchova pro život v naší zemi. Hlavní cíl bychom mohli definovat pojmem integrace.<sup>245</sup>

---

<sup>244</sup> Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. [online]. [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/novela-skolskehozakona-vyklady-a-informace>, s. 4833–4834.

<sup>245</sup> VODSLOŇ, P. *Cizinci v českých školách*. s. 17–19. v: *Rádce pro učitele*. Praha. Raabe, 2000.

## 8.4 Příchod vietnamského dítěte na českou školu

Vietnamské děti přicházející na české školy můžeme rozdělit do dvou skupin. Jednu skupinu tvoří děti, které se narodily ve Vietnamu a do České republiky přišly po narození, a druhou tvoří děti, které se zde již narodily.

U obou případů se pak liší reakce školy, pedagogů i nových spolužáků. První případ, tedy děti, které se narodily ve Vietnamu a k nám přicestovaly až po narození, může postavit všechny zúčastněné, tedy školu, dítě i jeho rodiče, do „nové“, často složité situace. Před pedagogem se tak ocitá dítě a jeho rodiče, které nerozumí českému školskému systému a jeho nárokům. Škola nastalou situaci řeší většinou tak, že vyčlení „tým“ několika jednotlivců, kteří se tím touto situací budou zabývat. Ti pak vyhledávají informace, materiály, nebo absolvují různé kurzy. V relativně homogenní společnosti je zajímavostí, že na příchod nového vietnamského spolužáka reagují děti často velmi kladně a vstřícně. Míra zapojení vietnamských dětí do nového kolektivu je ovlivněna mnoha faktory. Vliv má věk, znalost jazyka a samozřejmě osobnost dítěte. Často se stává, že pokud mají vietnamské děti možnost, tráví často přestávky s dětmi svých krajanů.<sup>246</sup>

V druhém případě, tedy v případě, že vietnamské dítě se narodilo v České republice a vyrůstá v českém prostředí, není jeho příchod do školy chápán jako problém. Vietnamské dítě je vnímáno školou i pedagogy jako každé jiné dítě. Noví spolužáci vietnamského žáka, jak jsem již zmiňovala výše, reagují na jeho příchod kladně.

Pro začátek je třeba, aby pedagog seznámil vietnamské dítě se základními informacemi, které jsou pro nás notoricky známé. Tím usnadní první kroky dítěte ve škole a zároveň i situaci sobě a dalším učitelům. Dítě a jeho rodiče by měli být obeznámeni například se systémem hodnocení, významem třídních schůzek a celkovým harmonogramem školy. Je také třeba dát dětem dostatečný prostor pro aklimatizaci na školní prostředí.

## 8.5 Spolupráce s rodiči

Při vstupu vietnamského žáka do české školy mohou být jeho rodiče dezorientováni a nemusí chápat nároky školy na formální záležitosti, na domácí přípravu ani na pomůcky. Někteří rodiče používají při komunikaci se školou prostředníka nebo tlumočnicka. Je však

---

<sup>246</sup> *Současná problematika východoasijských menšin v České republice*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, s. 99–101.

nezbytné rodiče malých Vietnamců zapojit do vzdělávání dětí, tím škola podpoří integraci rodičů a usnadní školní život dítěti, které by jinak bylo nuceno vysvětlovat, jak česká škola funguje.<sup>247</sup>

Významnou úlohu, která hraje roli při zapojení rodičů do života školy, je socioekonomický status, vzdělanost a příčiny migrace. Ekonomicky zdatnější rodiče své děti ve vzdělávání více podporují. Ale i rodiče z nižších vrstev, podporují studium svých dětí, aby měli lepší život než rodiče. Ve vietnamských rodinách, kde je vzdělání jednou z nejdůležitějších hodnot, jsou děti více motivováni k výkonnosti ve škole.<sup>248</sup>

České školy často bývají jediným pojítkem vietnamských rodičů s majoritní společností.

Potenciál komunikace mezi školou a vietnamskými rodiči nebyl dosud zcela rozvinut. Nicméně školy mohou stavět na tradiční vietnamské úctě k učitelům a vědomí významu vzdělání, a tak přilákat vietnamské rodiče k bližší spolupráci.<sup>249</sup>

## 8.6 Možné problémy vietnamského žáka a přístupy k nim

V pedagogické práci je třeba zohlednit několik faktorů, které ovlivňují integraci vietnamského žáka a jeho výkonnost ve škole. Těmito faktory jsou především: míra znalosti češtiny a odlišnost češtiny od mateřského jazyka, délka pobytu v České republice, odlišný vzorec chování, předchozí školní zkušenosti a úspěchy a motivace k učení. Tyto faktory mohou vést k několika problémům, mezi ně patří jazyková bariéra, sociokulturní bariéra či diskriminace.

Na začátku si přiblížíme tuto problematiku.

### 8.6.1 Jazyková bariéra

Jazyková bariéra patří k nejvýraznějším problémům dětí s odlišným mateřským jazykem. Odlišný mateřský jazyk a čeština působí mnohé problémy nejen ve školních lavicích, ale i během každodenní komunikace. Tato překážka může mít různou intenzitu, záleží na příbuznosti obou jazyků.<sup>250</sup>

---

<sup>247</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: H&H, 2006, s. 162–163.

<sup>248</sup> *Současná problematika východoasijských menšin v České republice*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2010. s. 102.

<sup>249</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: Nakladatelství H&H, 2006, s. 164.

<sup>250</sup> *Jazyková bariéra*. [online], [2013-04-20] Dostupná z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/zakladni-bariery>.

Problémy vietnamských dětí s jazykem mohou mít dva směry: některé děti mohou zápat s vietnamštinou, jiné naopak zápat s češtinou. První případ ovšem není problémem školy, ale rodičů. Záleží jen především na tom, jaký jazyk dítě mělo možnost osvojit si přirozenou cestou ještě v předškolním věku.<sup>251</sup>

Všeobecně se uvádí, že základní komunikační úroveň může dítě dosáhnout po půl roce až dvou letech. Je důležité, aby si pedagog při plánování jazykové podpory pro tyto děti uvědomil, že je třeba dítě aktivně zapojit, neboť pasivní odposlechem se správně česky nenaučí. Je nezbytné se zaměřit na různé gramatické a pravopisné jevy, které pro vietnamské děti mohou být obtížné, příkladem jsou háčky a čárky popřípadě měkké či tvrdé i/y. Vhodné je přistupovat k dítěti s ohledem na jeho jazykové schopnosti a přihlížet na to při hodnocení žákovy výkonnosti nejen v českém jazyce a literatuře, ale i v ostatních předmětech.

Dítě může prožívat takzvané tiché období, kdy se ze strachu z chyby vyhýbá komunikaci v cílovém jazyce. Toto období může přetrvávat několik týdnů až měsíců. Pedagog by v této etapě neměl dítě k mluvení nutit.

Rychlost osvojení si cílového jazyka, tedy češtiny, je ovlivněn mnoha faktory, nadáním, rodinným prostředím a dalšími.<sup>252</sup>

### **8.6.2 Sociokulturní bariéra**

Odlíšná národnost, či etnický původ s sebou přináší i odlišné zvyky, tradice, normy a vzorce chování a jednání. Kulturní šok způsobený setkáváním se s odlišnými kulturami, jinými normami a pravidly zažívají obě strany, jak majoritní společnost, tak ta minoritní. Sociokulturní odlišnosti jsou spojeny s nemalými obtížemi a mohou vést k vzájemným nedorozuměním. Čím vzdálenější je rodná země od země hostitelské, tím je jejich kultura odlišnější a z ní vzniklý kulturní šok větší. Kulturní šok musí překonávat i vietnamské děti. Ty jsou konfrontovány s realitou obvykle častěji, než jejich rodiče, kteří pracují s lidmi, mluvícími stejným jazykem. Zásadním rozdílem mezi integrací dospělého a dítěte je, že vietnamské dítě je nuceno navštěvovat českou školu.

K odlišné kultuře se váže i přiřkládání odlišného významu různým věcem. Pedagog by měl být interkulturně senzitivní a při komunikaci s vietnamským dítětem si dávat pozor

---

<sup>251</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: Nakladatelství H&H, 2006, s. 146.

<sup>252</sup> *Jazyková bariéra*. [online],[2013-06-11]. Dostupná z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/zakladni-bariery>.

na významy různých gest a jiných verbálních a nonverbálních projevů. Jak jsme již uvedli v předešlé kapitole.<sup>253</sup>

Vietnamské děti, jejich rodiče a pedagogové se mohou setkat s bariérou vyplývající z rozdílného tradičního komunikačního stylu, verbálního i neverbálního. Příkladem odlišného komunikačního stylu Vietnamců, tedy i dětí, může být problematika přímého a nepřímého pohledu, několika významů úsměvu, podání obou rukou, hlazení po vlasech povolené jen rodičům, „nevyjadřování“ záporu, tlumený hlas a mnoho dalších projevů komunikace (viz. kapitola předešlá).<sup>254</sup>

Pro vietnamské děti a hlavně jejich rodiče mohou být naše zvyklosti stejně nepochopitelné či nelogické, jako nám ty jejich. A to vše z prostého důvodu, vietnamské děti a jejich rodiče žijí v uzavřené komunitě, v jiném prostředí. Je třeba vnímat nejen svou kulturu, ale i kultury jiné, a to v jejich jedinečnosti. Musíme na ně nahlížet jako na rovnocenné kultury, toto by měl pedagog přenášet i na své žáky.<sup>255</sup>

### 8.6.3 Předsudky a xenofobie

Vietnamské děti se na českých školách mohou setkat s pozitivními i negativními předsudky majoritní společnosti a z nich plynoucí nedůvěrou k odlišnostem či odchýlkám.

Předsudky jsou zdrojem nedůvěry k něčemu cizímu. Předsudky představují soustavu většinou neopodstatněných postojů a stanovisek, které provázejí formování našeho názoru na něco, co se odlišuje od našeho zaběhnutého vidění světa. Děti z majoritní společnosti si s sebou přinášejí do školních lavic předsudky, které si osvojují nenápadně pod vlivem prostředí, nebo je přejímají od nějaké autority, nejčastěji rodičů.

Negativní předsudky mohou dát vzniknout postoji, který se projevuje nedůvěrou k odlišnostem a strachem z neznámého, což nazýváme xenofobií. Vietnamci se liší fyziognomií<sup>256</sup> od majoritní společnosti, proto mohou být projevy xenofobie směrem k nim mnohem silnější. V některých případech se xenofobie vůči nim může změnit v rasismus.<sup>257</sup>

---

<sup>253</sup> *Sociokulturní odlišnost*. [online],[2013-06-11]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-odkud-prichazi-do-cr/sociokulturni-odlisnost>.

<sup>254</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: Nakladatelství H&H, 2006, s. 150.

<sup>255</sup> *Sociokulturní odlišnost*. [online],[2013-06-11]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-odkud-prichazi-do-cr/sociokulturni-odlisnost>.

<sup>256</sup> Fyziognomie – tvar těla, obličej a jeho částí

<sup>257</sup> *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník: zdroje a formy rasismu a netolerance, informace o národnostních menšinách hry a cvičení pro žáky a studenty*. Praha: Portál, 1998, s. 10–11.

Rasismus vychází ze strachu z cizího a předpokládá fyzickou a duševní nerovnost mezi rasami. Rasismus vychází z toho, že lidstvo je rozděleno na vyšší a nižší rasy. Je často používán jako základ pro agresivní chování, ovládnutí a vykořisťování.<sup>258</sup>

S těmito projevy se setkávají ve škole i děti Vietnamců. Tyto projevy strachu a nenávisti mají zpětný účinek: vietnamské děti se mohou samy začít vnímat jako odlišné, jiné. V důsledku toho mohou pocítovat nedůvěru v majoritní prostředí a z toho plynoucí složitější cestu k integraci.

Rasová diskriminace je proces a zároveň i výsledek procesu odlišování a vnímání rozdílů. „*Jedná se o neoprávněné rozlišování jedinců na základě jejich příslušnosti k určité biologické (rasové) či sociální kategorii a znevýhodňování jedněch proti druhým.*“<sup>259</sup>

Vzájemné stereotypy a předsudky fungují na obou stranách. Vietnamské děti jsou velice citlivé na jakékoliv hodnocení, které zobecňuje celou vietnamskou komunitu. Nejen u dětí, ale i u nás se občas objeví tendence hodnotit některé jevy, respektive menšiny, které dokonale neznáme, zobecňujícím soudem, ať už pozitivním nebo negativním. Vietnamské děti, jako příslušníci své komunity, rozlišují větší nuance než my. To vychází z lepší znalosti komunity, proto často neuznávají zobecnění a mohou se ho osobně dotknout. V takovém případě může dojít ke konfliktu.

V případě, že pedagog zaznamená jakékoliv projevy rasové diskriminace, musí situaci řešit. Podmínkou je vytvořit na obou stranách, jak na straně agresora častěji z majoritního prostředí, tak i na straně utiskovaného vietnamského dítěte či dětí, atmosféru vstřícnosti, tolerance, podpory a oceňování, a to nejen v prostředí malé skupiny, například třídy, ale i v širším sociálním prostředí. Pedagog takovou podmínku nemůže ani uzákonit, ani nařídit. Vyrůstá jen z vůle snižovat vědomí odlišností ve skupině. Xenofobie se nelze zbavit bez poznání odlišné kultury a naučení se vzájemné tolerance a žití pospolu. Takového cíle pedagog s dětmi nedosáhne snadno, jedná se o dlouhodobou záležitost.<sup>260</sup>

---

<sup>258</sup> *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník: zdroje a formy rasismu a netolerance, informace o národnostních menšinách hry a cvičení pro žáky a studenty.* Praha: Portál, 1998, s. 13.

<sup>259</sup> Tamtéž, s. 14.

<sup>260</sup> Tamtéž, s. 11.

## 8.7 Školní specifika vietnamských dětí

U vietnamských dětí se můžeme setkat s několika odlišnostmi, na které musí každý pedagog brát zřetel při vyučování.

### 8.7.1 Styl učení

Jak jsme již uvedli na začátku této kapitoly, styl vietnamského vzdělávání se od českého, potažmo evropského, velice liší.

Vietnamské vzdělávání je často založeno na tradičních verbálně-pamětních metodách. Vietnamské děti se učí vše memorováním. Na českých školách jsou aplikovány moderní metody směřující k aktivní komunikaci pedagoga s žáky, na samostatnou či skupinovou práci a tvořivost. Proto se může stát, že se může vietnamským dětem a hlavně rodičům zdát výuka málo účinná. Povídání s učitelem nemusí chápat jako výuku, ale „hraní“. Později však zjistí, že náplň výuky je stejně efektivní jako pouhé memorování a navíc zábavnější.<sup>261</sup>

### 8.7.2 Motivace

Motivace vietnamských dětí ke studiu, která je mnohem větší než motivace jejich českých spolužáků, vychází z vietnamské tradice. Úcta ke vzdělávání je vietnamských dětem vštěpována rodinou již od mala. Důvodem toho je konfuciánská kultura vyzdvihující hodnotu vzdělání, a také zkušenost rodičů s nedostupností vzdělávání ve Vietnamu způsobenou válkami a sociálním a ekonomickým stavem zde. Oba tyto faktory, tedy úcta ke vzdělání a pocit nedostupnosti vzdělávání vedou rodiče k tomu, aby své děti nabádali k pilnému studiu.

U vietnamských dětí se můžeme setkat i s nedostatkem motivace. Vietnamské děti, které jsou doma vedeny k úctě k Vietnamu, mohou ztrácet zájem například o českou historii. Zvýšení motivace ke studiu našich dějin a podobných předmětů zvýšíme tím, že do výuky zahrneme interkulturní výchovu a srovnáváním naší společnosti, naší kultury a dějin s tou vietnamskou. Interkulturní výchova je vhodná i pro české děti, které tak rozvíjí svou národnostní identitu a seznamují se se zemí svých vietnamských spolužáků.<sup>262</sup>

---

<sup>261</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: Nakladatelství H&H, 2006, s. 165–166.

<sup>262</sup> ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: Nakladatelství H&H, 2006, s. 164–166.

## II. PRAKTICKÁ ČÁST

### 9 Integrace vietnamských dětí

Tato kapitola představuje praktickou část. Nejprve si stanovíme výzkumný problém, zformulujeme výzkumné otázky a hypotézy, jimiž se budeme během zkoumání zabývat. Stanovíme výzkumný vzorek, metody sběru dat, následnou analýzu získaných dat a v závěru přejdeme k interpretaci výsledku výzkumné sondy.

#### 9.1 Výzkumný problém

Výzkumným problémem je úspěšnost procesu integrace vietnamských žáků a studentů v českých školách. V této výzkumné sondě se zaměříme na zkoumání míry integrace vietnamských žáků z pohledu samotných žáků, a na pohled učitelů na vietnamské žáky a na jejich odbornost z hlediska multikulturality.

##### 9.1.1 Formulace hypotéz

Hypotézy k vlastní výzkumné sondě jsme učinili na základě studia teoretických podkladů k dané problematice. Hypotézy dělíme do dvou skupin dle dvou hlavních výzkumných otázek.

Hypotézy k první oblasti výzkumných otázek:

H1 Vietnamské děti jsou plně integrovány do majoritní společnosti, ovládají český jazyk, udržují sociální vazby s českými dětmi, ale i tak jsou pro ně stále významné etnické vazby k vietnamské vlasti, na rodinu a komunitu.

H2 Výsledky vietnamských dětí ve školách jsou obvykle nadprůměrné. Vzdělání je pro ně po rodině nejvýznamnější životní hodnotou.

Hypotézy k druhé oblasti výzkumných otázek:

H3 Vietnamské děti vyučují učitelé s různou délkou praxe, různou aprobací, s různými zkušenostmi a odborností z hlediska multikulturality.

H4 Pedagogové shledávají vietnamské děti již plně integrované, podle nich se od českých dětí se obvykle liší větším nadšením ze studia.

H5 Většina pedagogů do výuky začleňuje činnosti zaměřené na multikulturní problematiku.



### 9.1.2 Výzkumné otázky

Z výzkumného problému jsme odvodili hlavní výzkumné otázky, které jsou z pohledu učitelů zaměřené na to, zdali jsou vietnamské děti integrovány do majoritní společnosti a zdali vnímají nějaké rozdíly mezi českými a vietnamskými žáky. Z pohledu vietnamského dítěte jsme hlavní otázky spojily s etnicitou, prospěchem a jazykovým faktorem. Na základě hlavních výzkumných otázek jsme položili doplňující otázky, které dále výzkum dotvářejí a zpřesňují. Tyto otázky lze rozdělit do několika skupin.

Nejprve se zaměříme na vietnamské žáky a studenty. Při dotazování vietnamských žáků a studentů se otázky mohou rozdělit do tří skupin.

První skupina otázek se zabývá věkem dotazovaných, vnímáním etnicity a prvky integrace. Zde můžeme zařadit tyto otázky: *Jaký je věk dotazovaného? Jak dlouho žije v České republice? Zdali se považuje za Čecha/Češku nebo Vietnamce/Vietnamku? Jak dobře ovládá český jazyk a rodný jazyk? Zdali má více přátel mezi Čechy nebo Vietnamci? Zdali se někdy setkali s narážkami či šikanou kvůli své národnosti? Zdali slyšeli o spolupráci ČSSR a VSR?*

Druhá skupina otázek se týká školy a vzdělání. Zde můžeme zařadit tyto otázky: *Jakou školu právě studují? Zdali vynikají po studijní stránce? Zdali chtějí nadále studovat a jaký obor? Zdali by chtěli pracovat ve stejném oboru jako rodiče? A navštěvují-li nějaký zájmový kroužek?*

Další skupinou otázek jsme se zaměřili na jejich rodiče. Zde řadíme tyto otázky: *Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání jejich rodičů? Kdy k nám jejich rodiče přicestovali? Jak dobře ovládají jejich rodiče český jazyk? Zdali mají jejich rodiče více přátel mezi Čechy nebo Vietnamci? V jakém oboru pracují jejich rodiče? A jakým jazykem vietnamské děti doma s rodiči komunikují?*

Specifickou skupinou otázek jsou nepovinné otázky, mezi které jsme zařadili tyto: *Zda je pro vietnamské děti rodina důležitá? Jaký vztah mají se svými rodiči? Kolik členů žije v jejich domácnosti. Zdali se s rodiči účastní akcí pořádaných vietnamskou komunitou? A Zdali udržují nějaké české tradice a které?*

Abychom na danou problematiku měli ucelený náhled, zaměříme se na úspěšnost integračního procesu vietnamských dětí z pohledu jejich učitelů. Dotazy budou směřovat i na jejich znalosti a odbornost v oboru multikulturality.

První skupina otázek se zaměřuje přímo na pedagoga, do ní můžeme zařadit otázky: *Jaká je délka jejich pedagogické praxe? Zdali působí na vesnické, maloměstské nebo městské škole? Dosažené vzdělání a aprobaci? A zdali je pedagog muž nebo žena?*

Druhá skupina otázek je tvořena otázkami, které se týkají problémů integrace a multikulturní výchovy. Zde můžeme zařadit tyto otázky: *Zdali se pedagog setkal s náznaky rasismu během výuky? Zda pedagog organizuje činnosti zaměřené na poznání jiných kultur a pokud ano jaké a jak často? Zdali věnují více času dětem z minoritních skupin? Jaké jsou jejich znalosti v oblasti multikulturality?* Doplnující otázkou je: *Zdali si pedagogové myslí, že děti vnímají rasové odlišnosti více?*

Do poslední skupiny otázek jsou řazeny otázky, které se konkrétně zaměřují na vietnamské děti a jejich integraci. K těmto otázkám můžeme řadit tyto otázky: *Zdali pedagog hodnotí integraci vietnamských dětí jako složitější vzhledem k jiným minoritním skupinám? Zdali se vietnamské dívky integrují hůře, než vietnamští chlapci? Zdali vnímají nějaké rozdíly mezi českými a vietnamskými dětmi? Zdali užívají jiné metody a přístupy při výchově vietnamských dětí? Jaké jsou jejich znalosti problematiky vietnamské minority? Odkud získali své znalosti o vietnamském etniku a zdali užívají metodické příručky zaměřené na výchovu a vzdělávání vietnamské minority?* Doplnující otázkou zde byla otázka: *Jak hodnotí spolupráci rodičů vietnamských dětí se školou?*

## **9.2 Průběh výzkumu**

### **9.2.1 Výzkumný vzorek**

Po stanovení hlavních a dílčích výzkumných otázek a formulací z nich plynoucích hypotéz přecházíme ke stanovení výzkumného vzorku. Ve výzkumné sondě jsme se zaměřili na vietnamské žáky a studenty různých věkových kategorií studující různé stupně a typy škol a jejich učitele. Výběr vzorků proběhl náhodným výběrem – byly stanoveny různé druhy škol (základní školy, střední školy, gymnázia). Na tyto školy byly distribuovány dotazníky pro vietnamské žáky a studenty a pro jejich učitele. Nejprve jsme využili elektronického oslovení vedení škol, avšak po značném neúspěchu v návratnosti dotazníků a to z důvodů neochoty se podílet na výzkumném šetření, absencí vietnamských žáků na školách či dokonce zapírání přítomnosti vietnamských žáků na škole, posléze jsme přešli k písemné formě dotazníků, k osobnímu oslovení a to nejen škol, ale hlavně samotných Vietnamských dětí či jejich rodičů. Dotazníky byly administrovány v rozmezí

březen 2013 – květen 2013. Návratnost dotazníků, při započítání i neúspěšné komunikace, je 40% (20 kusů dotazníků).

Pro ověření hypotéz H4 a H5 byl stanoven výzkumný vzorek pedagogy, kteří mají zkušenosti s výchovou a vzděláváním vietnamských žáků. Vzhledem k již zmiňované neochotě škol účastnit se na výchovném šetření se nám podařilo získat dotazníky od učitelů celkem 4 škol, dvou městských a dvou vesnických nebo maloměstských. Návratnost dotazníků byla 63 (28 kusů dotazníků). Návratnost dotazníků nám umožnila sestavit pouze drobnější empirické šetření a to výzkumnou sondu.

### 9.2.2 Výzkumné metody

Výzkumná sonda je kvalitativní a pro výzkumné šetření jsme zvolili dotazník. „*Je to způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí.*“<sup>263</sup> Dotazník je tedy soustava předem připravených otázek, na které dotazovaná osoba, takzvaný respondent, písemně odpovídá.

Jak dotazník pro vietnamské děti, tak i dotazník pro jejich učitele byly tvořeny pomocí několika forem otázek, a to uzavřených, polootevřených a otevřených otázek. Použili jsme všechny formy otázek s cílem, abychom pouze násilně nevtěsňovali respondenty do předem připravených odpovědí a oni se mohli sami vyjádřit k dané problematice.<sup>264</sup> V dotaznících byly obsaženy uzavřené polytomické otázky, výčtové a škálové otázky, polootevřené umožňující kromě nabízené alternativy i otevřenou možnost, nebo požadují vysvětlení a otevřené otázky, které poskytují respondentovi prostor pro vyjádření vlastního názoru.

### 9.2.3 Analýza získaných dat

Data z navrácených dotazníků byly zpracovány ručně čárkovací metodou. Otázky byly sumarizovány a získané údaje byly zpracovány do přehledných tabulek četnosti. Volné odpovědi byly sumarizovány do globálnějších celků. Tak byla vypočítána absolutní a následně relativní četnost, obojí pak byly znázorněny v procentech.

Jsme si vědomi faktu, že z důvodu nízkému počtu respondentů nemusí být výzkum dostatečně reprezentativní. Výzkumné šetření však pokládáme za důležité jakožto nástin situace, který může případně posloužit jako podklad k dalším rozsáhlejší výzkumům.

---

<sup>263</sup> GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2010. s. 121.

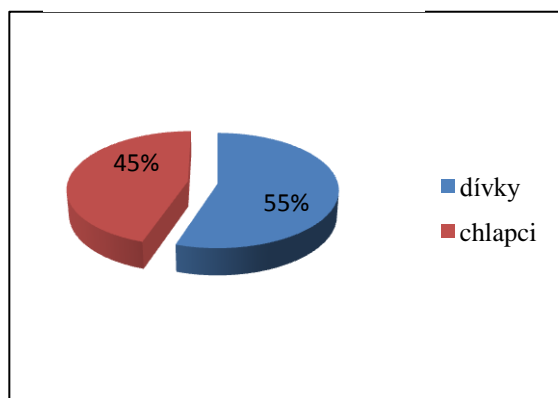
<sup>264</sup> CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007. s. 163-167.

## 9.2.4 Výsledky výzkumné sondy

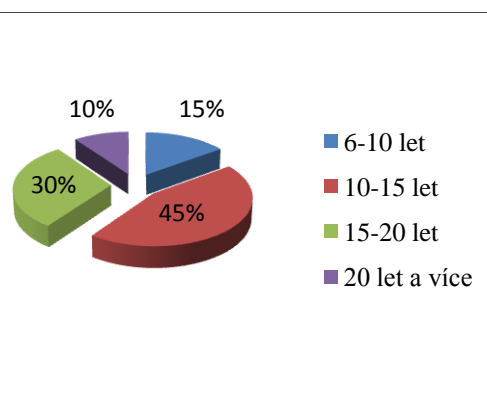
Popis výsledků plyne z analýzy dat získaných z dotazníků. Předně se budeme věnovat analýze odpovědí vietnamských žáků a studentů a posléze analýze odpovědí jejich učitelů. Z dotazníku pro vietnamské žáky a studenty budeme analyzovat věk, délku pobytu v ČR, stupeň školy, kterou studují, výkonnost ve škole, plány na budoucí studium. Naši hlavní pozornost upřeme na otázky týkající se míry integrace, a to etnicity, jazykových znalostí, sociálních vztahů a diskriminace. Dalším bodem dokreslujícím život vietnamských žáků a studentů bude analýza otázek zaměřující se na rodinu a život v komunitě. Z dotazníků pro učitele budeme zkoumat pohlaví učitelů, délku jejich pedagogické praxe, aprobaci, znalosti a jejich uplatnění v oblasti multikulturality a znalosti vietnamské komunity, vnímání odlišností mezi českými a vietnamskými žáky a jejich zkušenosti ze spolupráce s vietnamskými rodiči.

Námi zkoumaného dotazníku se účastnilo celkem 20 vietnamských žáků a studentů. Větší procento zkoumaných je ženského pohlaví, které je zastoupeno v počtu 11 osob, 9 osob je mužského pohlaví. Věk respondentů se pohyboval od 6 do 25 let. Z tohoto počtu bylo největší procento dětí ve věku 10-15 let.

Graf č. 1 – Pohlaví respondentů

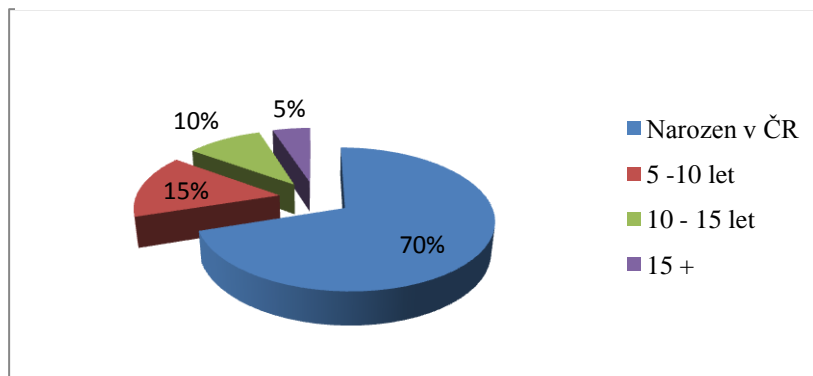


Graf č.2 - Věk



Z námi zkoumaných Vietnamců, se z celkového počtu 20 žáků a studentů, celých 70 % respondentů narodilo v České republice. U zbylých 30% lze díky získaným datům předpokládat, že se do České republiky přistěhovali v předškolním věku.

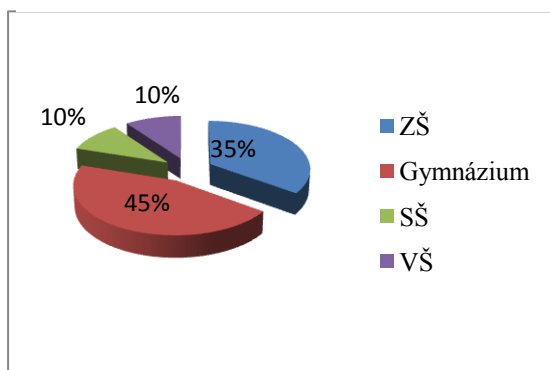
Graf č. 3 – Délka pobytu v ČR



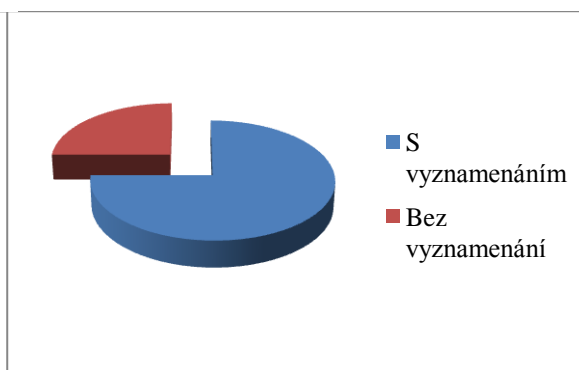
Dotazník by se dal rozdělit na tři oblasti: vzdělávání, míra integrace, rodinný faktor.

V první oblasti jsme zkoumali oblast školy a povinného a nepovinného vzdělávání. Zjistili jsme, že námi zkoumaní žáci a studenti navštěvují základní školy (6), gymnázia (9), střední školy (3) a vysoké školy (2). Školní výsledky vietnamských žáků a studentů jsou nadprůměrné a většina z nich prospívá s vyznamenáním (14), ostatní žáci prospívají bez vyznamenání (6). Úspěšnost žáků je spojena také se stupněm školy, kterou studují. Respondenti studující nižší stupně škol jsou úspěšnější.

Graf č. 4 – školy navštěvované respondenty

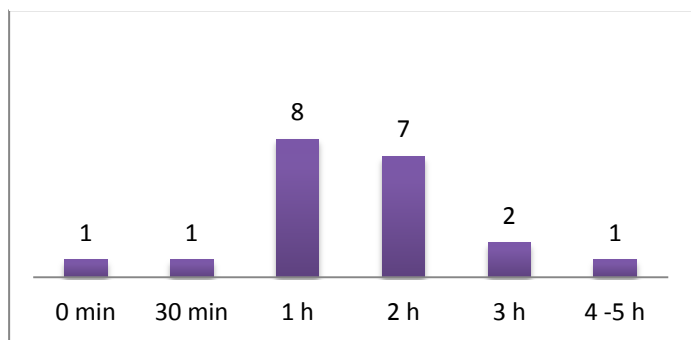


Graf č. 5 – Školní úspěšnost



Vietnamské děti a studenti věnují odlišný čas domácí přípravě do školy. Často záleží na věku a náročnosti školy, kterou studují. Studenti gymnázia a vysokých škol tráví více času samostudiem než děti docházející na základní školy.

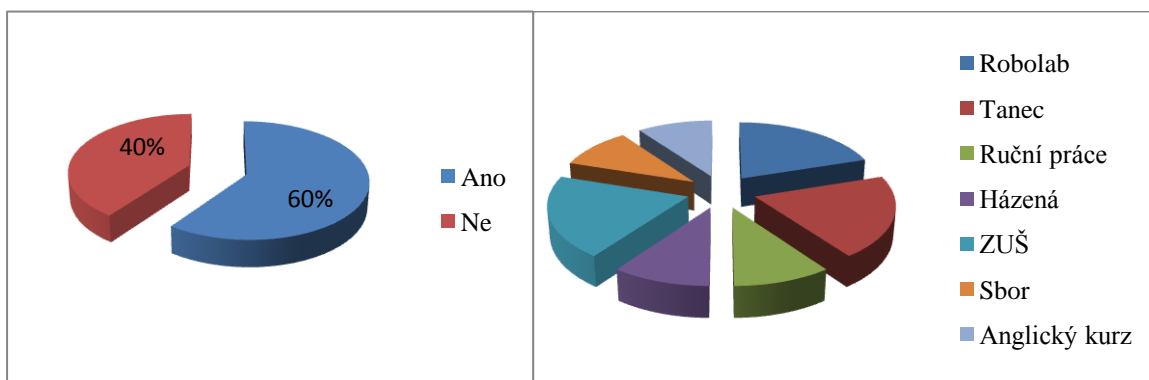
Graf č. 6 – Domácí příprava



Dále jsme se zabývali otázkou účasti na mimoškolních volnočasových aktivitách a kroužcích. Zjistili jsme, že 60 % dotazovaných respondentů navštěvuje zájmové kroužky. Vietnamské děti navštěvují sportovní, umělecké (taneční, hudební, výtvarné) a vzdělávací (cizí jazyky, PC) kroužky. Vietnamské děti uváděli kroužky organizované pod záštitou ŠD, ZUŠ.

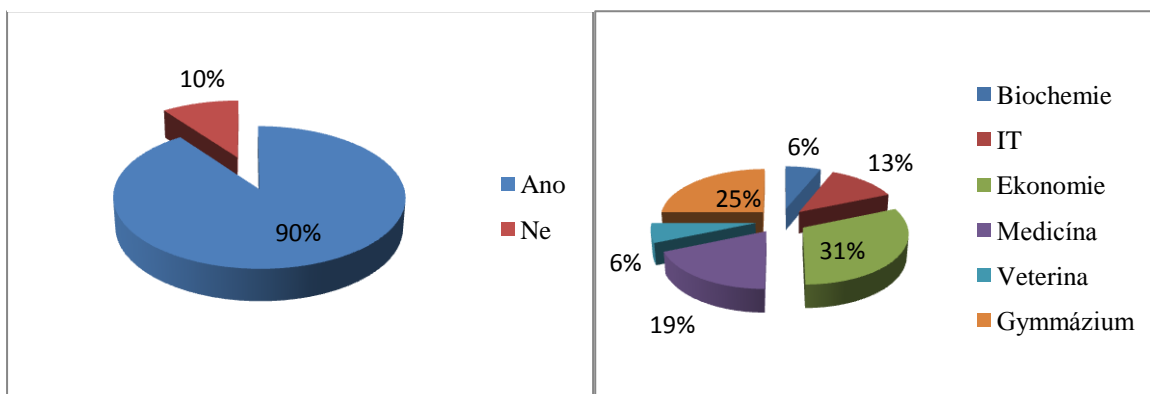
Graf č. 7 – Mimoškolní aktivity

Graf č. 8 – Navštěvované kroužky



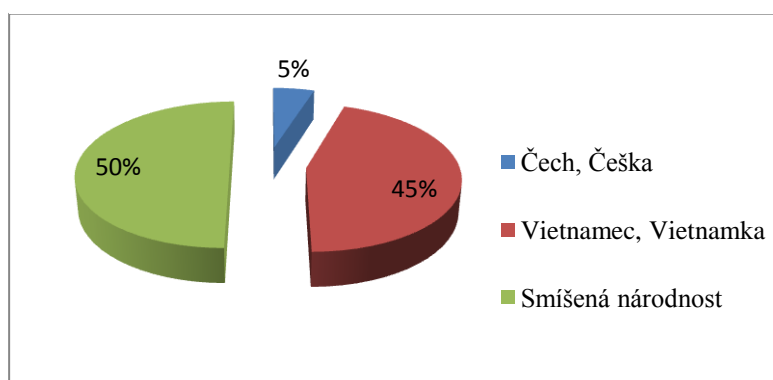
Doplňující otázka uzavírající okruh věnovaný vzdělávání se týkala budoucího studia. 90 % dotázaných uvedlo, že chtějí nadále studovat, 10 % respondentů (studenti VŠ) se k otázce nevyjádřilo. Pro představu přinášíme graf znázorňující obory, které by chtěli vietnamské děti v budoucnu studovat.

Graf č. 9, 10 – Budoucí studium



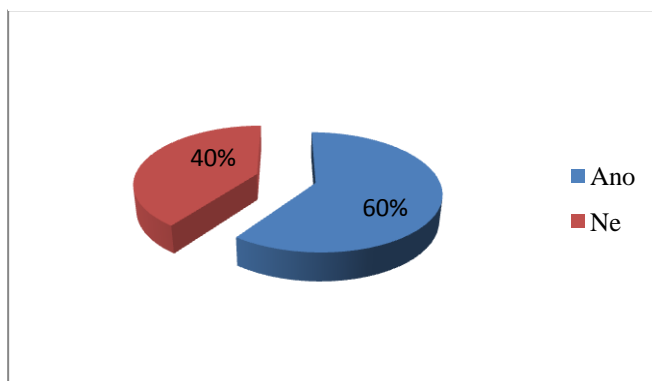
Další zkoumaná oblast se zabývala etnicitou, jazykovými znalostmi a sociálními vazbami. První otázkou z této oblasti jsme se zaměřili na etnicitu. Bylo zjištěno, že 50 % (10) zkoumaného vzorku Vietnamců se cítí mít smíšenou identitu, což znamená, že se neoznačili ani za Vietnamce, ani za Čechy. 45 % (9) z nich se považují za Vietnamce a jeden student (5 %) se označuje jako Čech.

Graf č. 11 - etnicita



V dotazníku jsme položili i otázku týkající se vědomí o spolupráci Československé socialistické republiky a Vietnamské socialistické republiky? 60 % dotazovaných uvedlo, že o spolupráci ČSSR a VSR již slyšelo, lze předpokládat, že byly poučeni svou rodinou. 40 % uvedlo, že o jejich dřívější spolupráci neví. Z dotazníků vyplývá, že povědomí o spolupráci ČSSR a VSR mají hlavně žáci a studenti starší 10 let.

Graf č. 12 - Povědomí o spolupráci ČSSR a VSR

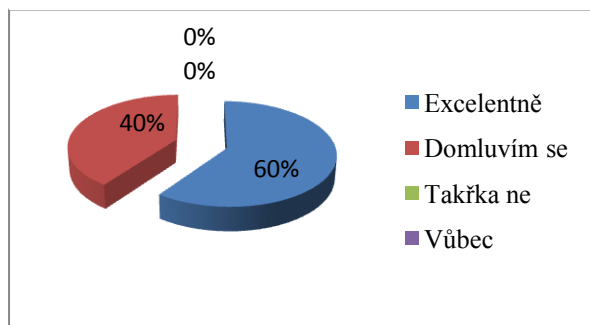


Jazykový faktor je dalším významným ukazatelem integrace do majoritní společnosti, proto byla provedena analýza znalostí českého a vietnamského jazyka.

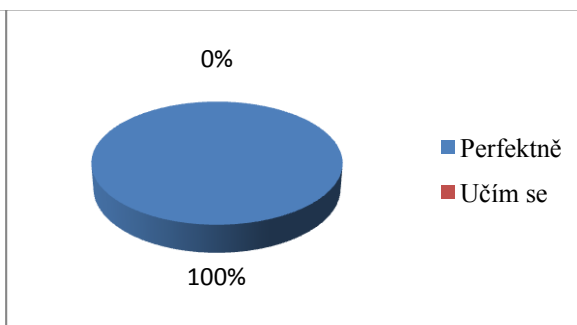
Z hlediska znalosti českého jazyka lze obecně říci, že sledovaný vzorek vietnamských žáků a studentů nemá sebemenší problém s českým jazykem.

V rámci znalostí vietnamštiny jsme zjistili, že úroveň jazyka je excelentní nebo dobrá. Vietnamské děti se domluví bezproblémově svým rodným jazykem. Zachování vietnamského jazyka je dáno přirozenou potřebou dětí domluvit se se svými rodiči. Otázkou zůstává, zdali je zachována jak mluvená, tak psaná a čtená podoba vietnamského jazyka.

Graf č. 13 – Znalost vietnamštiny



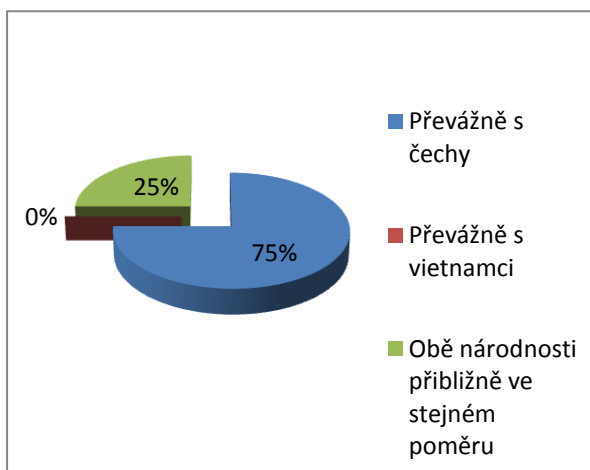
Graf č. 14 – Znalost češtiny



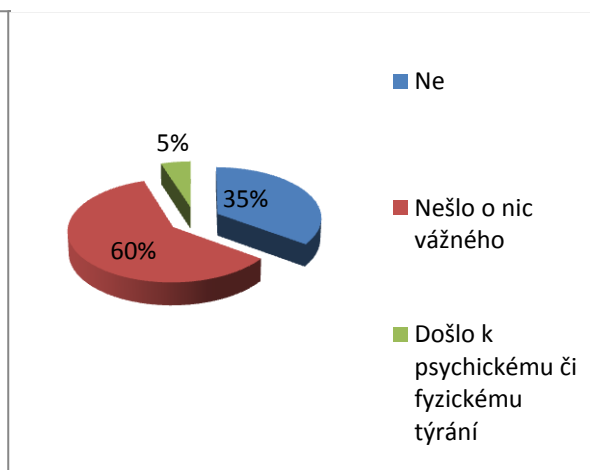


Vzájemné sociální vazby vietnamských a českých žáků a studentů poukazují také na míru integrace. Při výzkumu bylo zjištěno, že 75 % dotazovaných má přátele převážně mezi Čechy, 25 % uvedlo, že sociální vazby s Čechy a s Vietnamci jsou zhruba ve stejném poměru. Míru integrace odhaluje i respekt jak ze strany majority tak i minority je míra tolerance. U Vietnamců navštěvujících české školy pocítilo diskriminaci ze strany majority celých 65 % dotázaných, z toho 5 % z výzkumného vzorku, tedy jedno dítě se setkalo s psychickým týráním či fyzickým násilím u ostatních nešlo o nic vážného.

Graf č. 15 – Sociální vazby

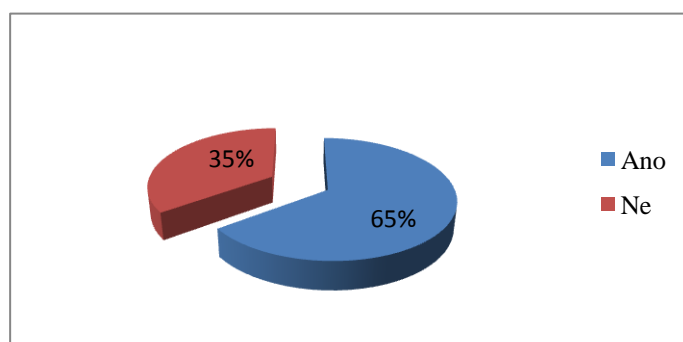


Graf č. 16 - Diskriminace



Doplňující otázka se týkala společenského a kulturního života Vietnamců a udržování českých tradic a svátků. Respondenti uvedli, že v případě 35 % z nich navštěvují akce pořádané vietnamskou komunitou, celých 65 % respondentů napsalo, že se takových akcí neúčastní. Z hlediska udržování českých tradic bylo zjištěno, že všichni dotazovaní udržují nějakou českou tradici. Nejčastěji pak uváděli Vánoce a Velikonoce, Nový rok a Mezinárodní den žen.

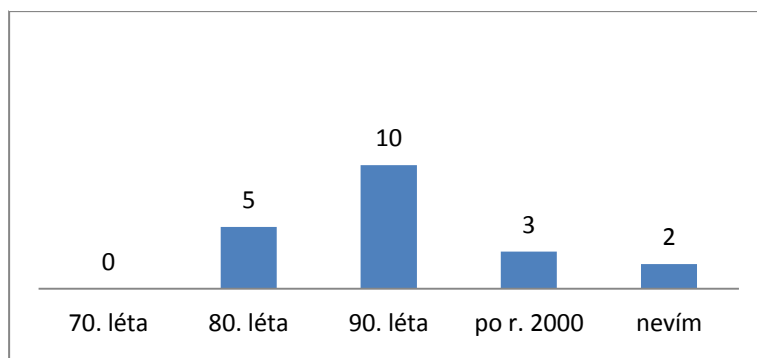
Graf č. 17 - Účast na akcích organizovaných vietnamskou komunitou



S integrací vietnamských dětí úzce souvisí i faktor rodiny, proto jsme se v další části dotazníku věnovali otázkám rodiny a míry integrace jejich rodičů.

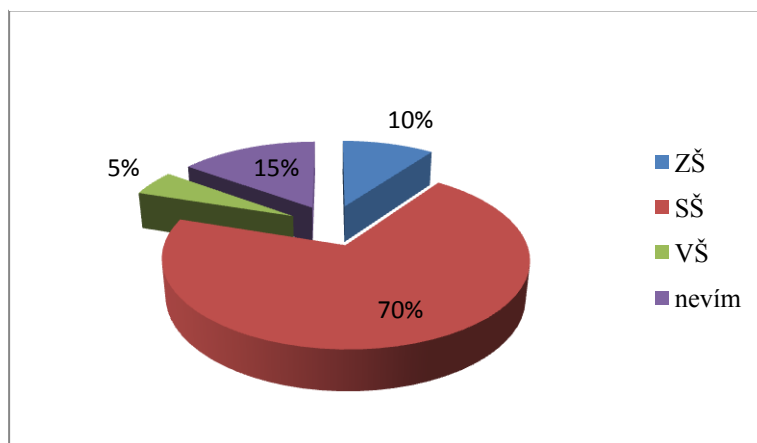
Bylo zjištěno, že většina rodičů přicestovala do České republiky v 90. letech a to 50 % rodičů dotazovaných. 25 % rodičů k nám dorazilo již v 80. letech, 15 % rodičů Vietnamců imigrovalo do České republiky po roce 2000. Dva žáci, tedy 10 % z výzkumného vzorku uvedlo, že přesně neví, kdy k nám rodiče přicestovali.

**Graf č. 18 - Imigrace vietnamských rodičů do ČR**



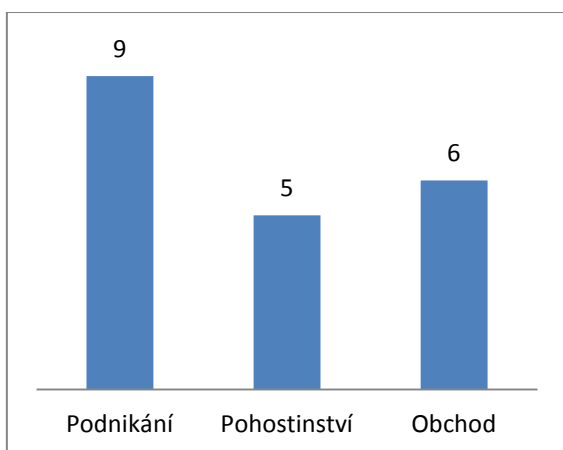
Většina dotazovaných uvedla, že jejich rodiče absolvovali střední školu a to celých 70 % z nich, 10 % vyšlo pouze základní školu, 5 % dokončilo vysokou školu, 15 % dotazovaných uvedlo, že s určitostí neví, jakou školu jejich rodiče vystudovali.

**Graf č. 19 – Vzdělání rodičů**

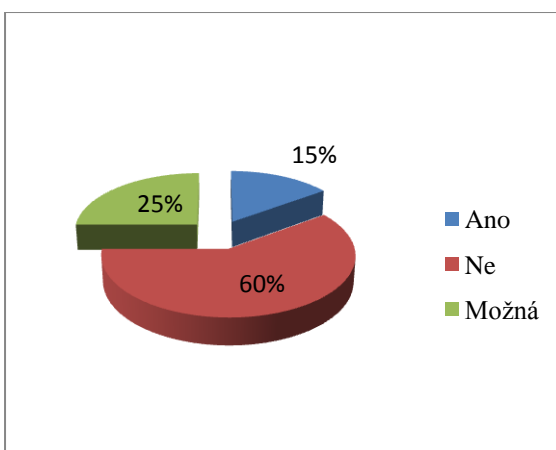


Dále jsme se ptali na obor, ve kterém pracují rodiče respondentů a zdali by jejich děti ve stejném oboru chtěli pracovat. Respondenti uvedli, že jejich rodiče pracují v pohostinství, v obchodě, nebo že podnikají (lze předpokládat, že podnikají ve stejných oborech, tedy v pohostinství nebo vlastní obchod s potravinami či textilem). Na doplňující otázku 60 % dotazovaných odpovědělo, že ve stejném oboru pracovat nechce, 15 % dotazovaných uvedlo, že chce pracovat ve stejném oboru, zbylých 25 % ještě není rozhodnuto.

Graf č. 20 – Pracovní obor rodičů

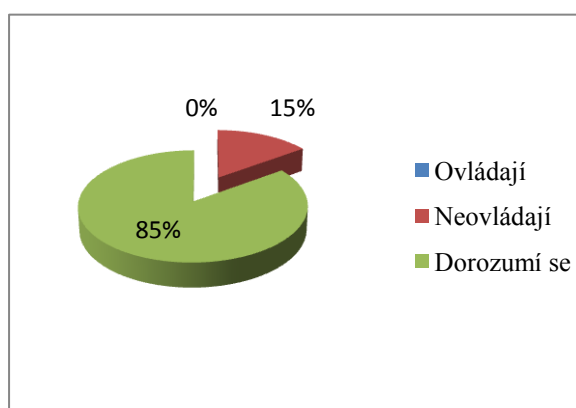


Graf č. 21 - Práce dětí ve stejném oboru

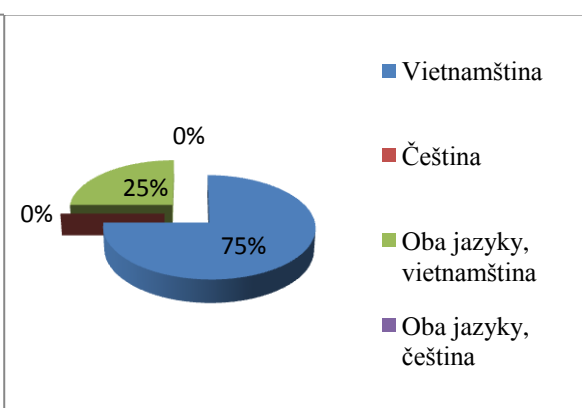


Zajímala nás též znalost českého jazyka u vietnamských rodičů a komunikační jazyk v rámci rodiny. Bylo zjištěno, že 85 % rodičů respondentů českému jazyku rozumí a dokážou konverzovat o základních tématech. Zbylých 15 % rodičů z výzkumného vzorku jazyku majority téměř nerozumí a ovládají pouze základní slova a fráze. Dále respondenti uvedli, že při komunikaci v rodině 75 % z nich používá pouze vietnamštinu, zbylých 25 % se snaží užívat oba jazyky, ale přesto převažuje vietnamština.

Graf č. 22 – Znalost českého jazyka rodičů

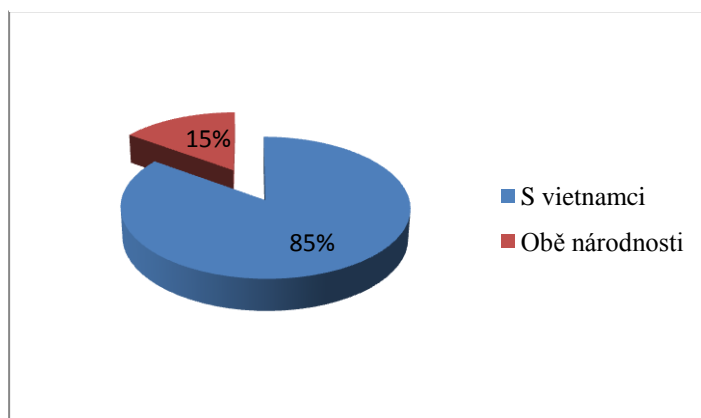


Graf č. 23 – komunikační jazyk v rodině



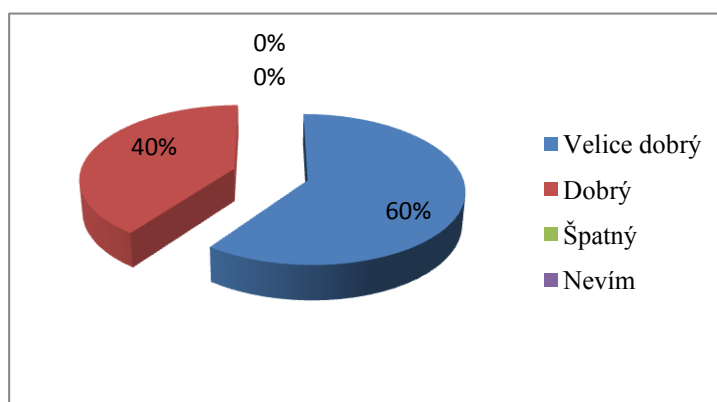
Z hlediska dokreslení míry integrace vietnamských rodičů jsme se zaměřili na jejich sociální vztahy a bylo zjištěno, že 85% vietnamských rodičů udržuje sociální vazby převážně v rámci komunity, zbylých 15 % respondentů uvádí, že jejich rodiče mají přátele mezi Čechy i Vietnamci přibližně ve stejném počtu.

Graf č. 24 – Sociální vazby rodičů



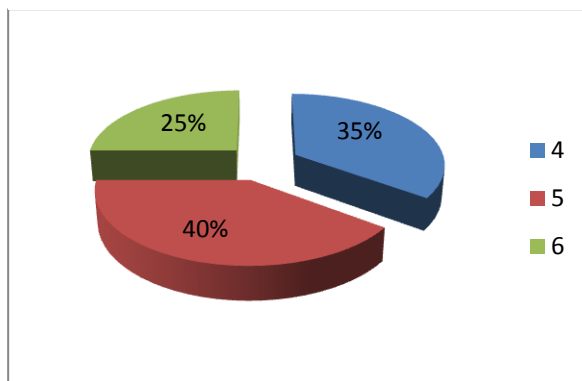
Abychom přiblížili život mladé vietnamské generace z hlediska všech jejich aspektů, zaměřili jsme se i na rodinný faktor a to v sekci nepovinných otázek. Bylo zjištěno, že pro novou generaci Vietnamců je rodina stále velice důležitou hodnotou. Na otázku, zdali považují rodinu za důležitou, všichni respondenti shodně uvedli, že ano. Vztahy v rodině hodnotili jako velice dobrý (60 % dotazovaných) nebo dobrý (40 %), žádný z respondentů nehodnotil vztah s rodiči záporně.

Graf č. 25 – Vztah vietnamských dětí s jejich rodiči



Doplňková otázka se týkala počtu členů v domácnosti. Zjistili jsme, že 35 % žáků a studentů z výzkumného vzorku žije v domácnosti o čtyřech členech, 40 % z nich v domácnosti o 5 členech, a zbylých 25 % žije ve společenství 6 osob.

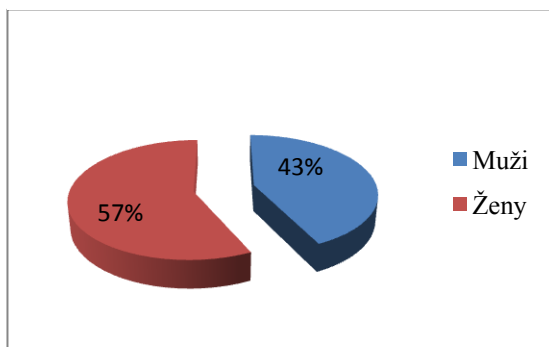
Graf č. 26 - Počet členů ve vietnamské domácnosti



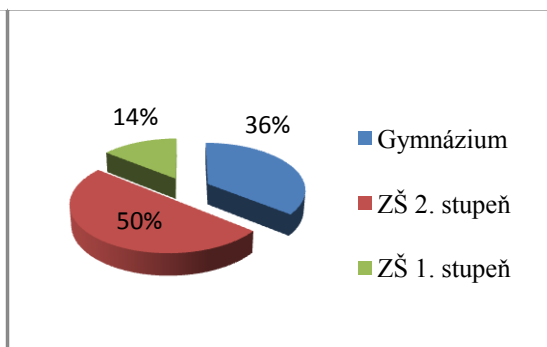
Z učitelského dotazníku jsme analyzovali pohlaví učitelů, délku jejich pedagogické praxe, aprobovanost, obor, který vyučují. Dále jsme se zaměřili na znalosti z oblasti multikulturality a konkrétně vietnamského etnika a na vnímání rozdílů mezi českými a vietnamskými žáky.

Pro námi prováděnou sondu mezi učiteli vzdělávající vietnamské děti jsme shromáždili celkem 28 dotazníků z celkem 7 škol. Ve výzkumu byli zastoupeni učitelé čtyřletých a víceletých gymnázií (10), 2. stupně základních škol (14) a učitelé vyučující na 1. stupni základních škol (4), větší procento pedagogů bylo ženského pohlaví, zastoupeno v počtu 16, 12 pedagogů bylo mužského pohlaví.

Graf č. 27 – Pohlaví dotazovaných pedagogů

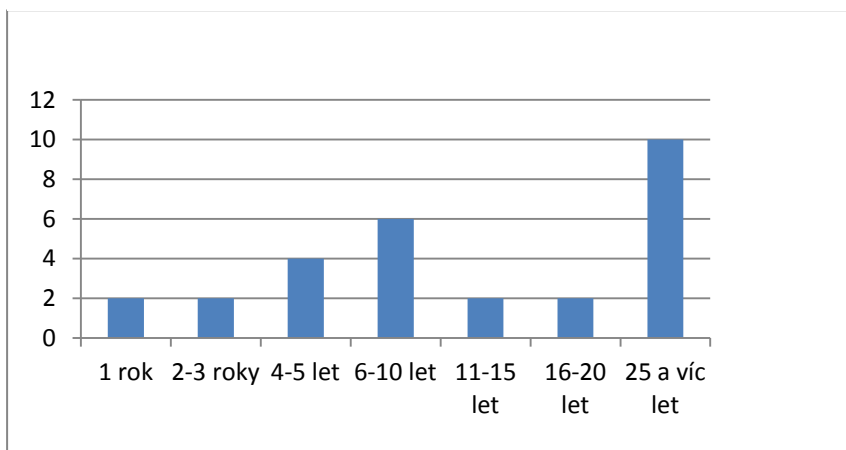


Graf č. 28 – Pracoviště pedagogů



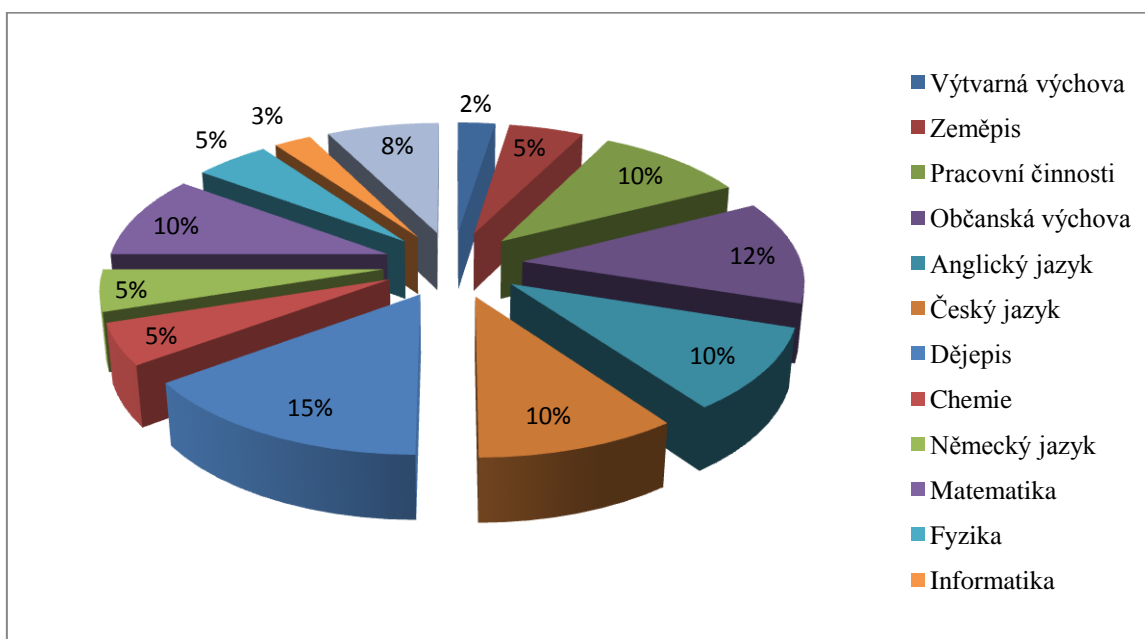
Pedagogy lze dělit podle délky pedagogické praxe na začínající učitele (1-5let), zkušené učitele (5-25let) a konzervativní učitele (nad 25let). Při výzkumu jsme zjistili, že výzkumu se účastnilo 8 učitelů „začátečnicků“, 10 zkušených učitelů a 10 učitelů s delší než 25 letou praxí.

Graf č. 29 – Délka pedagogické praxe



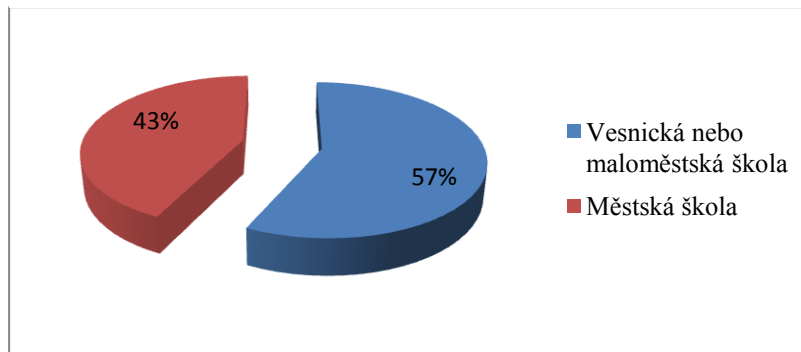
V následujícím grafu si uvedeme spektrum předmětů vyučovaných dotazovanými pedagogy. Z dotazníků vyplývá, že pedagogové téměř ve všech případech vyučují předměty, ke kterým mají aprobaci. Učitelé na gymnáziích většinou vyučují jeden až dva předměty.

Graf č. 30 – Vyučované předměty



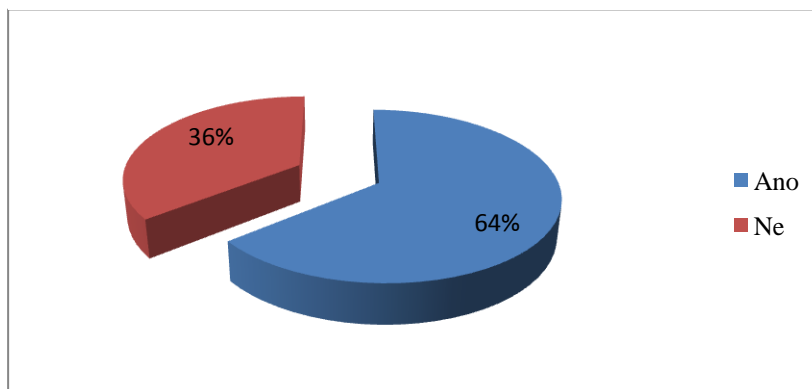
Dalším zjištěním bylo, že 16 dotazovaných učitelů působí na vesnické či maloměstské škole a zbylých 12 působí na městské škole.

Graf č. 31 – Umístění škol



Další oblast, na kterou jsme se v dotazníku zaměřili, byla oblast multikulturality. Celkem 64 % pedagogů uvedlo, že na jejich školách se organizují činnosti zaměřené na poznávání jiných kultur. Zbylých 36 % zvolilo zápornou odpověď.

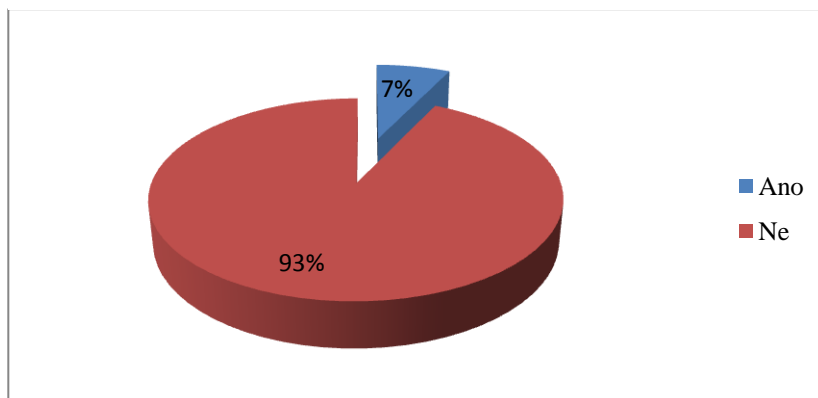
Graf č. 32 - Činnosti v oblasti multikulturality



Podotázkou zde bylo, jak často se takové činnosti na škole provádějí a v jaké formě. Pedagogové nejčastěji uváděli, že se školy problematikou multikulturality a poznávání jiných kultur zabývají jednou, dvakrát i třikrát do roka, popřípadě průběžně vzhledem k aktuálnímu dění, dále zmiňují, že činnosti jsou organizovány formou projektů nebo projektových dní, kterých se obvykle účastní žáci ze všech ročníků eventuálně v hodinách občanské výchovy, základů společenských věd, v zeměpisu či v cizích jazycích v rámci poznávání jiných kultur a zemí.

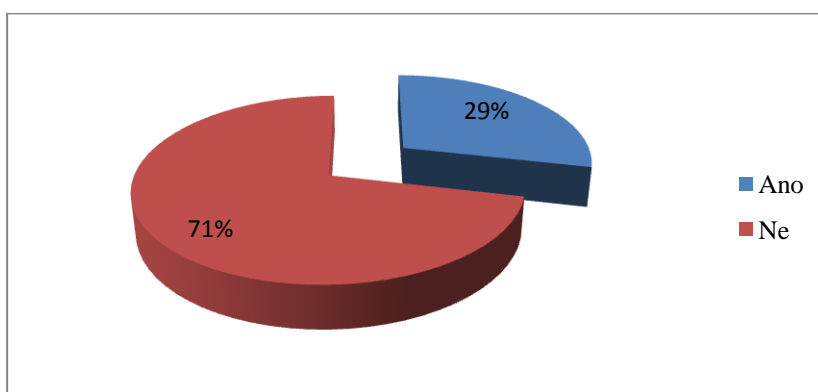
Výzkumem dále bylo zjištěno, že z dotazovaných 28 pedagogů se pouze dva setkali s náznaky rasismu ve svých třídách.

Graf č 33 - Náznaky rasismu ve třídách



Při zjišťování, zdali se pedagogové věnují více dětem z minoritních skupin, 71 % z nich odpovědělo záporně, jeden učitel uvedl, že konkrétně v případě vietnamských dětí není třeba. Zbýlých 29 % uvedlo, že se dětem z minoritních skupin věnuje více a k podotázce *Jak často se dětem věnujete?* napsali, že dětem se věnují individuálně dle jejich potřeby.

Graf č. 34 - Věnování se dětem z minoritních skupin

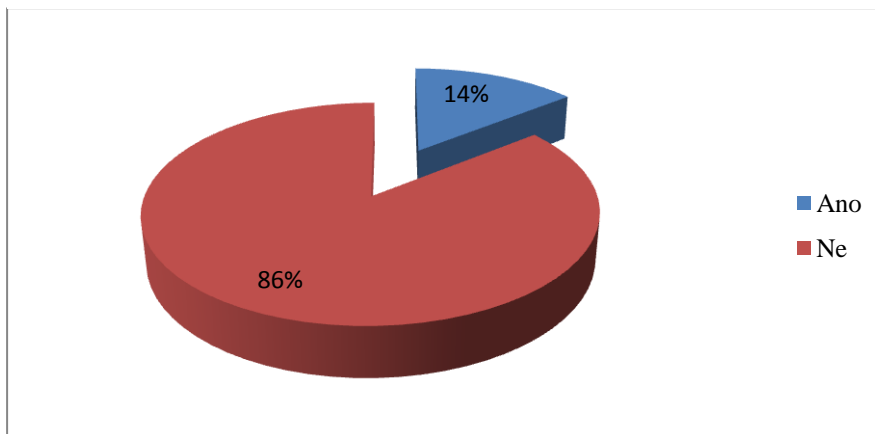


Otázkou uzavírající oblast multikulturality byla otázka, zjišťující zdali si učitelé myslí, že děti vnímají rasové odlišnosti více, než dospělí. Respondenti ve většině případů (86 %) uvedli, že se nedomnívají, že by děti vnímaly rasové odlišnosti více. 14 %



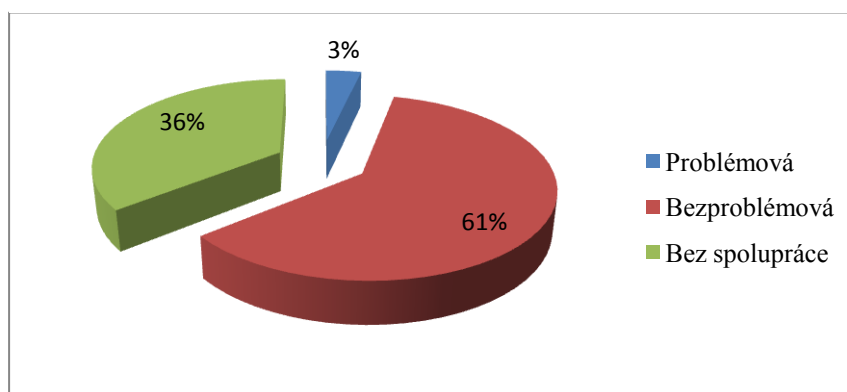
respondentů se domnívá, že ano a jeden pedagog uvedl, že je to vnímání rasových odlišností dítětem je individuální a záleží na prostředí a výchově.

Graf č. 35 - Vnímání rasových odlišností u dětí



Pedagogové dále měli zhodnotit spolupráci vietnamských rodičů se školou. Více jak polovina pedagogů (61 %) hodnotí spolupráci vietnamských rodičů se školou jako bezproblémovou. 3 % pedagogů spolupráci vnímá jako problémovou, Zbylých 36 % uvádějí, že vietnamští rodiče se školou nespolupracují

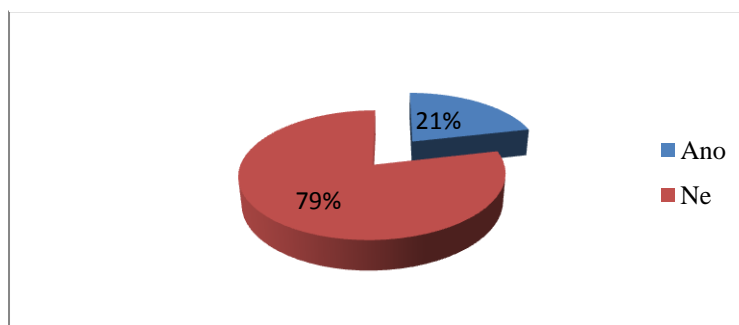
Graf č. 36 - Spolupráce vietnamských rodičů se školou



V závěrečné části dotazníku jsme se zaměřili na konkrétní práci pedagogů s vietnamskými dětmi.

Ze získaných dat vyplývá, že mnozí dotazovaní pedagogové (79 %) nevnímají adaptaci vietnamských dětí na školní prostředí nijak složitější vzhledem k adaptaci českých dětí. Pouhých 21 % má zkušenosti s jejich složitější adaptací na školu.

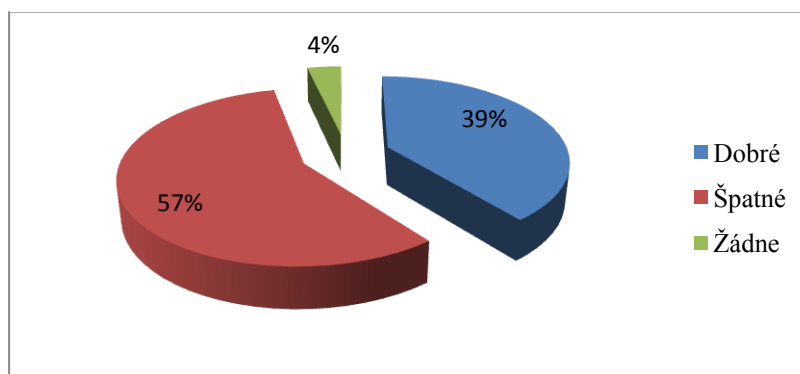
Graf č. 37 - Je adaptace vietnamských dětí složitější?



Vzhledem k tomu, že dotazovaní pedagogové měli zkušenosti s výchovou a vzděláváním vietnamských dětí, naše další otázka směřovala na znalosti pedagogů v oblasti multikulturality a konkrétně pak vietnamského etnika. Doplňující otázka se vztahovala ke zdrojům, kde pedagogové získali své znalosti.

Bylo zjištěno, že 39 % pedagogů hodnotí své znalosti z oblasti multikulturality a vietnamského etnika jako dobré, 57 % pedagogů shledává své znalosti špatnými a jeden pedagog uvádí, že v této oblasti nemá žádné znalosti. Z dotazníků jsme vysledovali, že většina pedagogů, kteří hodnotí své znalosti kladně, se s problematikou multikulturality setkala již během vysokoškolských studií a získala své znalosti během přednášek a seminářů. Řada pedagogů hodnotících své znalosti negativně se k problematice dostala

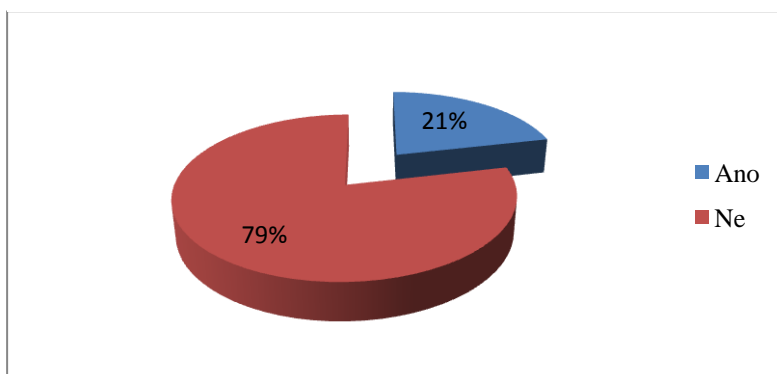
Graf č. 38 – Znalosti v oblasti multikulturální výchovy a vietnamského etnika



pouze pomocí samostudia.

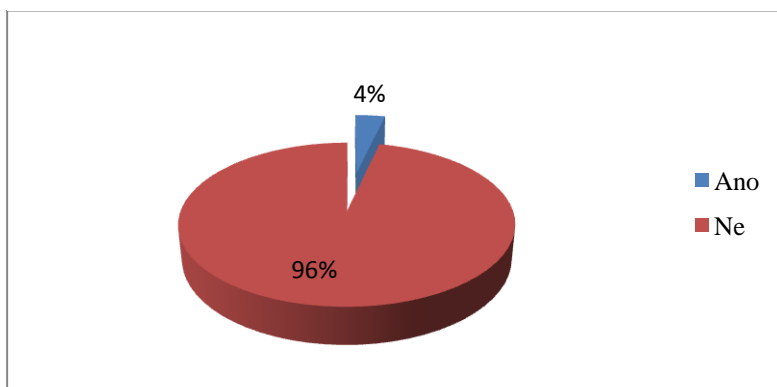
Učitelé dále odpovídali na otázku zkoumající užívání metodických příruček zaměřených na výchovu a vzdělávání vietnamských dětí. Výzkum zjistil, že pouhých 21% pedagogů používá metodické příručky zabývající se vietnamskými dětmi.

**Graf č. 39 - Používání metodických příruček**



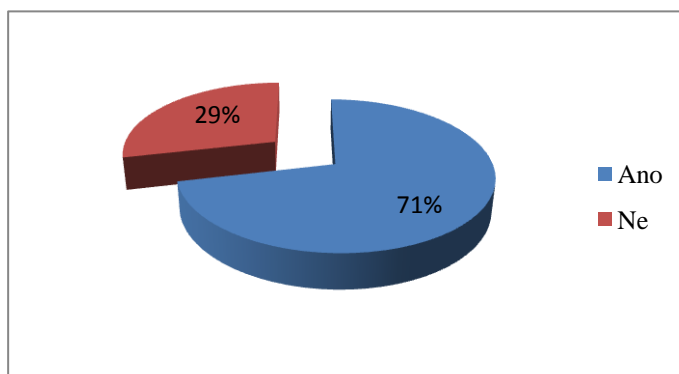
K dokreslení dané problematiky jsme položili i doplňující otázky týkající se užívání jiných metod a forem výuky při výchově a vzdělávání vietnamských žáků. Celých 96 % respondentů uvedlo, že používá ve výuce vietnamských žáků stejné metody a formy výuky jako při vzdělávání ostatních dětí. Jeden učitel uvedl, že při vzdělávání vietnamských žáků využívá individuální práce s logopedem, s rodiči a případně s představiteli vietnamské komunity.

**Graf č. 40 - Užívání jiných metod a forem výuky**



Posledním zkoumaným problémem bylo vnímání rozdílů mezi vietnamskými a českými žáky z pohledu jejich pedagogů. Primárně bylo zjištěno, že většina (71 %) dotazovaných pedagogů uvádí, že vnímají odlišnosti mezi českými a vietnamskými žáky. Zbýlých 29 % uvedlo, že nezaznamenalo žádné rozdíly. Pedagogové vnímající rozdíly mezi českými a vietnamskými žáky uvádějí: „*Jsou slušnější a vychovanější.*“, „*více snahy*“, „*jsou cílevědomější, ukázněnější*“, „*důslednější, chytřejší (moje zkušenost*“. Jedna z dotazovaných učitelek uvedla, že „*Vietnamský žák je velmi ctižádostivý, chce poznat vše nové, velmi dobře v hodinách spolupracuje. Možná je to způsobené novým prostředím a tím, že touží co nejvíce proniknout do naší kultury. V případě hudební výchovy chce znát co nejvíce českých písní, přináší nové písně a má přehled o kulturním dění.*“. Pedagogové tedy hodnotí vietnamské žáky velice kladně. Uvádějí, že jsou cílevědomé, ukázněné, ctižádostivé. Jeden pedagog uvedl i rozdíl v jazykové úrovni.

Graf č. 41 - Rozdíly mezi českými a vietnamskými dětmi



### 9.3 Shrnutí

Dotazníkovou metodou jsme zkoumali úspěšnost integrace vietnamských žáků a studentů. Dotazníky byly předloženy k vyplnění nejen vietnamským žákům a studentům, ale i jejich pedagogům. Po vyhodnocení dotazníků a zpracování do tabulek a grafů jsme zjištěné výsledky porovnali se stanovenými hypotézami.

Námi provedená výzkumná sonda potvrdila některé hypotézy, některé jsme naopak vyvrátili. Potvrdili jsme hypotézu 1 – ve výzkumu bylo zjištěno, že jsou plně integrováni do české majoritní společnosti, český jazyk ovládají perfektně, udržují sociální vazby s českými dětmi, udržují některé české svátky a tradice. Zjistili jsme, že rodiče

dotazovaných Vietnamců neovládají cílový jazyk tak dobře jako jejich děti a sociální vazby udržují spíše jen v rámci vietnamské komunity. Tím jsme potvrdili, že mladá generace Vietnamců oproti předešlé generaci je již zcela integrována. Zároveň však stále cítí vazby k rodině, komunitě a k vietnamské vlasti.

Hypotézu 2 jsme vyvrátili zjištěním, že výsledky vietnamských žáků jsou průměrné. Nicméně respondenti z výzkumného vzorku mají vzdělání k úctě a všichni dotazovaní plánují pokračovat ve studiu na vyšším stupni.

V oblasti zkoumající pohled pedagogů na jejich vietnamské žáky a studenty jsme potvrdili hypotézu 3 zjištěním, že vietnamské žáky a studenty vychovávají a vzdělávají učitelé s různou délkou praxe, různou aprobačí, a různými zkušenostmi a odborností z hlediska multikulturality. Potvrdili jsme také, že pedagogové shledávají vietnamské děti plně integrované a hodnotí kladně jejich přístup ke škole a studiu.

V dotazníkovém šetření byla potvrzena i hypotéza 4. Bylo zjištěno, že z pohledu učitelů je proces integrace vietnamských dětí úspěšný. Od svých českých spolužáků se podle většiny dotazovaných liší větším nadšením z nabývání nových vědomostí.

Hypotéza 5 byla vyvrácena zjištěním, že polovina dotazovaných pedagogů neorganizuje činnosti zaměřené na poznávání jiných kultur. Bylo zjištěno, že k činnostem zaměřujícím se na multikulturní problematiku ve výuce mají blíže učitelé humanitních předmětů.

Z výzkumné sondy tedy vyplývá, že mladá generace Vietnamců se úspěšně integruje do majoritní společnosti. Především to platí v oblasti kulturní, identifikační i sociální. Pedagogové toto zjištění jen potvrzují.

## Závěr

V současné době se setkáváme s lidmi různých národností a kultur. Můžeme to chápat jako šanci k rozvíjení vzájemnosti a ke kultivaci sebe samých skrze poznávání jiných kultur. Zvláště v České republice se setkáváme se zcela novým fenoménem, a to jsou vietnamské děti. Většina z nich se zde již narodila a v současnosti navštěvují všechny stupně českých škol. Na českých vzdělávacích institucích se stávají významnou složkou, která by neměla být opomíjena. Znalosti v oblasti východní kultury, která má odlišné tradice a hodnoty, vedou k pochopení jinakosti a mohou pomoci pedagogům k porozumění situacím, ve kterých se vietnamské děti nachází.

Diplomová práce pojednává o problematice vietnamských dětí na českých školách. Teoretická část nejprve zkoumá ukotvení vietnamské tematiky v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání a gymnázia a konkrétně pak v Multikulturní výchově. Další kapitoly pojednávají o zemi, ze které vietnamské děti pocházejí. Tato část přibližuje historii i současnost Vietnamu dále se zabývá vietnamskou kulturou a jejími specifiky – odlišnými tradicemi, zvyky, které ovlivňují i život Vietnamců v České republice. Vietnamské děti u nás jsou ovlivňovány dvěma kulturami, i přes vliv české kultury si však v sobě uchovávají původní vietnamskou identitu.

Další část diplomové práce se věnuje česko-vietnamským vztahům. Poukazuje na to, že historie vietnamské migrace k nám má hluboké kořeny. Postupem času se změnil důvod pobytu zde od původních studijních cílů až po současné ekonomické důvody. Mění se situace, a Vietnamci se svými dětmi se zde natrvalo usazují, tím také započíná jejich dlouhá cesta integrace do majoritní společnosti.

Následující kapitola podává informace o různých aspektech života ve vietnamské komunitě v České republice.

Sedmá kapitola se zabývá vietnamským vzděláváním, jeho tradicemi, historií a současným systémem. Poukazuje na silné a slabé stránky vzdělávacího systému. Odlišnosti vzdělávacího systému ve Vietnamu a České republice jsou z této kapitoly patrné. Pro vietnamské děti, které často mají zkušenosti se vzděláváním ve Vietnamu, může nástup na českou školu představovat velkou zátěž. Pro pedagogy, kteří budou obeznámeni s odlišnostmi obou vzdělávacích systémů, mohou vietnamské žáky lépe pochopit a tím usnadnit integraci.

Závěrečná kapitola teoretické části se zabývá konkrétně problematikou vzdělávání dětí s vietnamskými kořeny. Přibližuje školní specifika vietnamských dětí a problémy, se

kterými se mohou ve školních lavicích setkat, a přístupy k jejich řešení. Kapitola se zabývá i cíly výchovy a vzdělávání Vietnamců u nás.

Hlavním cílem této práce bylo přiblížit čtenářům všechny aspekty ovlivňující integraci vietnamských žáků, neboť znalost Vietnamu, jeho historie, současnosti, východní kultury, tradic a zvyků a dostatečná informovanost o různých aspektech současného života Vietnamců v České republice vede k porozumění dané problematice. Pedagog se znalostmi odlišností vietnamské a české kultury, dokáže vnímat a rychle specifikovat odlišné stereotypy chování a jednání vietnamských žáků, tím že bude znát svého žáka se všemi jeho zvláštnostmi, dokáže pozitivně ovlivnit proces jeho integrace. Věřím, že jsem poskytla ucelené informace o různých aspektech ovlivňující integraci vietnamských dětí a tím i splnila cíl diplomové práce.

Praktická část diplomové práce měla za cíl zmapovat blíže problematiku integrace vietnamských dětí na českých školách. Problematika byla zkoumána na základě dotazníků s 20 respondenty z řad mladé generace Vietnamců a s 28 respondenty z řad jejich pedagogů s využitím metod kvalitativního výzkumu K analýze získaných dat jsme využili ruční čárkovací metodu.

Dostat se do bližšího kontaktu s vietnamskými dětmi se nepodaří každému, a proto zmapování dané problematiky bylo mírně ztíženo. Při výzkumu jsme se setkali s odmítavým přístupem škol. Některé školy se odmítli průzkumu zúčastnit s odůvodněním, že vietnamské děti na jejich škole jsou plně integrováni a že není třeba je „rozrušovat“ dotazníkem, vedení jedné z oslovených škol dokonce vietnamské žáky zapřelo. Vzhledem k těmto komplikacím nebylo možné provést výzkum jako takový.

I tak jsme rádi, že jsme získali aspoň malý výzkumný vzorek vietnamských dětí a pedagogů, kteří s nimi pracují, díky čemuž jsme mohli provést výzkumnou sondu do dané problematiky a tak dát čtenáři možnost alespoň okrajově nahlédnout na jejich kulturu a dát tak možnost pochopit jejich styl života.

Hypotézy o úspěšném začlenění vietnamských žáků do majoritní společnosti byly potvrzeny.

Domnívám se, že i přes nastalé komplikace se nám podařilo zmapovat danou problematiku a tím byl splněn i cíl praktické části diplomové práce. Předkládaná práce může sloužit pedagogům a dalším případným čtenářům jako ucelený zdroj informací o dané problematice popřípadě jako inspirace k dalšímu studiu.

## **Prameny a Literatura**

### **Literatura:**

- ASLAN, E. *Migrace a kulturní konflikty*. Vyd. 1. Editor Harald Christian Scheu. Praha: Auditorium, 2011, 322 s. ISBN 978-808-7284-070.
- BROUČEK, S. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003, 121 s.
- ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: Nakladatelství H&H, 2006, 223 s.
- *Dračí král: Vietnamské pohádky*. Praha: Dauphin, 2001. 144 s. ISBN 80-7272-039-2.
- *Encyklopedie Zeměpis světa*. V Praze: Columbus, 2002, 512 s. ISBN 80-901-7276-8.
- *Etnické komunity v české společnosti*. Vyd. 1. Editor Dana Bittnerová, Mirjam Moravcová. Praha: Ermat, 2006, 411 s. ISBN 80-903-0867-8.
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6
- HEJZLAR, J. *Vietnamské umění*. 1. vyd. Praha: Artia, 1974. 257 s.
- HLAVATÁ, L. a kolektiv. *Dějiny Vietnamu*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, 357 s. Dějiny států. ISBN 978-807-1069-652.
- CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- IČO, J. *Náboženství ve Vietnamu*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, 38 s.
- KOCOUREK, J. *Vietnamská kuchyně*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, 38 s. ISBN 978-80-85394-76-4.
- *Kontrastní hodnoty a multikulturní společnost: sborník z mezinárodní konference 19. až 22. září 2001 v Praze*. Praha : Filozofický ústav AV ČR, 2002. ed Krejčí, Jaroslav 123 s.
- *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. 1. vyd. Editor Yana Leontiyeva. Praha: Sociologický



- ústav AV ČR, 2006, 95 s. Sociologické studie (Sociologický ústav AV ČR), sv. 06:2. ISBN 80-733-0098-2.
- MÜLLEROVÁ, P., *Vietnam*. Praha: Libri, 2004. 127 s. ISBN: 80-7277-255-4 (brož.)
  - *Náboženství a společnost v jižní a jihovýchodní Asii: tradice a současnost*. Vyd. 1. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky, 2005, iv, 355 s. ISBN 80-854-2557-2.
  - *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, 98 s. ISBN 80-211-0372-8.
  - Khac Vien, N. *Dejiny Vietnamu*. Bratislava: Pravda, 1978, 330 s.
  - *RAAdce učitele*. [A-B2] / [Vít Beran, Ondřej Hausenblas, Hana Košťálová, Hana Kasíková, editoři]. . Praha : Raabe, 2000- 1 sv. (různé stránkování)
  - RAY, N.; BALASINGAMCHOW, Y.; STEWART, I. *Vietnam*. 2. české vyd. Praha: Svojtka, 2010, 580 s. ISBN 978-80-256-0423-6.
  - PECHOVÁ, E. *Vietnamský lunární nový rok: (Tết nguyên đán)*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, 38 s. ISBN 978-80-85394-70-2.
  - PICKA, J. *Vietnam: země pod obratníkem Raka : příroda a lidé*. Olomouc: Poznání, 2007, 175 s. ISBN 978-80-86606-65-1.
  - *Současná problematika východoasijských menšin v České republice*. 1. vyd. Editor Ivona Barešová. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, 126 s. ISBN 978-802-4426-457.
  - SULLIVAN, J. *Vietnam*. Brno: Computer Press, 2010. 272 s. ISBN 978-80-251-2193-1.
  - ŠINDELAŘOVÁ, J. *Metodika práce s žáky-cizinci v základní škole*. Ústí nad Labem : Univerzita J. E. Purkyně, 2012. ISBN: 978-80-7414-559-9
  - ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 200 s. ISBN 80-7178-648-9.
  - ŠIŠKOVÁ, T. Ed. *Výchova k toleranci a proti rasismu: [multikulturní výchova v praxi]*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2008. 208 s. ISBN 80-736-7182-4

- VASILJEV, I. *Vietnamština - jazyk na protipólu*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, 39 s. ISBN 978-80-85394-71-9.
- VASILJEV, I. *Za dědictvím starých Vietů*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999, 223 s.
- VOHRADNÍKOVÁ, K. *Vietnamské divadlo: [tradiční formy a zrod moderní činohry]*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, 35 s. ISBN 978-80-85394-69-6.
- *Bambus: časopis pro žáky vietnamské národnosti žijící v ČR = CâyTre : tap chí dành cho hoc sinh VN dang sông tai CH Séc*. Praha: Občanské sdružení Klub Bambus, 2004

### Elektronické zdroje:

- BROUČEK, S. *Historie imigrace z Vietnamu do českých zemí*. [online], [2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2005040901#1989>
- České noviny. *Policie: Počet nelegálně pobývajících lidí v ČR loni mírně vzrostl* [online], [cit. 2013-05-27]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/policie-pocet-nelegalne-pobyvajicich-lidi-v-cr-loni-mirne-vzrostl/916690>
- Česká televize. *Chceme být uznávanou menšinou, volají Vietnamci* [online], [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/203743-chceme-byt-uznanou-mensinou-volaji-vietnamci/>
- *Česko-vietnamská společnost* [online], [cit. 2013-05-28]. Dostupné z: <http://www.cvs-praha.cz>
- Český statistický úřad. *Cizinci: vzdělávání* [online], [cit. 2013-06-15]. Dostupné z: [https://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove\\_udaje/ciz\\_vzdelavani](https://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_vzdelavani)
- Český statistický úřad. *Obyvatelstvo podle sčítání lidu, domů, bytů*. [online], [2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.scitani.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/04000-12>
- DVOŘÁKOVÁ, M. *Potomci vietnamských přistěhovalců a české občanství* [online], [cit. 2013-05-28] Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2011123001>

- Eivcn. *IV sjezd svazu Vietnamců v České republice* [online], [cit. 2013-05-28]. Dostupné z: <http://eicvn.eu/v-magazin/viet-magazin/aktualn-ve-vietnamske-komunit/6093-iv-sjezd-svazu-vietnamc-v-eske-republice>
- Inkluzivní škola. *Vietnam*. [online]. [cit. 2013-06-04]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/vietnam>.
- Inkluzivní škola. *Kdo jsou nově příchozí*. [online], [cit. 2013-05-30]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/pocty-cizincu-na-skolach>
- Inkluzivní škola. *Sociokulturní odlišnost*. [online],[2013-06-11]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-odkud-prichazi-do-cr/sociokulturni-odlisnost>
- Kurzy. *Vietnamský dong* [online], [2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/VND-vietnamsky-dong/>
- MARTÍNKOVÁ, Š. *Chrastavské děti*. In: [online], [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocianku=2006071101>
- Migrace online. *Vzdělávání dětí cizinců: výzva českému školství*. [online], [cit. 2013-05-27]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/vzdelavani-deti-cizincu-vyzva-ceskemu-skolstvi>
- Ministerstvo vnitra ČR. *Občané EU a jejich rodinní příslušníci*. [online], [2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-eu-a-jejich-rodinni-prislusnici.aspx>
- Ministerstvo zahraničních věcí. *Vietnam*. [online], [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie\\_statu/asi/vietnam/index.html](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/vietnam/index.html)
- Ministerstvo zahraničních věcí. *Ekonomická charakteristika země* [online], [2013-03-27]. Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie\\_statu/asi/vietnam/ekonomika/ekonomicka\\_charakteristika\\_zeme.html](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/vietnam/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html)
- Ministerstvo zahraničních věcí. *Vnitropolitická charakteristika* [online], [2013-03-20]. Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie\\_statu/asi/vietnam/politika/vnitropoliticka\\_charakteristika.html](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/vietnam/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html)

- Národní ústav pro vzdělávání (NÚV). *Rámcové vzdělávací programy* [online]. 2011–2013, poslední revize neuvedeno [cit. 2013\_05-29], Dostupné z:  [<http://nuv.cz/ramcove-vzdelavaciprogramy>](http://nuv.cz/ramcove-vzdelavaciprogramy)
- NĚMEČEK, Jiří. Cizinci v ČR: Vietnamci u nás zakořenili. [online]. [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/cizinci\\_v\\_cr\\_vietnamci\\_u\\_nas\\_zakorenili20120214](http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/cizinci_v_cr_vietnamci_u_nas_zakorenili20120214)
- OECD. *International migration policies and data* [online], [2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/els/mig/keystat.htm>
- OSN. *O právech dítěte* [online]. [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>, s. 7.
- *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia*. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. 100 s. [cit. 2013-06-09]. Dostupné z WWW:  [<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPG-2007-07\\_final.pdf>](http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPG-2007-07_final.pdf). ISBN 978-80-87000-11-3.
- *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. 126 s. [cit. 2013-06-09]. Dostupné z WWW:  [<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV\\_2007-07.pdf>](http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf).
- ROMEA. *Vietnamci v ČR usilují o uznání jako národnostní menšina. Překazit jim to může pověst drogové mafie* [online], [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vietnamci-v-cr-usiluji-o-uznani-jako-narodnostni-mensina-prekazit-jim-to-muze-povest-drogove-mafie>
- Socialistic republic of Vietnam, government portal. *About Vietnam* [online], [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10002652>
- Socialistic republic of Vietnam, government portal. *Political system* [online], [2013-03-27]. Dostupné z: <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10001578>
- Socialistic republic of Vietnam, government portal. *Vietnam culture overview* [online], [cit. 2013-04-27]. Dostupné z:

- <http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/TheSocialistRepublicOfVietnam/AboutVietnam/AboutVietnamDetail?categoryId=10000103&articleId=10000475>
- The world bank. GDP growth (annual %) [online], [2013-03-27]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>
  - The world bank. *headcount ratio national poverty line* [online], [2013-03-27]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.NAHC/countries/VN?display=default>
  - The world bank. Literacy rate, adult total (% of people ages 15 and above). [online]. [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.ZS>
  - Vietnam embassy. *Vietnamese* [online], [2013-05-17]. Dostupné z: <http://plc.sas.upenn.edu/vietnamese>
  - Vietnam Embassy in Czech republic. *Příležitost a naděje pro investice do Vietnamu* [online], [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <http://www.vietnamembassy.cz>
  - *Vietnamese language* [online], [2013-05-27]. Dostupné z: <http://www.vietnameselanguage.org/language/vietnamese-alphabet.html>
  - Education overview [online], [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.vietnamonline.com/az/education-overview.html>
  - Vláda ČR. *Menšinový zákon*. [online], [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/dokumenty/vladni-dokumenty/specificka-zakonna-uprava---mensinovy-zakon-16438/>
  - VONDRA, Viktor. Češi očima Vietnamců: Trochu barbaři, kteří myslí jinak. [online]. [cit. 2013-05-31]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/blogy-a-nazory/komentare/clanek.phtml?id=746539>
  - *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů*. [online], [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/novela-skolskehozakona-vyklady-a-informace>

## Seznam obrázků a grafů

### Seznam obrázků

Mapa č. 1 – Oblast Tonkinu, Severní Vietnam ( <a href="http://www.wikimedia.org">www.wikimedia.org</a> ).....	12
Mapa č. 2 – Území Francozské Indočíny ( <a href="http://www.worldatlas.com">www.worldatlas.com</a> ) .....	20
Mapa č. 3 – Reliéf Vietnamu ( <a href="http://www.en18.dao.net">www.en18.dao.net</a> ) .....	27
Obrázek č. 1 – Dongsonský buben ( <a href="http://www.asijafinest.com">www.asijafinest.com</a> ).....	13
Obrázek č. 2 – Ptačí lidé (Vasiljev, 1999, s. 32) .....	13
Obrázek č. 3 – Lac Long Quan, Au Co a jejich děti ( <a href="http://www.khanhoathynga.wordpress.com">www.khanhoathynga.wordpress.com</a> ) .....	14
Obrázek č. 4 – Paní TrungTrac ( <a href="http://historysomeblogspot.com">historysomeblogspot.com</a> ).....	16
Obrázek č. 5 – Ho Chi Minh ( <a href="http://historysomeblogspot.com">historysomeblogspot.com</a> ).....	21
Obrázek č. 6 – Běžící PhanThi Kim Phuc ze své vesnice TrangBang zasažené napalmem ( <a href="http://www.vietnam-war.0catch.com">www.vietnam-war.0catch.com</a> ) .....	24
Obrázek č. 7 – Domácí oltář předků ( <a href="http://www.cerme.cz">www.cerme.cz</a> ) .....	33
Obrázek č. 8 – Chrám CaoDai ( <a href="http://vietnam.asean.cz">http://vietnam.asean.cz</a> ) .....	36
Obrázek č. 9 – Tanečnice s konickými klobouky ( <a href="http://rangerfinderforum.com">rangerfinderforum.com</a> ).....	42
Obrázek č. 10 – Loutkové vodní divadlo ( <a href="http://howtotraveltovietnam.com">howtotraveltovietnam.com</a> ).....	44
Obrázek č. 11 – Pagoda v Hanoji ( <a href="http://www.mcheng.net">www.mcheng.net</a> ) .....	45
Obrázek č. 12 – Chrastavské děti ( <a href="http://www.klubhanoi.cz">www.klubhanoi.cz</a> ) .....	49

### Seznam grafů

Graf č. 1 – Pohlaví respondentů .....	84
Graf č. 2 – Věk .....	84
Graf č. 3 – Délka pobytu v ČR .....	85
Graf č. 4 – Školy navštěvované respondenty .....	85
Graf č. 5 – Školní úspěšnost .....	85
Graf č. 6 – Domácí příprava .....	86
Graf č. 7 – Mimoškolní aktivity .....	86
Graf č. 8 – Navštěvované kroužky .....	86
Graf č. 9, 10 – Budoucí studium.....	87
Graf č. 11 – Etnicita.....	87
Graf č. 12 – Povědomí o spolupráci ČSSR a VSR.....	88

Graf č. 13 – Znalost vietnamštiny .....	88
Graf č. 14 – Znalost češtiny.....	88
Graf č. 15 – Sociální vztahy .....	89
Graf č. 16 – Diskriminace.....	89
Graf č. 17 – Účast na akcích organizovaných vietnamskou komunitou .....	89
Graf č. 18 – Imigrace vietnamských rodičů do ČR .....	90
Graf č. 19 – Vzdělání rodičů .....	90
Graf č. 20 – Pracovní obor rodičů .....	91
Graf č. 21 – Práce dětí ve stejném oboru.....	91
Graf č. 22 – Znalost českého jazyka rodičů.....	91
Graf č. 23 – Komunikační jazyk v rodině .....	91
Graf č. 24 – Sociální vazby rodičů .....	92
Graf č. 25 – Vztah vietnamských dětí s jejich rodiči.....	92
Graf č. 26 – Počet členů ve vietnamské domácnosti .....	93
Graf č. 27 – Pohlaví dotazovaných pedagogů .....	93
Graf č. 28 – Pracoviště pedagogů.....	93
Graf č.29 – Délka pedagogické praxe .....	94
Graf č. 30 – Vyučované předměty.....	94
Graf č. 31 – Umístění škol.....	95
Graf č. 32 – Činnosti v oblasti multikulturality.....	95
Graf č. 33 – Náznaky rasismu ve třídách .....	96
Graf č. 34 – Věnování se dětem z minoritních skupin .....	96
Graf č. 35 – Vnímání rasových odlišností u dětí .....	97
Graf č. 36 – Spolupráce vietnamských rodičů u dětí.....	97
Graf č. 37 – Je adaptace vietnamských dětí složitější?.....	98
Graf č. 38 – Znalosti v oblasti multikulturní výchovy a vietnamského etnika .....	98
Graf č. 39 – Používání metodických příruček .....	99
Graf č. 40 – Užívání jiných metod a forem výuky .....	99
Graf č. 41 – Rozdíly mezi českými a vietnamskými dětmi.....	100

## ANOTACE

<b>Jméno a příjmení:</b>	Bc. Helena Rypová
<b>Katedra:</b>	Společenských věd
<b>Vedoucí práce:</b>	Mgr. Gabriela Medved'ová
<b>Rok obhajoby:</b>	2013

<b>Název práce:</b>	Vietnamské děti na českých školách
<b>Název v angličtině:</b>	Vietnamese children in Czech schools
<b>Anotace práce:</b>	Diplomová práce se zabývá problematikou integrace vietnamských žáků na českých školách. Přibližuje problematiku vietnamského světa, definuje kulturní odlišnosti, vymezuje základní pojmy a úzce související s problematikou. Poslední část je věnována výzkumu.
<b>Klíčová slova:</b>	Vietnamci, integrace, školy, vietnamská komunita, vietnamské děti, Vietnam, vietnamský vzdělávací systém, vzdělávání cizinců, vietnamští žáci, multikulturní výchova
<b>Anotace v angličtině:</b>	The diploma thesis deals with the questions of integration of Vietnamese children at Czech schools. The thesis concentrate on vietnamese world, defines cultural differences and basic terminology. Last part focuses on research.
<b>Klíčová slova v angličtině:</b>	Vietnamese, Integration, Vietnamese children, Vietnamese community, vietnamese educational system,
<b>Přílohy vázané v práci:</b>	–
<b>Rozsah práce:</b>	112 stran
<b>Jazyk práce:</b>	český